

**Ter nagedachtenis van
L. W. J. K. THOMSON.**

Als vriend, die veel met hem doorleefd en gewerkt heeft, is het mij een voorrecht in „de Militaire Spectator” eenige regelen te kunnen wijden aan de nagedachtenis van THOMSON, al zal het mij moeilijk vallen passende woorden te vinden om te doen gevoelen hoeveel land en leger in hem hebben verloren.

Wat met hem aan zijne vrienden is ontvallen, zal ieder van hen voor zichzelf beseffen als ik en daarmee tevens hoe elke poging falen zou, om dit ook maar ten naastenbij voor anderen kenbaar te maken; het is daarvoor trouwens hier de plaats ook niet.

Van jongs af was THOMSON iemand die zich van anderen onderscheidde en daarboven uitstak.

Ten dienste van eene ongemeene begaafdheid in schier elke richting, beschikte hij over eene werkkraft zooals weinigen ze bezitten; en aan de groote mate van kennis, die van talent en arbeidskraft de vrucht was, paarde zich karakter, ruggegraat.

Zijn groote wilskraft ging vergezeld van overtuigingsmoed, dien hij meermalen zeer heeft noodig gehad; had hij zich op goede gronden, die kennis en ervaring hem verschaffen, eene meening gevormd, dan bracht hij die voor den dag zonder zweem van aarzeling, waar, wanneer en tegenover wien ook, gaaf, zonder verzachting of vertroebeling.

Nog vóór den tijd, toen de aandacht meer algemeen op hem gevestigd werd, heeft dit een paar maal zijne loopbaan in groot gevaar gebracht, met geen ander gevolg, dan dat hij zijne overtuiging, zoo mogelijk nóg krachtiger openbaarde en verdedigde.

De omstandigheden hebben hem gemaakt tot een strijder, een vurig, maar eerlijk strijder,forsch in de verdediging van zijn denkbeelden en niet minder in de verdediging der belangen van anderen, voor wier goed recht hij in de bres sprong.

Toch was de grondtoon van zijn karakter zacht, zeer zacht; naast zijne groote bekwaamheid en zijne energie, is hem in zijne loopbaan misschien geene eigenschap van meer nut geweest, dan juist die zachtheid; en stellig heeft niets hem meer voldoening geschonken, dan hetgeen hij daarmee bereikte.

Plichtsgevoel is steeds zijn richtsnoer geweest, de roode draad die door zijn te kort leven heeft geloopt.

Ons land heeft het geluk en het voorrecht gehad hem als officier onder zijne landsdienaren te tellen.

Al de gaven en krachten, waarover hij beschikte, heeft hij ten dienste van zijn land gesteld.

Het eerste gedeelte van zijne loopbaan is hem eene school geweest.

Aan zijne werkzaamheid bij de militaire verkenningen, dankte hij zijn blik op terrein en kaart en de verdere ontwikkeling van zijn natuurlijke aanleg voor schetsen, die hem later zoo herhaaldelijk te stade is gekomen.

Zijne detachering in Indië diende hem om hem het ware gewicht zijner taak te velde te doen kennen en de moreele invloeden te ondergaan, die zulk een overwegenden rol spelen in de oorlogvoering en in hetgeen noodig is om den man voor het krijgsbedrijf op te voeren.

Dat in hemzelf de onmisbare eigenschappen aanwezig waren om die moreele invloeden te doorstaan, had hij daar reeds de gelegenheid ten volle te toonen, door zich de Militaire Willemsorde waardig te maken.

Na terugkomst uit Indië gedetacheerd aan de Hoogere Krijgsschool begon er iets van onbevredigdheid in hem te leven; hoewel hij er veel waardeerde, was er toch ook iets, dat hem niet meeviel; soms had hij het gevoel, dat men er in sommige opzichten vastlag en vasthield aan dingen die hij verwierp en die hij niet goed verdedigbaar meer achtte; doch het bleef bij vluchtige gewaarwordingen, waarover hij zich wel eens uitte.

Eerst na onze zending naar Zuid-Afrika en na de samenstelling van ons verslag daarover, vielen hem — zooals hij dat noemde — de schillen van de oog en zag hij klaar en duidelijk voor zich, wat er aan ons weer-stelsel haperde en begon zijn strijd vóór eene legerhervorming op anderen grondslag en tegen alles wat ziel- en inhoudloos was of voortbestond uit sleur of averechtsche waardeering van traditie.

De vaste overtuiging, dat hetgeen hij aanvocht ondeugdelijk was, en wat hij voorstond goed, staalde hem.

Van het einddoel moge hij nog ver verwijderd zijn gebleven, het is aan zijne stuwkracht te danken dat veel, zeer veel in het leger ten goede is veranderd.

Zijne wijze van strijden en de werkelijk ongewoon krasse manier, waarop hij wel eens kon optreden en die bijv. aan den dag kwam toen hij in de volksvertegenwoordiging had plaats genomen en ook daar zijne denkbeelden met vuur en talent verdedigde, heeft wel eens de verdenking gewekt en doen uitspreken, dat hij zichzelf zocht.

Maar niemand dacht minder aan zichzelf dan THOMSON; eene opmerking over zijn krachtadig optreden beantwoordde hij daarmee, dat hij wenschte nog luidruchtiger te kunnen zijn, want dat hij daardoor de eenige kans kreeg, dat men hem zou hooren.

Zeer zeker trof hij wel eens op onaangename wijze personen, maar dat was onvermijdelijk; het was hem evenmin om die personen als om

zich zelf te doen; maar den strijd voor de zaak kon hij niet verzwakken om die personen te ontzien.

Hij diende eene zaak en dat wel zóó volkomen, dat persoonlijke belangen en plichten, die hem ná aan het hart lagen, wel eens dreigden in het gedrang te komen.

Juist dat hij zoo weinig aan zichzelf dacht, maakte hem sympathiek.

Als militair-wetenschappelijk werker en strijder voor verbetering stond deze man zeer hoog; zijn sterk karakter deed hem volharden en doorzetten, waar vele krachtige naturen het zouden hebben opgegeven.

Ook als troepenaanvoeder en opvoeder deed hij zich van zeer bijzondere zijde kennen.

De opvoedende kracht die van hem uitging, de groote toewijding die hij daarbij aan den dag legde is niet alleen door zijne minderen ondervonden.

Hij had eene zekere behoefte een ander wat mee te geven van zijn bezit en menig collega heeft daarvan genoten, evenals hij zelf trouwens, die geen grooter genoegen kende, dan de voldoening iemand anders wat te hebben bijgebracht.

Het is duidelijk dat men, zijn aanvoederschap begrijpende als THOMSON, zich aan de opvoeding van zijn ondergeschikten wijdende als hij, troepen kweekt waarvan ook in moeilijke omstandigheden meer te verwachten is dan het middelmatige.

Enmaal zou hij wellicht in het Leger de plaats hebben ingenomen, waarin hij de gelegenheid gevonden zou hebben zijne idealen op het gebied der legervorming te verwezenlijken en de maatregelen te treffen voor de vorming van aanvoerders, die hunne taak begrepen als hij, al bereikten ze niet dezelfde volkomenheid.

Het heeft niet zoo mogen zijn.

THOMSON is ons ver van eigen land in den vreemde ontvallen.

Voor de taak die hij daar op zich heeft genomen was hij de aangeezene man.

Zijne zending naar Griekenland tijdens den Balkanoorlog, waarvan de goed geordende stapels gegevens helaas nog grootendeels onbewerkt liggen, stelde hem in staat, beter dan velen te beoordeelen den omvang en de moeilijkheid der taak die voor de Nederlandsche officieren in Albanië was weggelegd.

Hij heeft er zich voorgespannen als steeds, ten volle, met hart en ziel.

Wat hij ten slotte op zich nam scheen bovenmenscheijk; doch ondanks de moeilijkheden in de taak zelf gelegen, ondanks tegenwerking, intrige en verraad zou zijne groote bekwaamheid, zijne groote energie, maar vooral zijn invloed op menschen hem iets hebben doen bereiken, waarop voortgebouwd kon worden; de uitingen na zijn verscheiden van alle zijden vernomen, wijzen erop.

Midden in de vervulling van zijn hoogen plicht is hij gevallen.

Het is eene droevige voldoening te weten, dat hij de gelegenheid had in de vervulling van die laatste taak al de groote en goede hoedanig-

heden die hem sierden nog eens in hun vollen omvang te doen kennen en stervend de waardeering van een wereld af te dwingen.

Hij heeft zich eene eerezuil opgericht die ver buiten de grenzen van zijn vaderland zichtbaar zal blijven en glans en luister geeft aan den Nederlandschen naam.

Mogen wij volstaan met het brengen van onze hulde aan zijne nagedachtenis, met onzen wensch voor vredige rust voor dezen rusteloos arbeidenden geest.

Neen! De wensch mag en moet uitgesproken worden, dat dit schitterende voorbeeld van plichtsbetrachting, van algeheele overgave aan zijne roeping zal blijven leven in hoofd en hart van elk Nederlandsch officier als eene nieuwe aansporing om alle gaven en krachten te wijden aan de bereiking van THOMSON'S ideaal, de hoogste volmaking der Nederlandsche weerkracht.

Breda, Juni 1914.

C. J. ASSELBERGS.

Een en ander over zoeklichten in den landoorlog.

DOOR

C. W. VAN DOODEN,

Kapitein der Genie.

(Vervolg en slot van blz. 376.)

II. DE INRICHTING VAN NIET-ELECTRISCHE ZOEKLICHTINSTALLATIES.

Zooals vroeger reeds werd medegedeeld, bestaat bij niet-electrische zoeklichten de lichtbron als regel uit een gloeilichaam, dat door eene heete vlam wordt verhit. Deze heete vlam kan o. a. worden verkregen door een mengsel van zuurstof en benzinegas of liever van zuurstof en acetyleen; minder goede resultaten krijgt men door een mengsel van lucht met een van beide gassen.

Benzinegas wordt tijdens het bedrijf door verdamping van de vluchtige benzine verkregen; zuurstof en acetyleen worden of samengeperst in stalen cylinders medegevoerd of tijdens het bedrijf gemaakt. Acetyleen wordt daarbij op de gewone wijze uit calciumcarbide verkregen, terwijl zuurstof uit een of andere zuurstofrijke verbinding wordt vrijgemaakt, b. v. uit natriumperoxyde, dat met water zuurstof afscheidt.

Daar ten behoeve van de luchtscheepvaart groote hoeveelheden waterstof worden vereischt, en de vervaardiging van waterstof hand in hand gaat met die van zuurstof, wordt de voorkeur er aan geschonken de zuurstof in flesschen mede te voeren.

Acetyleen zal echter wel het goedkoopst bij elk zoeklicht in een specialen generator bereid kunnen worden.

Van de niet-electrische zoeklichten zijn de kleinste (25 à 35 c.M.) als regel draagbaar, evenals de bijbehorende generators en reservoirs (fig. 39). Hiervoor wordt met een, hoogstens twee, man volstaan.

Is het vervoer over groote afstanden regel, zooals bij het veldleger, zoo worden de lichten bij eenige tegelijk op een bespannen voertuig geborgen of, vooral bij bergtroepen, op draagpaarden vervoerd.

Grootere lichten kunnen met hun toebehooren op een licht handkarretje worden geplaatst. Indien slechts op vervoer over zeer korte afstanden behoefte te worden gerekend, b. v. in een fort, kan men ze ook draagbaar maken. In elk geval verdient het aanbeveling ze zoodanig in te richten, dat ze steeds van hun karretje genomen en zonder dit gebruikt kunnen worden, wat hun opstelling in loopgraven ten goede kan komen.

III. HET MOBIELE ZOEKLICHTENMATERIEEL VAN BUITENLANDSCHE LEGERS.

A. Inleiding.

In aansluiting op het vorenstaande wordt het interessant geacht hier een overzicht te geven van de mobiele installatiën in het buitenland.

Tot mijn leedwezen is het mij niet mogelijk gebleken dit overzicht volledig en geheel betrouwbaar te maken. Het is samengesteld uit de onvolledige en elkaar veelal tegensprekende berichten en mededeelingen in boeken, tijdschriften en catalogi, doch zal de werkelijkheid vermoedelijk zeer nabij komen.

B. Frankrijk.

Frankrijk is een van de eerste landen geweest, dat mobiele zoeklichten heeft ingevoerd.

Het meerendeel van de installatiën, n.l. alle oudere en een gedeelte van de moderne, is bespannen, de overige zijn automobiel

De nieuwste bespannen installatiën van 90 c.M. zijn ingericht volgens de figⁿ. 22 en 23; de oudere wijken in details natuurlijk aanmerkelijk daarvan af, doch komen in uiterlijk aanzien er vrijwel mede overeen.

Men treft echter ook installatiën van 90 c.M. aan, volgens fig. 28, waarbij dus elke vierradige wagen in een samenstel van affuit en voorwagen is gesplitst.

Installatiën van 60 c.M. zijn, althans voor een deel, ingericht volgens de figⁿ. 29 en 30 en fig. 31.

Voorts treft men aan installaties van 40 c.M. volgens de figⁿ 32 en 33.

Ten behoeve van den oorlog in het bergland zijn aanwezig installatiën met zoeklichten van zelfs 60 c.M., welke op paarden of muilieren worden vervoerd

Het allernieuwste automobiele materieel, dat bij het veldleger is ingedeeld, bestaat uit éénvoertuig-installatiën, afgebeeld in de figⁿ. 18 en 19. Omtrent dit materieel diene het navolgende:

De raden van den automobiel zijn voorzien van gummibanden, vóór enkel, achter dubbel.

Het zoeklicht heeft eene spiegelmiddellijn van 90 c.M., is voorzien van 4 rollen, en van eene inrichting tot electromotorische beweging.

De kabel (dubbelgeleiding) is lang 100 M.; de stroomsterkte bedraagt 90 à 100 Ampère.

De te bereiken snelheid bedraagt 25 K.M. per uur; het gewicht van de volledige installatie is 3000 à 3500 K.G.

Leveranciers van deze installatiën zijn Harlé & Cie (fig. 19), Barbier, Bénard & Turenne (fig. 18) en de Dion Bouton in samenwerking met Bréguet.

De detailuitvoering door de verschillende fabrikanten verschilt nog al.

Er bestaan, behalve de eenvoertuig-installatiën, ook nog automobiele installatiën van 90 c.M. volgens fig. 21.

Omtrent de niet-electrische zoeklichten ontbreken mij alle gegevens.

Gelet op het bestaan van veel fabrikanten van dergelijke zoeklichten in Frankrijk mag men aannemen, dat zij bij het leger in behoorlijk aantal worden aangetroffen.

Van de organisatie van het zoeklichten-materieel is mij evenmin iets bekend. Uit de tijdschriften krijgt men den indruk, dat Frankrijk hierin bij de andere groote legers nog ver ten achter is. Er schijnen echter wel bij verschillende Genie-regimenten afzonderlijke zoeklichtafdeelingen te zijn opgericht.

C. Deutschland.

Ook Deutschland is ruim voorzien van zoeklichtinstallatiën, doch schijnt niet, althans in veel mindere mate dan Frankrijk, tot automobiele installatiën te zijn overgegaan.

Men onderscheidt:

„Schweres Beleuchtungsgerät”, bestemd voor den dienst in de vestingen;

„Leichtes Beleuchtungsgerät”, bestemd voor het veldleger; en

„Tragbares Beleuchtungsgerät”, bestemd zoowel voor de vestingen als voor het veldleger.

Het eerste, zware, materieel omvat zoeklichten van 90 c M.

De oudere installatiën bestaan daarbij uit een dynamowagen volgens fig. 24, een zoeklichtwagen volgens fig. 25 en een torenwagen, welke eene brandpuntshoogte van ± 10 M kan geven. Het zoeklicht is voorzien van eene inrichting tot electro-motorische beweging. Het gewicht van de drie wagens bedraagt respectievelijk ± 2000 (bij de nieuwere, de oudere zijn, naarmate hun ouderdom grooter is, zwaarder), ± 2500 en ± 3000 K.G.

Bij de nieuwste installatiën zijn de beide laatstgenoemde voertuigen vervangen door een dubbelmastwagen volgens fig. 38, welke eene brandpuntshoogte van ± 7 M. geven kan en rond 2700 K.G. weegt. Bij deze installatiën heeft het zoeklicht geen inrichting tot beweging op afstand.

Tot de bediening van deze zoeklichten is of zal binnenkort worden opgericht eene „Beleuchtungsabteilung” bij elk van de 9 Vestingpionier-regimenten; omtrent de sterkte van deze afdeelingen is mij niets bekend.

Het, in de tweede plaats genoemde, lichte materieel omvat zoeklichten van 60 c.M.

Het bestaat uit installatiën van de allernieuwste constructie als afgebeeld in fig. 36

De brandpuntshoogte, die men kan bereiken, bedraagt 6 M; de kabel (dubbelgeleiding) is 100 M. lang; de stroomsterkte bedraagt 60 Ampère.

De zoeklichtaffuit weegt rond 900 K.G., de machinevoorwagen rond 1000 K.G.

Voor elke installatie is eene bespanning van 4 paarden noodig.

Het materieel is ingedeeld bij de Veldpionierbataljons. Tot nu toe omvatte elk bataljon een „Beleuchtungszug”, in vredetijd bestaande uit 2 installatiën en een tweedeeligen voorraadwagen en hebbende eene vredessterkte van 2 officieren, 38 minderen en 25 paarden; de oorlogs-

organisatie is niet bekend. Volgens de laatstelijk vastgestelde legeruitbreiding zal, uiterlijk in 1915, per Veldpionierbataljon (dus per legercorps) aanwezig zijn een „Beleuchtungsabteilung”, waarvan er dus 26 of, met de 9 bovengenoemde medegerekend, totaal 35, zullen worden opgericht. De sterkte en de organisatie van eene dergelijke afdeeling zijn mij niet bekend, behalve dat zij uit 2 „Züge” schijnen te zullen bestaan.

Het draagbare materieel bestaat uit elektrische en niet-electrische zoeklichten van 25, 35 en 40 c.M.

De elektrische worden gevoed door fort-centrales, door draagbare machine-aggregaten, of door draagbare accumulatorenbatterijen.

De draagbare zoeklichten van het veldleger, vermoedelijk niet-electrische van 25 c.M., worden ten getale van 4 à 6 bij de „Beleuchtungs-zug” medegevoerd op een voertuig, vermoedelijk den voorraadwagen.

D. Oostenrijk-Hongarije.

Oostenrijk is een van de eerste landen geweest, die het zoeklichten vraagstuk hebben aangevat.

Het bezit thans installatiën van 120, 90, 60 en 35 c.M., van verschillende ouderdom en constructie.

O. a. zijn aanwezig:

a. Bespannen installatiën van 90 c.M., overeenkomende met die, afgebeeld in de fig. 24 en 25, uitgebreid met een voorraadwagen; de wagens wegende respectievelijk 2200, 1900 en 1600 K.G. en bespannen met respectievelijk 6, 4 en 4 paarden.

b. Bespannen installatiën van 35 c.M., bestaande uit eene zoeklichtkar en eene dynamokar, of wel eene zoeklichtkar en twee batterijkarren, alle voertuigen tweeradig en éénspannig.

c. Automobiele installatiën van 120 c.M., bestaande uit een automobielen dynamowagen met zoeklichtaffuit, vermoedelijk overeenkomende met die, afgebeeld in fig. 20, wegende resp. 4000 en 1200 K.G.; de kabel (dubbelgeleiding) is lang 200 M. en wordt vermoedelijk op den dynamowagen vervoerd.

d. Automobiele installatiën van 90 c.M., samengesteld als de voorgaande, doch nog uitgebreid met een tweeradige kabelkar met 360 M. kabel (dubbelgeleiding). Dynamowagen en zoeklichtaffuit wegen respectievelijk 3000 en 900 K.G.

Het zoeklicht is, voor het vervoer naar moeilijk bereikbaar terrein, gemakkelijk in eenige deelen te demonteeren.

e. Automobiele installatiën van 60 c.M., bestaande uit een automobielen dynamowagen, welke 2 zoeklichten draagt en een kabelkar met 300 M. kabel (dubbelgeleiding) per zoeklicht voorttrekt. Het gewicht van den dynamowagen compleet bedraagt 3200 K.G.

Voorts zijn nog een groot aantal niet-electrische zoeklichten voor de nabijverdediging in vestingen aanwezig.

De bediening van het materieel schijnt opgedragen aan eenige verlichtingsafdeelingen.

E. Rusland.

Rusland beschikt over een groot aantal mobiele installatiën. Volgens de nieuwste berichten is bij elk van de 39 Sappeurbataljons, behorende tot de legercorpsen van het actieve leger, eene zoeklichtafdeeling ingedeeld, welke afdeeling beschikt over:

1 automobiele installatie van 90 c.M., vermoedelijk overeenkomende met die van fig. 17, doch voorzien van een daarachter gekoppelden torenwagen, en 1 bespannen installatie van 75 c.M., vermoedelijk bestaande uit een dynamowagen volgens fig. 24 en een zoeklichttorenwagen volgens fig. 34, beide installatiën bestemd voor het Generaal-Commando;

2 bespannen installaties van 60 c.M., vermoedelijk bestaande uit een tweeradige machinekar, een tweeradige zoeklichtkar, en een tweeradige torenkar volgens fig. 35, bestemd voor de beide divisieën van het legercorps;

8 bespannen installaties van 40 c.M., bestemd voor de infanterieregimenten. In bijzondere gevallen worden nog bij de afdeeling ingedeeld zoeklichtinstallatiën van 60 c.M. bestemd voor gebruik in bergterrein en door cavalerie, welke blijkbaar van lichtere constructie zijn.

F. Engeland.

Engeland beschikt over een zoeklichtcompagnie, ingedeeld bij de R E en bestaande uit 3 (volgens sommige opgaven 6) sectiën.

Elke sectie is op haar beurt samengesteld uit:

2 installatiën, elk met een zoeklicht van 60 of 90 c.M.;

3 à 4 zoeklichten van 30 c.M. en een voorraadwagen.

Bovendien beschikt de compagnie bij mobilisatie nog over 2 voorraadwagens

De installatiën van 60 en 90 c.M. bestaan uit een, met 6 paarden, bespannen, vierradigen dynamowagen en een, met 4 paarden bespannen, zoeklichtaffuit met voorwagen, vermoedelijk respectievelijk overeenkomende met de figⁿ. 24 en 26.

De zoeklichten van 30 c.M. worden door de dynamowagens van de groote zoeklichten bediend en worden vermoedelijk op de voorraadwagens vervoerd.

G. Italië.

Het Italiaansche leger bezit sedert eenige jaren automobiele installatiën van 90 en 75 c.M. volgens fig. 17

Het zoeklicht heeft eene inrichting tot beweging op afstand; voor het vervoer van het zoeklicht naar voor den automobiel onbereikbare punten is een afzonderlijk, op den automobiel geladen, karretje aanwezig.

Het gewicht van de installatie bedraagt + 3200 K.G., de te bereiken snelheid + 30 K.M. per uur. De installatiën zijn geleverd door de automobielfabriek „Fiat” in samenwerking met de zoeklichtenfabriek „Officine Galileo”, en worden bediend door het, tot het Wapen der Genie behorende, Specialistenbataljon.

H. Spanje.

Het Spaansche leger bezit vrij veel installatiën van zeer verschillende ouderdom en constructie. Men vindt o. a. automobiele installatiën van 90 en 60 c.M., ingericht volgens fig. 21 en niet-automobiele volgens fig. 28, doch met vierradigen dynamowagen. Verscheidene oudere installaties hebben nog stoommachines. Bovendien is een groot aantal acetyleen-zuurstof zoeklichten van 40 c.M. aanwezig.

Tijdens den veldtocht van MELILLA zijn een zevental elektrische en een twaalfstal niet-electrische zoeklichten met zeer veel succes gebruikt, terwijl 3 elektrische en 16 niet-electrische installaties als reserve werden gereed gehouden. Voor de bediening van het materieel zorgde de Luchtvaart-Compagnie, daarin bijgestaan door officieren van de Telegraaf-troepen.

I. Portugal.

Portugal beschikt over een zoeklichtsectie bij elk van de acht divisiën, waaruit zijn leger bestaat. Omtrent de samenstelling van die sectiën en den aard van het materieel is mij niets bekend.

K. België.

Ook België bezit vele, van velerlei ouderdom en constructie zijnde, installatiën. Deels zijn zij automobiel, en dan in hoofdzaak ingericht als fig. 21, deels zijn zij bespannen.

De bediening geschiedt door de Compagnies des Telegraphistes, ingedeeld bij de Vestingpionierbataljons, waarvan er vermoedelijk 4 bestaan.

L. Zwitserland.

Zwitserland beschikt voor de bediening van de zoeklichtinstallatiën over 2 Compagnieën bij de Vestingtroepen en 1 Compagnie bij het Veldleger. Omtrent het materieel ontbreken mij de noodige gegevens.

M. Bulgarije.

Bulgarije had, vóór de laatste oorlogen, 2 zoeklichtcompagnieën.

Omtrent het materieel is mij alleen bekend, dat men o. a. beschikte over bespannen elektrische installaties en over draagbare niet-electrische zoeklichten. Van een en ander schijnt men in den jongsten strijd een ruim gebruik te hebben gemaakt.

N. Vereenigde Staten van Noord-Amerika.

De Vereenigde Staten bezitten installatiën met automobielen dynamowagen, welke electrisch voortbewogen wordt door de dynamo, die ook dient voor de voeding van het zoeklicht. Dit laatste heeft eene spiegel-middellijn van 60 c.M. en wordt op den dynamowagen vervoerd.

Het totale gewicht van de complete installatie bedraagt + 4700 K.G.

Er zijn ook installaties, waarbij het zoeklicht, dat dan eene middellijn van 75 c.M. heeft, op eene, achter den automobiel gekoppelde, twee-

radige kar wordt vervoerd. De gewichten van dynamowagen en zoeklichtkar bedragen dan respectievelijk ± 4350 en ± 2000 K.G.

Eindelijk vindt men nog installatiën, waarbij de zoeklichtkar vervangen is door een torenwagen met zoeklicht van 60 c.M. overeenkomstig fig. 34.

O. Chili.

Chili bezit één bataljon verlichtingstroepen, bestaande uit 2 compagnieën. Overigens is mij dienaangaande niets bekend.

P. Andere Staten.

Behalve de bovengenoemde hebben ook vele andere staten, hun materieel in de laatste jaren aanzienlijk uitgebreid. Ik noem daarvan o. a. Japan, Roemenië, Turkije, Servië, Denemarken en Zweden.

Omtrent organisatie, aantal en inrichting der installaties bezit ik echter geen voldoende gegevens.

IV. DE ORGANISATIE VAN HET ZOEKLICHTENMATERIEEL.

De organisatie van den verlichtingsdienst verkeert alom nog in haar kindsheid; voor betrekkelijk korten tijd beschikten de meeste legers wel over een goeden voorraad zoeklichten c. a., doch deze waren niet of onvoldoende in eenheden georganiseerd. Men rekende voor hun bediening in hoofdzaak op de, bij mobilisatie onder de wapenen komende, beambten en werklieden uit zoeklichten-, motoren- en automobielfabrieken, electriciens, ingenieurs e. d. Een dergelijke toestand was hoogst schadelijk voor het gebruik in vreedstijd, en had meestal tengevolge, dat het materieel in de parken bleef en zorgvuldig onderhouden werd, doch de troep volkomen onbekend met de toepassing er van was.

Toen dan ook de oorlogen van den nieuweren tijd zoo duidelijk het nut van zoeklichten deden uitkomen en hun onmisbaarheid aan den dag stelden, begon men allerwege maatregelen te nemen die tot een beteren toestand moesten voeren.

Tegenwoordig beschikken zeer vele legers over behoorlijk georganiseerde en geoefende zoeklichttroepen of zijn in elk geval bezig deze te organiseeren.

Gaan wij thans in ruwe trekken na op welke wijze in de toekomst eene, aan behoorlijke eischen voldoende, organisatie van den verlichtingsdienst voor ons leger zou kunnen worden verkregen, daarbij het gestelde in § 2 en in het begin van deze § tot grondslag nemende.

Evenals de Artillerie gesplitst is in veld- en vestingartillerie, wier organisatie op geheel andere grondslagen gevestigd is, moet m. i. ook de verlichtingsdienst volgens dien maatstaf worden gesplitst.

De organisatie van den verlichtingsdienst bij het veldleger moet op veel hooger peil staan en in vreedstijd veel vollediger zijn dan voor die in de Stellingen het geval behoeft te zijn. Bij deze laatste toch

heeft men bij mobilisatie voldoende tijd beschikbaar om — mits alles goed is voorbereid en vóórgeoeffend personeel verkregen kan worden — de installatiën naar behooren te bemannen en in te deelen en het onder de wapenen komend personeel, ook kader, door eenigen tijd van intensieve oefening, wederom met de bediening van het materieel vertrouwd te maken.

In vredestijd behoeft slechts eene kern te bestaan, dienende voor onderhoud van het materieel en opleiding van het personeel, om welke kern zich bij mobilisatie de opkomende militie en landweer groepeeren.

Bij het veldleger moet echter alles voor zoo veel mogelijk gereed zijn; daar moeten, zoodra de lichten onder de wapenen zijn, de zoeklichten klaar staan tot uitrukken en zal de tijd tot oefening wel ontbreken.

Daarom moet hierbij beschikt worden over een, in vredestijd grootendeels aanwezig, goed geoeffend kader.

Bovendien zal eene zoeklichtsectie te velde veel beweeglijker moeten zijn dan in den vestingoorlog; zij zal dikwijls onder zeer moeilijke omstandigheden moeten optreden, veelal herhaaldelijk heen en weer trekken, in eigen verpleging moeten voorzien, enz. Haar commandant moet haar dus volkomen in de hand hebben, wat slechts verkregen kan worden, wanneer hij in tijd van vrede het commando reeds voert. In § 2 werd o. a. reeds de aandacht gevestigd op de noodzakelijkheid, om bij het veldleger voor sectie-commandant officieren aan te wijzen, die ook technisch volkomen met het materieel vertrouwd zijn.

Zooals mede in § 2 werd betoogd worden door schrijver dezes voor eene divisie van 3 brigades noodig geacht 3 zoeklichtsectiën, elk ad 2 installatiën met zoeklichten van 6c c.M.

Elke sectie moet daarbij staan onder bevel van een officier (luitenant), waarvan, uitsluitend om financieele redenen, desnoods een, mits aan hooge eischen voldoende, reserve-officier kan zijn, terwijl de sectiën gezamenlijk eene zoeklichtafdeeling vormen onder bevel van een kapitein.

Het verdient aanbeveling te zorgen, dat bij mobilisatie per sectie een tweede (reserve) officier aanwezig is, om als hulpwaarnemer en plaatsvervanger van den sectie-commandant op te treden. Blijkt het c. q. niet mogelijk hiervoor voldoende reserve-officieren op te leiden, zoo zijn eenige troepen-officieren per divisie daarvoor te bekwamen op dezelfde wijze als met de sectie-commandanten in de stellingen behoort te geschieden.

De installatie-commandanten zijn onderofficier; b. v. per afdeling 1 adjudant-onderofficier, die c. q. een van de sectie-commandanten vervangen kan, 1 sergeant-majoor en 4 sergeanten. Gezien de belangrijkheid van hun taak, welke hun de verantwoordelijkheid over kostbaar en helaas zeer teergevoelig materieel oplegt, zouden deze onderofficieren moeten zijn vrijwilligers, wien zekerlijk een niet te karig en met hun ontwikkeling, capaciteiten en verantwoordelijkheid strookend tractement, alsmede goede bevorderingskansen, zouden behooren te worden gewaarborgd.

Bij elke installatie behoort nog te zijn een tweede onderofficier of korporaal, plaatsvervanger van den installatie-commandant; laatstbedoeld kader kan gedeeltelijk, b. v. voor de helft, uit miliciens bestaan. Vrijwilligers kunnen hierbij echter niet worden gemist, ten einde waarborg te hebben, dat steeds voldoende materiaal voor aanvulling van de installatie-commandanten aanwezig is.

De soldaten moeten grootendeels miliciens zijn; ook hier kunnen echter eenige vrijwilligers niet ontbeerd worden, in verband met de aanvulling van het kader.

Voorts moet nog bij de afdeeling het noodige administratief personeel (1 sergeant-majoor-administrateur en 1 fourier) aanwezig zijn, en moet over eenige werklieden (instrumentmaker, smid, zadelmaker), alsmede, indien het materieel bespannen is, over eenig kader van de trein-afdeelingen worden beschikt.

Aannemende dat de installatiën bespannen en ingericht zijn volgens de hiervoor in deze § gedane voorstellen, zoo komt het noodig voor de officieren en de installatie-commandanten bereden te maken, zijnde dit de eenige wijze van doen, die hen in staat stelt hun onderdeel behoorlijk te leiden. Het overige personeel kan op de voertuigen of op rijwielen worden vervoerd.

Zeer gewenscht is het den afdeelings-commandant nog de beschikking te geven over een automobiel, welke tevens als vervoerbare reparatiewerkplaats ingericht zou kunnen zijn.

In verband met het bereden zijn van de installatie-commandanten is het noodig al het vrijwillige personeel rijkunstig onderricht te geven. De miliciens kunnen dit ontberen, waardoor tevens eene, anders noodzakelijke, verlenging van den oefeningstijd voorkomen wordt. Eene uitzondering hierop maken de stukrijders, welke natuurlijk wel rijkunstig opgeleid behooren te worden; daar zij echter verder niet veel behoeven te kennen zal, bij behoorlijke keuze van personen, wellicht op verlenging van eersten oefeningstijd ook voor hen niet behoeven te worden gerekend.

Ten einde de opleiding tot ruiter zoo grondig en zoo goedkoop mogelijk te doen zijn, zou deze behooren te geschieden bij een bereden korps, om welke reden het aanbeveling zou verdienen de zoeklichtafdeelingen in garnizoenen, waar ook bereden wapens zijn, onder te brengen.

Van de paarden behoeft slechts een gedeelte in vreedstijd bij de afdeeling aanwezig te zijn, b. v., behalve de officiers- en onderofficierspaarden, voldoende om vier installatiën volledig te bespannen.

Het draagbare niet-electrische zoeklichten-materieel, in gebruik bij de Infanterie, zou mede tot de zoeklichtafdeelingen moeten behooren; de bediening, die vrij eenvoudig is, zou opgedragen kunnen worden aan, speciaal uitgezochte, handige, miliciens van eerstgenoemd wapen, die na hun eerste opleiding tot soldaat, overgeplaatst worden bij de zoeklichtafdeelingen, aldaar worden opgeleid tot zoeklichtbediende, en daarna

weder bij hun korpsen worden gedetacheerd ter bediening van het daarbij aanwezige materieel. Tot het houden van toezicht op die bediening, het onderhoud van het materieel, het verrichten van kleine reparatiën enz. zou b. v. per brigade een onderofficier der zoeklichtafdeeling als commandant der niet-electrische zoeklichten bij die Brigade behooren te worden gedetacheerd. Aangenomen moet worden, dat het niet-electrische materieel in vreedstijd als regel bij de zoeklichtafdeeling is opgelegd en alleen gedurende de perioden, dat de oefeningen der Infanterie zulks vorderen, en bij mobilisatie aan de Brigades wordt uitgereikt.

Ten einde de oefeningen van de afdeelingen, vooral ook die in combinatie met andere wapens, goed tot hun recht te doen komen, zou het aantal in te deelen miliciens zoo groot moeten zijn, dat minstens met 2 volledig bemande sectiën kan worden uitgerukt. Bij mobilisatie kan men dan zeker met 3 lichten ruimschoots volstaan, voor de volledige bemanning van de afdeeling en de vorming van een voldoende sterk depot. De overschietende lichten kunnen, zooals wij later zullen zien, nuttig aangewend worden in de vestingen.

Ook voor het niet-electrische materieel moet men niet te karig zijn met opleiding van personeel, vooral ook weer omdat overblijvend personeel bij mobilisatie uitstekend in de stellingen te pas kan komen.

Ter onderstreping van het daaromtrent reeds in § 2 gestelde zij nog opgemerkt dat, zoolang al het zoeklichtenmaterieel voor het veldleger nog niet aanwezig is, men het wenschelijk oordeelt dat, wat c. q. beschikbaar komt, niet te versnipperen, doch vereenigd te houden in één of enkele afdeelingen van grooter of kleiner sterkte dan hiervoor beschreven. Deze ware dan te stellen ter beschikking van den Commandant van het Veldleger, tot tijd en wijle voldoende materieel en personeel aanwezig is om de divisiën volgens het voorgaande van zoeklichten te voorzien.

De niet-electrische zoeklichten, slechts gedeeltelijk aanwezig zijnde, waren dan eveneens te stellen onder hoogere autoriteiten dan de Brigade-commandanten, dus onder de Divisie-commandanten.

Ten behoeve van elke linie of stelling ware het voor die stelling bestemde verlichtingsmaterieel in een zoeklichtenpark te vereenigen, waarbij de kleinere stellingen met de grootere waren te combineeren, zoodat met 2 parken zou kunnen worden volstaan.

Bij elk park zouden eenige technische officieren, alsmede het noodige technische mindere personeel (onderofficieren, korporals en soldaten) ingedeeld moeten zijn. Dit personeel is bestemd voor het onderhoud der installatiën en voor de opleiding van een, jaarlijks bij het park in te deelen, aantal miliciens.

Bovendien moet tot het park eenig administratief personeel (sergeant-majoor, fourier en parkmeester) behooren.

Bij mobilisatie zouden bij het park ingedeeld moeten worden de dan opkomende miliciens, en landweerplichtigen, welke daarbij vroeger

geoeffend zijn, de miliciens der andere lichten, welke bij de veldlegerafdeelingen geoeffend, doch daarbij niet meer noodig zijn, alsmede alle landweerplichtigen van de veldlegerafdeelingen afkomstig; in verband hiermede zou dit personeel ook de herhalingsoefeningen bij de vestingzoeklichtparken behooren door te maken.

De wijze, waarop de sectie-commandanten in de stellingen kunnen worden verkregen, werd in § 2 reeds behandeld. De installatie-commandanten en het verdere kader worden gerecruteerd uit de vrijwillige onderofficieren en korporaals van het park, gewezen (reserveplichtige) onderofficieren, alsmede speciaal opgeleid reserve- en militiekader.

De commandant van het zoeklichtenpark beschikt bij mobilisatie in de eerste plaats over de officieren van dat park, alsmede over de noodige daarbij dan in te deelen officieren, die vroeger daarbij behoord hebben, doch thans een werkring hebben, die in oorlogstijd wordt opgeheven, en over speciaal opgeleide reserve-officieren (electrotechnische en werktuigkundige ingenieurs). Daar, zooals wij weten, deze Commandant met de hem toegevoegde officieren zoowel in tijd van vrede als van oorlog belast is met het in bedrijfsvaardigen toestand houden van het materieel, behoort te zijner beschikking te staan een niet te kleine staf van werklieden.

Ten einde hun taak naar behooren te kunnen vervullen moeten de officieren van het zoeklichtpark beschikken over een of meer sterke automobielen, welke zich ook over slechte wegen bewegen kunnen, en welke ingericht behooren te zijn als reparatiewagen, voor het uitvoeren van kleine reparaties.

Wanneer het park niet uitsluitend uit automobiele installatiën bestaat, behooren daarbij in vredestijd een aantal trekpaarden, de noodige onbereden treinsoldaten, alsmede eenig kader van de trainafdeelingen, ingedeeld te worden, ten einde de installatiën bij oefeningen te kunnen vervoeren.

Bij mobilisatie moet het aantal paarden dan naar behoefte worden uitgebreid. Het is echter in de verste verte niet noodig voor elke niet-automobiele installatie dan eene volledige bespanning te hebben. Vele voertuigen toch zullen zoodanige opstelling krijgen, dat zij wellicht gedurende weken niet vervoerd behoeven te worden, terwijl de meeste slechts 's morgens en 's avonds over hoogstens eenige K.M. zullen worden verplaatst, wat als regel wel door de bedieningsmanschappen kan geschieden en alleen bij zeer zware voertuigen of slechte wegen de hulp van enkele paarden zal vereischen.

Het moet derhalve voldoende worden geacht per vak of groep, waarin niet-automobiele zoeklichtinstallatiën optreden, een, o. a. naarmate van de gesteldheid der wegen, grooter of kleiner, aantal paarden met geleiders beschikbaar te hebben.

Ook wanneer de installatiën automobiel zijn, zal men aan deze noodzakelijkheid niet kunnen ontkomen, daar, zooals vroeger reeds werd aangestipt, in vele gevallen van het bewegingsmechanisme geen ge-

bruik zal kunnen worden gemaakt of wel dit in kracht te kort zal schieten.

De bediening van de niet-electrische zoeklichten in de stellingen geschiedt op dezelfde wijze als bij het veldleger, dus door daartoe speciaal opgeleid personeel afkomstig van de bezettingstroepen, aangevuld door de oudere lichten der militie en de landweerplichtigen, oorspronkelijk bij het veldleger opgeleid.

V. OEFENINGEN EN OPLEIDINGEN.

De oefeningen moeten in de eerste plaats gericht zijn op de opleiding van het personeel der afdelingen in de bediening van het materieel.

Ten einde behoorlijk bekwaam officiers- en onderofficierskader te krijgen, ware b. v. bij een van de zoeklichtafdelingen of parken gedurende den winter cursussen te houden tot opleiding van officieren en onderofficiëren, en ware er verder naar te streven deze van tijd tot tijd werkzaam te stellen op zoeklichten-, motoren-, automobiel- en machinefabrieken in binnen- en buitenland 1). Deze cursussen waren te geven door in het vak goed ontwikkelde officieren, alsmede zoo noodig door enkele burgerleeraren en behooren niet meer te behandelen dan voor den dienst bij de zoeklicht-installatiën noodig is.

De opleiding van het mindere personeel moet ten eerste zijn ingericht op de vorming tot soldaat, waarna moet worden overgegaan tot opleiding tot de functie, die het bij de installatiën zal innemen. Ten einde deze laatste opleiding te vergemakkelijken en in den beperkten diensttijd mogelijk te maken, is het noodig bij de zoeklichtafdelingen en parken zooveel mogelijk miliciens in te deelen, wier burger-beroep die indeeling wettigt, dus b. v. electrotechnische en werktuigkundige studenten van technische hooge- en middelbare scholen, electriciens, monteurs, chauffeurs, machinisten, e. d.

Behalve de voor de opleiding van het eigen personeel te houden oefeningen, zullen, zoo spoedig mogelijk nadat de nieuw opgekomen lichteering voldoende afgericht is, oefeningen in verband met andere wapens en ten behoeve van die wapens worden gehouden.

In de eerste plaats moeten daaronder gerangschikt worden de oefeningen tot opleiding van waarnemers, waarover vroeger reeds een en ander werd gezegd en waartoe de geheele oefeningsperiode door voortdurend eenige officieren en c. q. onderofficiëren van de bezettings-

1) De officieren van het Wapen der Genie zullen door de hier voorgestelde organisatie van den verlichtingsdienst, welke, evenals in het buitenland, voor zoover mij bekend, algemeen het geval is, bij dat wapen behoort te zijn ingedeeld, en bovendien door de steeds meer en meer op den voorgrond tredende electriche verlichting van kazernes en forten, op steeds grooter schaal zich met electrotechniek en werktuigkunde moeten bezighouden, om welke reden het aanbeveling zou verdienen, aan deze leervakken op de K. M. A. ruimere plaats op het rooster der lessen te geven, dan tot heden het geval is. De, in den tekst bedoelde, cursussen zouden dan slechts behoeven voort te bouwen op de grondslagen, op de K. M. A. gelegd.

troepen en het veldleger respectievelijk bij de zoeklichtparken en zoeklichtafdeelingen zullen worden gedetacheerd.

Overigens zullen die gecombineerde oefeningen gesplitst kunnen worden in 2 groepen, n.l.

a. die, bestemd om den troep en de aanvoerders te leeren hoe zij zoeklichten gebruiken moeten, en

b. die, bestemd om hen te leeren hoe zij zich gedragen moeten tegenover vijandelijke zoeklichten.

Ten einde deze oefeningen goed doel te doen treffen moet er steeds naar gestreefd worden de werkelijkheid nabij te komen.

Men deele daarom geen overdreven aantal zoeklichten in bij oefeningen met kleine afdeelingen, en stelle zich evenmin tevreden met een of twee zoeklichten bij manoeuvres van grootere troependeelen.

Men houde geen oefeningen met zoeklichten op terreinen, die uithoofde van hun gesteldheid in werkelijkheid nimmer in aanmerking zouden komen voor verlichting.

Evenmin doe men zulks wanneer de atmosfeer ongunstig is.

In het laatste geval stelle men eene dergelijke oefening liever uit tot een volgenden nacht, in het eerste kieze men een beter terrein.

Wel kan het goedkeuring verdienen eene enkele maal zoeklichten onder dergelijke omstandigheden te doen schijnen, ten einde de officieren te leeren, wanneer men wel, en wanneer men weinig of niets aan een zoeklicht heeft.

Nimmer gebruike men zoeklichten, wanneer men ze, tengevolge van den vredestand, op de onmogelijkste plaatsen moet zetten, waar ze wellicht in den weg staan en door hun licht den troep hinderen.

Verder vermijde men vooral ook om zoeklichten in werking te brengen bij eene partij, als de tegenpartij geheel of gedeeltelijk gemarkeerd is. Eene sectie, voorgesteld door eene vlag, zal ongezien kunnen naderen, waar eene voltallige sectie zeker zou worden gezien. Onwillekeurig zou door dergelijke oefeningen bij den troep een weinig gunstig idee omtrent zoeklichten ontstaan.

Aangezien zoeklichten — reeds meermalen werd het gezegd — het groote nadeel hebben van zorgeloosheid op te wekken bij de troepen, die ze bezitten, is het gewenscht bij alle oefeningen steeds sterk den nadruk te doen leggen op de noodzakelijkheid zijn beveiligingsmaatregelen te blijven nemen, ook wanneer zoeklichten in werking zijn. De leider van eene oefening denke er daarom aan herhaaldelijk op onverwachte tijdstippen, om eenigerlei onderstelde reden, een of meer zoeklichten te doen dooven.

Ook het doen ageeren van troepen zonder zoeklichten tegen troepen (desnoods gemarkeerde) met zoeklichten is zeer leerzaam voor eerstgenoemde. Zoolang nog niet over het volledige, hiervóór geëischte, aantal zoeklichten beschikt wordt, rijst de vraag of het niet aan te bevelen zou zijn op dergelijke oefeningen, althans bij het veldleger, vooral den nadruk te leggen.

Een belangrijk onderdeel van de oefeningen vormen de schietoefeningen, zoowel op zoeklichten als op, door zoeklichten verlichte, doelen, welke oefeningen zijn te houden door de infanterie, de mitrailleurs en de artillerie (zoowel veld- als vestingartillerie).

Men late daarbij o. a. de infanterie veel vuren op tirailleurliniën (schijven), waarin eenige kleine zoeklichten zijn opgesteld, ten einde haar te wennen aan het schieten bij het hinderlijk tegemoet stralende licht.

Voor zoeklichten om op te schieten bezige men òf afgekeurde lichten, òf wel zeer eenvoudig geconstrueerde zoeklichten met goedkope metalen spiegels. Aangezien het moeilijk is een zoeklicht te raken, zal men zulk een doelzoeklicht vrij lang kunnen gebruiken. Bovendien zijn de aanschaffingskosten daarvan zeer gering.

Het zij hier de plaats nogmaals nadrukkelijk te wijzen op het groote belang van nachtelijke oefeningen; de geschiedenis der laatste oorlogen toch doet ons zien, welk belangrijk gedeelte der krijgsverrichtingen zich daarbij tijdens de duisternis heeft afgespeeld.

NASCHRIFT.

De voorafgaande studie biedt veel — de schrijver is er van overtuigd — dat bestreden kan worden en wellicht afkeuring verdient; veel, dat hij misschien zelf, wanneer het hem gegeven is zijn onderfinding en kennis omtrent het verlichtingsvraagstuk te vermeerderen, na verloop van tijd verwerpen of wijzigen zal.

Te eerder neemt hij dat aan omdat ook in het buitenland de meest uiteenlopende meeningen gehuldigd worden, de allernieuwste zoeklichtinstallatiën in verschillende staten volgens geheel andere begrippen worden samengesteld, en — zooals uit het overzicht van het buitenlandsche materieel blijkt — de meeste legers over eene staalkaart van installatiën beschikken, wat van eene voortdurende evolutie van de inzichten daaromtrent getuigenis aflegt.

Daaruit de waarheid te distilleeren is zeer moeilijk; nauwgezette overweging van hetgeen anderen schrijven en aandachtige beschouwing van hetgeen anderen bezitten kan ons veel leeren en den weg wijzen in welke richting wij haar moeten zoeken; slechts eigen onderfinding, gegrond op eigen proefnemingen en oefeningen, kunnen echter leiden tot een positief resultaat.

Wanneer door het nu beëindigde artikel de aandacht op het belangrijke vraagstuk der voorterreinverlichting in het bijzonder en op de, in den modernen oorlog op zoo ruime schaal te verwachten, nachtelijke operaties in het algemeen gevestigd wordt en de belangstelling dienaangaande, in ruimer mate dan tot nu toe het geval was, wordt opgewekt, dan zal het landsbelang gediend en het doel van den schrijver bereikt zijn.

Suppletoire Literatuuropgave.

1. Nächtliche Unternehmungen (Bespreking van het Engelsche Veld-dienstvoorschrift) Streffleur 1909, Band II, blz. 1889.
2. Les troupes du Génie espagnol pendant la campagne de Méhilla. Revue du Génie militaire 1910, 1e halfjaar, blz. 333.
3. Major Graf LAVALX. Die technische Truppen in Méhilla. Streffleur 1910, Band II, blz. 1073.
4. Organisation et materiel des troupes du Génie en Angleterre. Revue du Génie militaire 1910, 2e halfjaar, blz. 155.
5. Groszbrittanniën. Organisation und Material der technischen Trup-pen. M. A. u. G. 1911, Heft 6, blz. 543.
6. Vereinigte Staaten von Nord-Amerika. Scheinwerfer. M. A. u. G. 1911. Heft 8, blz. 779.
7. Berichten in „Fortschritte der fremde Armeen. Russland.“ Streffleur 1911. Band I, blz. 168 en blz. 869.
8. H. A. BETHELL. Modern Artillery in the field. London, 1911.
9. TOEPFER. Der Feldpionierdienst aller Waffen, bei uns und in anderen Heere. Vierteljahrshefte für Truppenführung und Heereskunde 1912. 4e Heft, blz. 715.
10. VON LÖBELL'S Jahresberichte 1912:
Das Heerwesen des Deutschen Reiches.
" " Bulgariens.
" " Chilis.
" " Groszbrittanniens.
" " Russlands.
" " der Schweizerischen Eidgenossenschaft.
Nachrichtenmittel, blz. 368.
11. TOEPFER. Wiederholungsbuch der Befestigungslehre, der Feldpionier- und militärischen Verkehrsdiensten, sowie des Kampfes um Festun-gen. Berlin 1913.
12. Artillerieschieszplätze und Schieszübungen der Feld-Artillerie in Russland. M. A. u. G. 1913, Heft 10.
13. Vorfelbeleuchtung und Nachtübungen in Frankreich. Deutsches Offizierblatt 1913. No. 39.
14. Portugal. Technische Truppen. Bericht in „Umschau“ Jahrbücher für die Deutsche Armee und Marine. December 1913.
15. Summaries of recent events of military interest. Germany. The Army Review. Januar 1914.
16. Russische Feldscheinwerfer. M. W. 1914 No. 56.
17. Bericht in „Umschau“ April-aflevering. Jahrbücher für die Deutsche Armee und Marine. 1914.

Indrukken uit Albanië.

II.

Een enkel woord over den Albaneeschen soldaat.

Physiek is het materiaal over het algemeen goed, onder de gendarmes bevinden zich prachtkerels, door eene sobere levenswijze in gezond klimaat in ideaaltoestand gehouden. Toch heeft ook op hen de beschaving reeds haar degenereerenden invloed geoefend; ook in Albanië deed de drank zijne intrede; de raki eene soort brandewijn ongeveer als de Russische wodka, alsmede de mastik, het best te vergelijken met absinth, vinden in de Albaneesche magen willig toegang en waar bij voorkeur de militairen zich aan excessen schuldig maken, daar spreekt het wel van zelf, dat ook de alcohol onder hen in de eerste plaats zijne slachtoffers zoekt. Zoo werden vandaag een zestal kerels, waaronder een sergeant uit den dienst ontslagen, omdat ze op wacht aan het Koninklijk paleis, beschonken uit de stad waren teruggekeerd. De manschappen blijven n.l. niet, zooals bij ons 24 uur achtereen in of nabij het wachtlokaal of op post, maar gaan om beurten de stad in, om levensmiddelen te koopen. Die levensmiddelen bestaan in den regel uit „kos” — wat wij noemen yoghurt — dat in groote hoeveelheden door het volk genuttigd wordt en brood, al dan niet uit maïs bereid. Ook rauwe prei wordt veel en met smaak verorberd. Enkele malen per week veroorlooft de soldaat zich de luxe van schapenvleesch, nagenoeg het eenige vleesch, dat hier genuttigd wordt. In de nabijheid van ons hotel bevindt zich de hoogst primitieve slachterij, vanwaar men de eigenaars met de geslachte beesten aan stokken opgehangen naar de markt ziet gaan. Die markt bestaat uit een aantal winkels, waar buiten de bloeddruipende kadavers worden tentoon gesteld. Van die lijken worden den koopers zoolang stukken aangeboden tot alleen de haken overblijven. Niets gaat verloren, zelfs de darmen worden om een stok gewonden, geroosterd en vormen zoo doende nog eene lekkernij voor den inboorling.

Aan zijne maaltijden besteedt de soldaat niet veel meer dan frs. 20 per maand, zoodat hem van de frs. 70 traktement nog ongeveer frs. 50 overblijven; de ongetrouwden kunnen deze som nagenoeg geheel gebruiken voor hun menus-plaisirs, de getrouwden — en er zijn er onder met 14 kinderen — moeten daarvan een gedeelte afstaan voor hun gezin. Algemeen wordt hier een maandelijksch traktement van frs. 70 te hoog geacht en als een zacht verwijt aan het adres der Nederlandsche officieren hoorde ik van een der hoogwaardigheidsbekleeders, dat de Albaneesche gendarme zich tegenwoordig in weelde baadt.

Behalve aan drank gaat het militaire element zich te buiten aan het rooken van sigaretten en ik schrijf het daaraan toe, dat des avonds op eene soldatenkamer komende, men zich in een oudmannenhuis waant door het rochelen, hoesten en proesten, dat van alle zijden tegenklinkt. De vloer der chambrée ligt dan ook altijd bezaaid met stompjes rooksel.

Sterk ontwikkeld is bij den Albaneeschen soldaat het gevoel van aanhankelijkheid aan een bepaalden persoon; dit is een factor, waarmede de organisatie ernstig rekening heeft te houden; handelingen, schijnbaar in strijd met de discipline, zijn veelal een uitvloeisel van het feit, dat de betrokkene zich niet vermag te onttrekken aan de bij hem vastgewortelde gedachte, dat hij uitsluitend aan één bepaalden persoon onderworpenheid verschuldigd is. Ik haalde daarvan in mijn vorig artikel een voorbeeld aan in de torenbewoners, die alleen ESJAD PACHA als hun hoofd beschouwden en zal daaraan nog een ander staaltje toevoegen. Een dezer dagen kwam een korporaal, commandant der wacht aan het ministeriëngebouw den kapitein SAR rapporteeren, dat van hem verlangd was, dat hij enkele regeeringsstukken ergens zou bezorgen, hetgeen door hem, ondanks herhaalden last geweigerd was, omdat, zooals hij verklaard had, hij maar één commandant bezat, den genoemden kapitein die hem verboden had, zich als brievenbesteller te laten gebruiken. Eene zoodanige aanhankelijkheid heeft hare eigenaardige voordeelen, maar er zijn ook nadeelen aan verbonden; wordt bijvoorbeeld een sergeant overgeplaatst, dan wil de gansche bende gendarmes, die uit hetzelfde dorp komt als de gegradueerde, mede en is van dat verlangen slechts met groote moeite af te brengen.

De Albaneesche gendarme is lui; laat men hem aan zijn lot over dan ligt hij behalve den nacht het grootste gedeelte van den dag in ledigheid te verbrassen en laat men hem een 7-tal uren hoogst kalmen dienst verrichten, dan klaagt hij over de drukte en simuleert ziekte. De inheemsche officieren doen hierin voor hunne minderen niet onder; zij verliezen zich in betuigingen, dat zij dag en nacht voor het vaderland willen werken, maar indien men hen niet voortdurend controleert, voeren ze weinig uit. Van plichtsbesef begrijpen ze de beteekenis slechts hoogst onvolkomen. Een officier van een der buitengarnizoenen had 3 dagen verlof bekomen, om den ministerpresident onderstand te vragen voor de nagelaten betrekkingen van een overleden broeder. Den vierden dag zag ik hem rustig voor mijn bureau — ontspanningsplaats der heeren — zitten. Op mijne vraag, waarom hij niet naar zijn garnizoen terug was, kreeg ik zeer laconiek ten antwoord, dat de beslissing van den minister nog niet gevallen was en hij dus nog maar een dag bleef. Ondanks mijn bevel, onmiddellijk te vertrekken, trof ik hem in den namiddag nog in de stad aan. Hij had geen paard kunnen vinden en zou dus maar morgen gaan.

Over het algemeen staan de soldaten op een zeer lagen trap van ontwikkeling; nagenoeg allen zijn analphabeten en van de enkele uitzonderingen kan slechts een klein gedeelte albaneesch schrijven; dit

verklaart gedeeltelijk hunne traagheid. Zijn ze eenmaal in beweging gebracht en ook hunne hersenen in werking gesteld, dan blijkt al spoedig, dat er van hen veel goeds te maken is met geduld en Ausdauer.

Men verlieze bij het vorenstaande niet uit het oog, dat de gendarmerie grootendeels gerecrueteerd wordt uit werkelozen, gedeeltelijk uit Servië uitgewekenen, die in den jongsten oorlog have en goed verloren. Omtrent den persoonlijken moed der gendarmes heb ik me nog geen beslist oordeel kunnen vormen; de vendetta wijst in zekeren zin op de afwezigheid daarvan, terwijl ook andere feiten getuigenis afleggen van het feit, dat althans niet allen helden zijn. Vandaag kwam een jongeling uit Tirana zich aanmelden om het contract te teekenen; toen hem werd medegedeeld, dat hij voor Pekini bestemd was, begon hij te retrogradeeren „de landstreek was zoo onveilig” enz. en eindigde hij met te vragen, of hij gedurende den tocht van Tirana naar Pekini een bereden gendarme als geleide kon medekrijgen. Intusschen stonden de Albaneezen reeds ten tijde van de Kruistochten als de dapperste krijgers van het Orient bekend. Volgens mededeelingen van der zake kundigen eigenen zij zich beter voor den aanval dan voor de verdediging en laten zij zich — hetgeen in overeenstemming is met het hiervooren medegedeelde omtrent hunne aanhankelijkheid aan een bepaalden persoon, — bijzonder beïnvloeden door de houding van hun aanvoerder.

Ook nopens hunne schietvaardigheid moet ik mijn oordeel voorloopig nog opschorten; de bij het aanvaarden van den dienst medegebrachte patronen zijn de eenige, waarover beschikt wordt en aangezien deze voor eventualiteiten zorgvuldig bewaard moeten worden, konden tot heden schietoefeningen niet gehouden worden. Doch ook deze zouden geen voldoende uitsluitsel geven, omdat de munitie van zeer uiteenloopenden leeftijd en kwaliteit is en derhalve zelfs bij de beste schutters eene groote spreiding zal vertoonen. Echter mag wel worden aangenomen, dat hunne oorlogschietvaardigheid gering is. In normale omstandigheden gebruikten zij het vuurwapen steeds binnen den afstand van 200 M., tenzij dan om — wat bij feestelijke gelegenheden gebruik is — het als uiting van vreugde in de lucht af te schieten.

Van het gebruik van het vizier hebben de ongedienden even weinig begrip als van afstanden. Waar het hun echter niet aan ontbreekt, is eene groote volubilité. Zooals GABRIEL LOUIS-JARAY het zoo juist uitdrukt: „On cause avec cette lenteur orientale qui enguirlande les mots autour des pensées avant de les exprimer.” Men draagt den tolk op eene positieve vraag te stellen bijv. te informeeren naar den ouderdom van den patient en kan eene cigarette oprooken voordat het antwoord in het Albaneesch geheel is uitgesproken; indien men dan belangstellend, wanneer eindelijk het monoloog tot stilstand is gekomen, de vraag herhaalt, blijkt het antwoord in den regel nog niet gegeven. Misschien is dit voorbeeld minder goed gekozen, want met den leeftijd wordt het hier niet zoo nauw genomen. Tijdens het Turksche bewind gingen zoo nu en dan ambtenaren van den burgerlijken stand de dorpen langs,

om zich van de geboorten op de hoogte te stellen. Omkoopbaar als deze ambtenaren en afkeerig als de inwoners waren van den militairen dienst, kwam het in den regel tot een vergelijk, waarbij de zoons eenige jaren jonger werden opgegeven, dan zij inderdaad waren, gedachtig aan het Hollandsche spreekwoord: „Van uitstel komt afstel.”

Eene voor ons eigenaardige gewoonte vormt het afwachten van den groet van den meerdere door den mindere, gegrond op den gedachten-gang, dat als de superieur hem waardig keurt te groeten, hij zulks te kennen geeft door zelf het eerbewijs toe te brengen. De Mohammedaansche groet, door sommige militairen ook in uniform toegebracht, bestaat in het verplaatsen van de rechterhand van hart naar mond naar voorhoofd; soms schijnt het als wordt het saluut van den grond opgeraapt.

Eene tweede eigenaardigheid bestaat in het sterk ontwikkeld schaamtegevoel van den Albanees; meerdere jongelieden en zelfs mannen op rijperen leeftijd konden niet worden geënroleerd, omdat zij weigerden zich aan de geheele keuring te onderwerpen; de oppasser van een onzer durfde de reden van een aangevraagd verlof van enkele dagen niet opgeven, niettegenstaande het slechts gold een door hem aan te gaan huwelijk.

Waarheidlievend is de Albaniër, voor zoover ik hem ken, niet, op leugens kan men hem ieder oogenblik van den dag betrappen en hij legt daarbij meermalen eene naïveteit aan den dag, die blijk geeft van weinig vertrouwen in het verstand van den ondervrager.

De Albaneesche soldaat vertoont in één opzicht overeenkomst met den Hollandschen milicien, dat hij zich ongelooflijk dik kleedt en uiterst vreesachtig is een kleedingstuk uit te laten. Bovendien hecht hij veel waarde aan zijne gezondheid. Voor verschillende mannen afkomstig uit het binnenland is het vooruitzicht in Durazzo, bekend malarianest, te worden geplaatst een beletsel om bij de gendarmerie te teekenen. Koorts is hier de meest voorkomende ziekte, ook, wat wij bos noemen, grijpt velen aan en drijft hen naar een lokaal voor besmettelijke ziekten, dat in de kazerne is afgezonderd. Van voetgebreken hoort men nimmer, niettegenstaande de manschappen veelal op bloote voeten of à jour gesleten kousen in dito schoenen hun dienst verrichten. Want wel zijn thans in Italië à raison van frs. 77 uniformen besteld, maar die zijn nog niet aangekomen, evenmin als het uit Oostenrijk betrokken schoeisel. Van een betrekkelijk groot aantal soldaten is het gelaat door de pokken geschonden; in de afgelopen week had eene algemeene inenting plaats, welke kunstbewerking meerdere patienten eerst na eenig op vrees gegrond verzet ondergingen.

Voor den Westerling heeft de Albaneesche soldaat iets kruiperigs in zijn optreden; een sergeant-majoor, dien ik ontsloeg, omdat hij zijn kapitein ten onrechte van diefstal beschuldigd had, deed bij de mededeeling van zijn ontslag, of hij mijne schoenen wilde kussen en nog steeds groet hij me, als ik hem tegenkom, zeer onderdanig.

De soldaten verschillen in kwaliteit, naarmate van de streek, waarvan zij afkomstig zijn; zoo vormen de uitgewekenen de beste, de in- en omwoners van Cruja de meest onbetrouwbare elementen.

Gastvrijheid kenmerkt den Albanees. Iedere garnizoensplaats heeft op belangrijke punten, op uren afstands in het rond permanente posten van meerdere gendarmes; op enkele Kilometers van Durazzo bevindt zich op een heuvel aan de zee een post van een sergeant met een 6-tal manschappen, om den invoer van wapens tegen te gaan. Toen we kortelings dien post bezochten, werd terstond buiten het wachthuis eene mat op den grond gespreid en na enkele minuten werden ons koffie en cigarettten aangeboden, nadat de eerbewijzen verricht waren. De samenstellende elementen van zulk een post bleven vroeger maanden achtereen ter plaatse; om beurten gingen ze naar de stad, om voor het komaliewant te zorgen, voor zoover dat niet bestond uit wild, dat in den omtrek van den post geschoten werd; thans is in dien toestand eenige verandering gebracht.

De zindelijkheid van Mars' zonen laat in Albanië al evenzeer te wenschen over als in ons waterrijke vaderland, nog meer zelfs. Wel houden de voorschriften van den Mohammedaanschen godsdienst verplichte wasschingen in, maar tusschen voorschrift en uitvoering schijnt voor velen eene niet te overbruggen kloof. Met een maandbad neemt het meerendeel genoegen, voor zoover het zelfs dit niet als overdaad beschouwt. Een ongenietbare uienstank vergezelt den Albaneeschen soldaat in den regel op al zijne wegen.

Over het algemeen is de Albanees eerlijk maar van eene vreemdsoortige eerlijkheid; gevallen van diefstal komen in de kazerne nagenoeg niet voor maar daarentegen is het leenen van geld en het koopen op crediet in hoog aanzien. In ieder bewoond vertrek ontdekt men alras op een deurpost of andere plaats eene menigte horizontale krijstrepn onder elkander, die het aantal mokka's aangeven, waarvan de betaling nog op zich doet wachten.

Plichtsbesef? Bij den een veel, bij den ander weinig; in engeren zin in voldoende mate aanwezig. Zoo komen schildwachten in den regel hunne verplichtingen ernstig na en wordt de opgelegde verantwoordelijkheid ook terdege gevoeld. Wederom een voorbeeld ter illustratie.

Wellicht zal het verwondering wekken, dat in een land, waar de vrouw in zoo geringe mate aan het openbare leven deelneemt, dat ewig Weibliche daarbij niettemin den hoofdrol speelt; men bedenke echter, dat zich de historie in eene gevangenis afwikkelt. Op zekeren morgen een rapport van den korporaal, commandant der gevangeniswacht. Hij heeft gezien, dat 's avonds de directeur der gevangenis en de secretaris, twee vrouwelijke gevangenen mede namen, achtte het toen zijn plicht door het sleutelgat een blik naar binnen te werpen en vond aanleiding beide heeren einzusperren. Eene tevredenheidsbevestiging van den gouverneur was zijne welverdiende belooning. Daar-tegenover staat echter, dat tot vóór korten tijd de stad dagelijks gevuld

was met manschappen, die de wacht hadden verlaten, zoogenaamd om voedsel te koopen, inderdaad om zich te bedrinken, waarvoor thans een viertal heeren straf ondergaan, na expiratie waarvan zij den dienst verlaten en dat eene geprononceerde neiging bij velen waarneembaar is, zich aan den dienst te onttrekken, gedachtig aan het „Stel niet uit tot morgen hetgeen gij heden door een ander kunt laten verrichten”.

Equestrische capaciteiten, zoo al aanwezig, treden niet naar buiten omdat, gegeven terrein, paarden en zadels van rijkunst belemmerende constructie, de gelegenheid daartoe ontbreekt; hakken en een touw brengen de gewilde versnelling teweeg, het rukken aan een stang van ouderwetsche afmetingen werken in tegenovergestelden zin; in de balanceerkunst moet de ruiter hier eene zekere velociteit bereikt hebben anders gaat hij noodwendig te gronde. In hoeverre van de Albaneezen goede ruiters te maken zijn, waag ik niet te beoordeelen, hun assimilatievermogen, lichaamsbouw, spierkracht en bevattelijkheid pleiten voor eene bevestigende beantwoording.

Thans nog een enkel woord over de officieren om daarna het ontwikkelingsproces der gendarmerie verder te volgen. Zij zijn allen Albaneezen, afkomstig uit het Turksche leger of de Turksche gendarmerie, voor een gedeelte opgeleid in de Ecole de guerre te Konstantinopel; voor een ander deel in de Ecole de gendarmerie te Salonika en voor de rest dieven- en moordenaarsvangers zonder eenige professioneele opleiding. Bij de oprichting kon men natuurlijk niet kieskeurig zijn, moest zich tevreden stellen met wat uit krijgsgevangenschap ontslagen of uit Turkije gevlucht was. Gedurende den jongsten Balkanoorlog moesten uit den aard der zaak de talrijke verliezen aan officieren worden aangevuld met gedeeltelijk minderwaardige elementen en deze waren het weder partieel, die voor de encadreering der gendarmerie noodgedrongen moesten worden benut. Ook aan mannen met invloed op de bevolking, aan hoofden van door tijdelijk machthebbenden in dienst genomen benden, moesten, hoewel nagenoeg allen analphabeten, officiersplaatsen moesten worden ingeruimd en al is een gedeelte dezer heeren officieren bereids weder opgeruimd, toch kan nog niet van het officierskorps door een waarheidlievende worden getuigd, dat het zelfs aan de meest bescheiden eischen voldoet. En ik heb daarbij niet in de eerste plaats op het oog hunne maatschappelijke vormen, al komen die niet in alle opzichten overeen met die van den Westerling. Zoo geneeren zij zich niet, indien de Vorstin zich in den tuin van het Paleis bevindt, dezen als wandelplaats te benutten en herhaaldelijk Hare Majesteit op korten afstand te passeeren, daarbij, door Hoogstdezelve onbescheiden aan te zien, getuigenis afleggend van hunne belangstelling in de Vorstelijke vrouwe. Zoo deed zich een der heeren door den oppasser van den hofarts diens vertrekken toonen, waarbij hij geen album en boek ongeopend liet.

Maar de militaire waarde is ook uiterst gering. We hebben kapiteins,

die geen enkel commando kennen, van de verschillende militaire vakken geene notie hoegenaamd hebben, de beteekenis van het woord „opleiding” niet verstaan maar lokale kennis paren aan persoonlijken moed en daardoor voor het eigenlijke gendarmeriewerk in het tegenwoordige stadium van openbare veiligheid uitnemend geschikt zijn.

Evenals de soldaat is ook de Albaneesche officier sober; behoeften heeft hij slechts weinige; hij woont in de kazerne en hoe? In één vertrek huizen in den regel meerdere officieren bijeen. Als eenig meubilair eene brits, waarop eenige voorwerpen van nachtligging. Waschgerei afwezig. Voorwerpen van geriefelijkheid afwezig. Streven, om eene woning gezellig te maken afwezig. Indien koffie, cigarettten en raki voorhanden zijn, dan is ook de tevredenheid daar en zijn de verlangens bevredigd.

Enkele officieren spreken Fransch op bescheiden schaal, zoo o. a. de geneesheer, die tegenwoordig nagenoeg den geheelen dag als tolk waardevolle diensten te mijnen bureele bewijst, een uiterst gewillig mensch, wien nooit eenige moeite te veel is en dien ik, ware ik chef, gaarne zou voordragen voor eene Nederlandsche Koninklijke onderscheiding. Wil men eene proeve van 's mans bekwaamheid in genoemde taal; de navolgende vertaling van een met Turksche karakters in het Albaneesch geschreven telegram, verricht met behulp van een Turksch-Fransch woordenboek moge als zoodanig dienst doen.

„Gendarme Sefer Bequir de Tirana 22 Avril 14 en quittant, de gaieté de coeur, le poste Tarin arrive à Chiak. Il ivrogne le soir et se rend chez une femme commune en voulant faire l'amour de vive force. La femme s'adresse nuitamment à la gendarmerie et s'explique du fait. Son explication est tout à fait semblable au texte du journal lequel a donné le commandant du poste central.

Persuadé de nombreux rapports qu'on a eu donné envers lui, que sa conduite est incorrigible, j'ai l'honneur de vous présenter ce rapport pour lui faire quitter le service.”

Men ziet het „la note gaie” ontbreekt hier niet geheel.

Het uiterlijk der officieren, voor zoover ze in Italië geuniformeerd zijn, kan den toets eener niet te scherpe, welwillende critiek doorstaan. Geen snit, dat dat van den Italiaanschen militairen kleermaker evenaart, het Nederlandsche gouvernement neme in ernstige overweging eens zulk een artist te laten overkomen.

Nadat te Durazzo eene voorloopige enrôleering had plaats gevonden, moesten de gendarmes aldaar aan de hoede der Albaneesche officieren worden overgelaten en moest in de andere garnizoensplaatsen eene aanwerving geschieden. Daartoe werd derwaarts eene dienstreis ondernomen. Zulk eene reis veroorzaakt minder administratieven omslag dan bij ons; verschil tusschen toelage en bijslag wordt niet gemaakt, daggeld niet genoten, reis- en verblijfkosten worden niet vergoed.

Den dag vóór of van het vertrek worden enkele paarden gehuurd bij

een herbergier, die tevens het beroep van manegedirecteur uitoefent, men zorgt, dat hetgeen men wil medenemen in een paar imperméable zakken is verpakt en enkele uren na het voor de afreis vastgestelde tijdstip zet zich de karavaan in beweging, bestaande uit de ruiters, voorafgegaan en gevolgd door één of meer bereden gendarmes met geladen en in de rust gesteld geweer over den hals van het paard, terwijl de bagage op schonkige lastdieren in stap volgt, dan wel door vroeger vertrek, aan de colonie aanvankelijk voorafgaat.

De eerste aanwervingsplaats was Sjak, een dorp op ongeveer 10 K.M. van Durazzo gelegen aan den grooten, sedert kort, voor automobielen berijdbaren — indien men althans op een enkelen defecten band niet let — weg naar Tirana, waar de paarden in eene herberg werden gestald en wij onzen intrek namen bij den vader van den gouverneur, een ouden leepert, thans met roodgerande traanoogen maar die volgens beweren een veertigtal menschen in zijn leven had omgebracht. Een zijner zoons was garnizoenscommandant te Sjak.

Indien men in Albanië court d'argent is, men onderneeme met een Albanees van goeden huize eene reis en men is zeker zijne geschokte financiën te herstellen, want behalve logies en voer der paarden en de kosten der bagage, heeft men geene andere uitgaven. Men eet en drinkt en logeert gratis en pardessus le marché worden gedurende den geheelen dag koffie en cigarettten overvloedig toegemeten.

De groote moeilijkheid, toen nog niet naar waarde geschat, bestond in het aanwerven van betrouwbare elementen. Het voornaamste materiaal werd geleverd door de zich reeds in dienst bevindenden, waarvan een enkele wegens te hoogen leeftijd of om fysieke redenen werd geweigerd, maar waarvan verreweg de meesten werden aangenomen uit onbekendheid met de talrijke factoren, waarmede rekening diende te worden gehouden tot het verkrijgen van eenigen waarborg om slechts deugdelijk materiaal in dienst te houden of te nemen. Over die factoren moet ik thans het stilzwijgen bewaren; ik volsta daarom met de vermelding, dat voor zoover mogelijk, ten aanzien van elk individu zorgvuldig dient te worden overwogen of het al dan niet van andere zijde is opgedrongen.

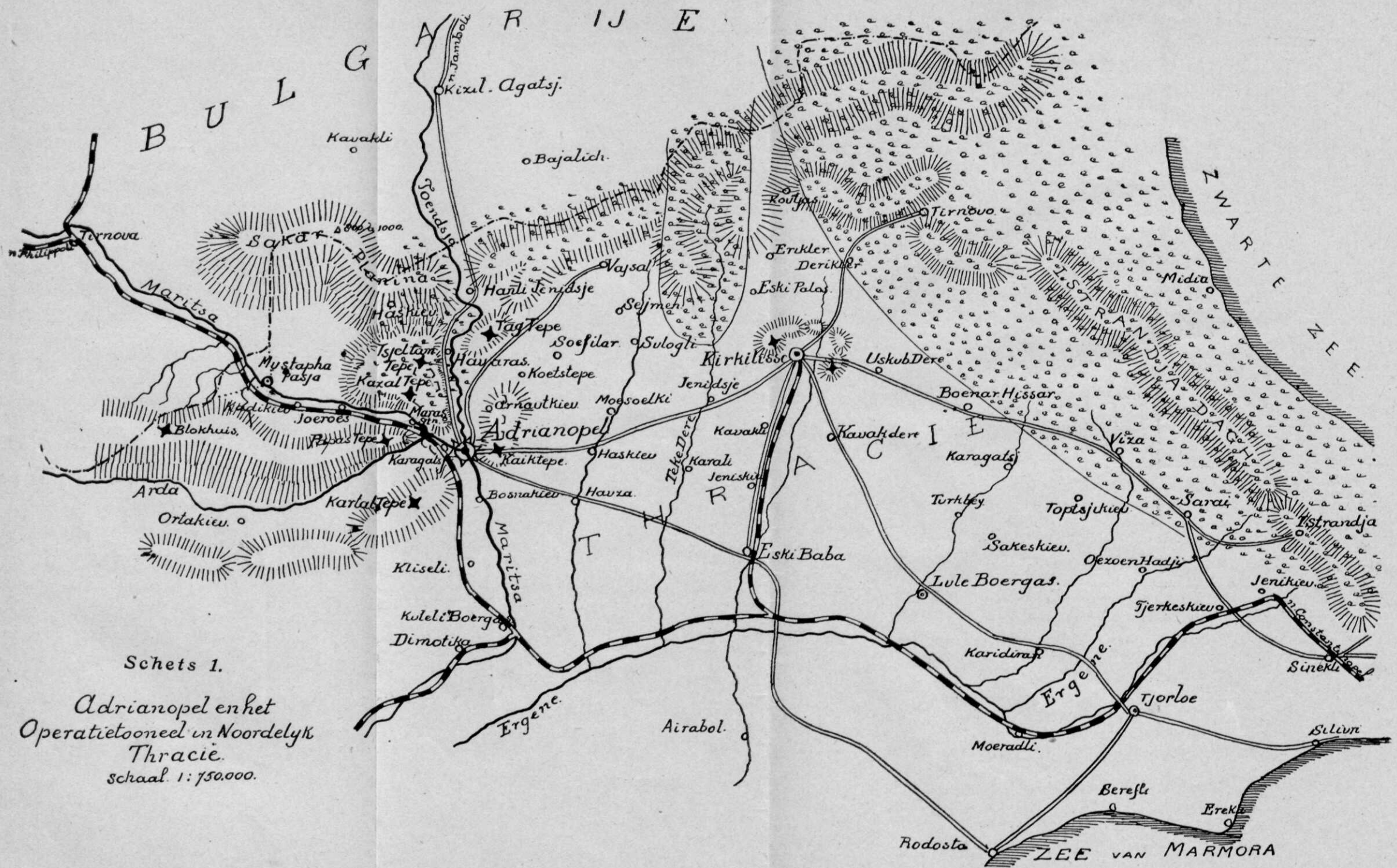
Te Sjak maakten we voor het eerst kennis met de Albaneesche wijze van middagmalen. Het diner werd opgediend in een vertrek in het gouvernementsgebouw, tevens kazerne, mede paleis van justitie en bestond behalve uit een soepje uit de gebruikelijke inheemsche schotels. Een kenmerkend onderscheid tusschen het spijzen van den Albanees en den beschaafden Europeaan bestaat in de minder separatistische wijze, waarop gene het voedsel tot zich neemt. Gemeenzaam eten n.l. allen uit of van denzelfden schotel; een bord is daarbij niet noodig; ook gevoelt de volbloed-inboorling de behoefte niet aan eene vork; immers hij heeft in zijne tien geboden een zoodanig, hem door de natuur geschonken instrument, dat beter dan het metalen meubel de wenschen van zijn eigenaar weet te bevredigen. Culinaire aanleg kan

aan het keukenpersoneel niet ontzegd worden. Van de schotels, die bijzonder in mijn smaak vielen, vermeld ik, behalve de met honing toe bereide meelspijzen, eene combinatie van spiegeleieren, rijst en spinazie en een mengsel van rijst, rozijnen en vleesch. Gemeenlijk ziet men de schotels vóór den aanvang van den maaltijd in gang of op trap gereed gesteld.

Gaat hier nagenoeg alles kadal, kadal, hetgeen beteekent langzaam, langzaam, de gerechten worden vlug achter elkander afgewerkt. Na den maaltijd worden koffie en cigarettten aangeboden en heeft men gelegenheid zich de natuurforken te reinigen boven een bij ons onbekend waschoestelletje. Om deze wassching model uit te voeren, behoeft men een dienaar, die uit eene metalen kan waterscheuten op de handen uitgiet.

Mei 1914.

J. M. SLUYS.

Schets 1.
 Adrianopel en het
 Operatiotooneel in Noordelyk
 Thracie.
 schaal. 1: 750.000.

De Balkanoorlog van 1912—1913.

(Vervolg van blz. 343.)

DE STRIJD AAN DE KARAGATSJ-DERE. (SLAG VAN LULE-BOERGAS.)
OFFENSIEF EN TERUGTOCHT VAN DEN TURKSCHEN RECHTERVLEUGEL ONDER
MAHMOET-MOEKTAR-PASJA BIJ VIZA. (MET 2 SCHETSEN.)

In den nacht van 24 op 25 October vloten de Turken in totale oplossing naar het zuiden en zuidwesten. Ongehinderd — tenzij dan door eigen wanorde en door den stroomenden regen, die de weinige slechte wegen in beken, de tusschengelegene vlakten in moerassen veranderd had, bereikten zij in den loop van den 25sten en 26sten Oct. de lijn Viza—Eski-Baba (schets 1). In de omgeving van Viza verzamelde het IIIe, om Eski-Baba vloeiden het, Ie, IIe en IVe korps te zamen en gingen toen door naar Lule-Boergas. De zelfstandige cavalerie-divisie Salih-Pasja bereikte in den namiddag van 26 Oct. laatstgenoemd punt en bracht daar den nacht door; zij bevond zich dus op den linkervleugel van het Oosterleger. Van Eski-Baba worden de cavalerie-luitenants SELIM en DJEMIL BEY met een eskorte van vier ruiters naar Lule-Boergas vooruitgezonden, teneinde de dáár reeds aanwezige troepen van de komst der cavalerie te verwittigen. Het was n.l. voorgekomen, dat eigen ruitersafdeelingen bij de infanterie een paniek hadden veroorzaakt en door haar beschoten waren. Bij de ingetreden demoralisatie moest men daarmede oppassen 1).

Onderweg brengt DJEMIL BEY, ordonnansofficier van Salih-Pasja, zijn collega op de hoogte van den toestand. De rechtervleugel, het IIIe korps, is in wanorde van Kirkilisse, deels op Boenar Hissar, deels op Eski-Baba en Lule-Boergas teruggegaan. Hetzelfde vinden wij trouwens bij Mahmoet-Moektar, die daarvan zegt 2): „En quittant Kirkilisse le IIIe korps s'était dispersé en éventail et le gros de ses forces avait pris les directions de Baba-Eski et de Lule-Boergas. Le 27 au soir je rendis compte à Nazim Pasja de la présence à Viza de 10.000 hommes environ, mais désorganisés. Des commandants de division seuls étaient présents. Hassan Izzed Pasja (9e) et Schukri Bey. Aucun fonctionnaire de l'Intendance ne s'était montré. Ce ne fut que sur les lignes de Tsjataldsja que je pus les retrouver, ces importants messieurs” — voegt hij daaraan niet zonder bittere ironie toe.

1) Luitenant SELIM BEY „Carnet de Campagne d' un officier turc”.

2) Mahmoed-Moektar-Pacha. „Mon Commandement au cours de la Campagne des Balkans 1912”.

Al pratend vervolgen de beide luitenants in versnelden gang den weg Eski-Baba—Lule-Boergas, die het tragisch beeld biedt van alle ellende en ongeluk, welke een vluchtend leger achter zich laat. In den modder weggezakte vuurmonden, stukgeslagen caissons, omgeworpen voertuigen, doode paarden, vijf, tien, twintig gekwetsten, die elkaar moeizaam ondersteunen, telkens halthoudend om hun op goed geluk gelegde noodverbanden te verschikken of op adem te komen. DJEMIL BEY vertelt SELIM verder, dat de overblijfselen van het bij Suloegloe geslagen Ie korps en die van het IIe en IVe korps op Lule-Boergas terugtrokken.

Op den 27sten Oct. bereikt de cavalerie-divisie Lule-Boergas en ontvangt daar de opdracht, die plaats tot elken prijs vast te houden.

De toestand, zooals DJEMIL hem aan zijn vriend had beschreven, was inmiddels ingrijpend gewijzigd. Was het aanvankelijke plan tot achter de Ergene bij Tsjorloe terug te trekken, dit voornemen was spoedig losgelaten voor het besluit, reeds achter de Karagatsj-Dere stand te houden. Men wilde het hier zelfs niet bij laten, maar besloot opnieuw tot het offensief. Op den 28sten met 's vijands voorste afdeelingen in contact gerakend, was de 29ste voor een algemeen retour-offensief bestemd.

Op dat tijdstip maakte ABDOELLAH's leger over een afstand van 50 K.M. in de navolgende volgorde front naar het Westen: Rechtervleugel (IIIe K.) MAHMOET-MOEKAR, voorwaarts van Viza; Centrum (IIe K.) SJEFKET-TORGOET bij Karagatsj, linkervleugel (Ie K.), OMER JAVER, bij Turk Bey en (IVe K.) AHMED-ABOEK, tot aan Lule-Boergas; Algemeen Hoofdkwartier bij Sakiskieu. Aan de cavalerie-divisie viel de dubbele opdracht ten deel, den opperbevelhebber omtrent den marsch van den Bulgaarschen rechtervleugel op de hoogte te houden en bij een eventueel offensief van het eigen leger, uitgaande van rechtervleugel en centrum, als spil dier beweging te dienen. Daartoe moest Lule-Boergas dus stevig worden vastgehouden.

Die opdracht ging de sterkte en de middelen der cavalerie intusschen verre te boven. Om een behoorlijke aanleuning aan den linkervleugel te verzekeren, moest zij het terrein van en met de stad Lule-Boergas tot aan het aan de Ergene gelegen station vasthouden; een vak dus van plm. 6 K.M. De divisie beschikte na de voorafgaande zware dagen over slechts 150 lansen en 500 sabels; de mitrailleur-afdeeling en de artillerie waren nog vol'allig.

Alleen door toevoeging van minstens een brigade infanterie en een afdeeling artillerie — merkt SELIM terecht op — was deze taak te volbrengen. Alles wat Salih-Pasja aan steun ontving, waren twee bataljons Redifs; echter geen enkelen vuurmond.

De divisie-commt. bepaalde er zich dan ook wijselijk toe, alléén de onmiddellijke omgeving der stad te bezetten en op zijn linkervleugel patrouilles uit te zenden. Zijn positie was niettemin zeer gevaarlijk, omdat de totaal ongedekte en niet aangeleunde vleugel ten Z. van Lule-Boergas in de lucht hing.

Op den 27sten October zetten de Bulgaren hun gedurende twee volle dagen onderbroken beweging voort. Van vervolging kan men dus niet spreken. Men heeft hier eenvoudig met een tweeden, systematisch geordenden opmarsch tegen een volgende meer achterwaarts gelegen vijandelijke stelling te doen.

Door de omstandigheden gedwongen, geenszins uit onbekendheid met zoo algemeen geldende eischen van oorlogvoering, lieten de Bulgaren zich alle voordeelen, aan een tactische en strategische vervolging verbonden, ontgaan.

Ook zij moesten hunne verbanden herstellen; bovendien waren nog talrijke afdeelingen achter en deze moesten eerst opsluiten, terwijl ook de overwinnaar tengevolge van de onbegaanbaarheid der wegen met bijna onoverkomelijke marsch- en verplegingsmoeilijkheden had te kampen.

Daarom moest de Bulgaarsche legeraanvoering onvoorwaardelijk van de „vruchten der overwinning” afstand doen. Van háár standpunt bezien zeer te betreuren; MAHMOET MOEKTAR (M. M.) schrijft: „Si les Bulgares s'étaient montrés plus mordants, notre position aurait été véritablement critique.”

De Turken hadden zich dit gedwongen oponthoud beter ten nutte kunnen en moeten maken. Zóó weinig profiteerden zij van den hen gegeven tijd om zich te versterken, dat zij ook door den tweeden Bulgaarschen aanval „en flagrant délit” werden verrast.

Tóch was al veel bereikt, want M. M. zegt: „Grâce à Dieu les Bulgares ne nous poursuivirent pas et nous laissèrent ainsi le temps nécessaire pour nous reconstituer autour de Viza.” Hetzelfde is toepasselijk op de andere legerkorpsen, maar „reconstituer” was dan ook zoowat alles wat men deed.

Bij den eersten Bulgaarschen opmarsch zagen wij rechts (westelijk) het Ie Leger onder Generaal KOETINSJEF, bestaande uit de Ie, VIe en Xe divisie, links (oostelijk) het IIIe Leger onder Generaal DIMITRIEF, gevormd door een brigade der IIIe divisie, de IVe en de Ve divisie naar het front Haskieu—Kirkilisse oprukken.

Inmiddels bevonden zich de nog ontbrekende brigades der IIIe divisie op weg naar het IIIe Leger; zij volgden voorshands op meer dan een dagmarsch afstand achter de Ve divisie.

Nog in den avond van den 24sten October bereikte het IIIe Bulgaarsche leger de lijn Uskub Dere—Kavakli (schets 1); daarnaast het Ie Leger de lijn Karali—Haskieu. Den volgenden dag kwam men niet veel verder dan de lijn Uskub Dere—Kavak Dere—Jenikieu en op den 26sten werd den zeer vermoeiden troepen een rustdag toegestaan. De laatst opgegeven lijn beteekent t. o. van die, welke op den 24sten was bereikt, een linkszwenking om Uskub Dere, waar zich de Ve divisie ophield, als spil.

Inderdaad hadden verschillende spionnenberichten en meldingen van in de richting naar Airobol, Lule-Boergas en Viza vooruitgezonden ophelderingsdetachementen, vrij groote zekerheid verschaft, dat de vijand

achter de Karagatsj Dere was teruggegaan en, op den Oostelijken oever stelling nemend 1) de toegangswegen naar Constantinopel in de lijn Boenar Hissar—Lule-Boergas afsloot.

De Turken waren voornemens, met centrum en linkervleugel in die lijn weerstand biedend, met den rechtervleugel tot het offensief over te gaan. Deze legerafdeeling zou daarbij door achter haar verzamelende nieuwe formaties worden gesteund.

Terwijl deze nieuwe strijdkrachten, het XVIIe en XVIIIe Legerkorps, respectievelijk voorwaarts van Juvali en te Seraj werden verzameld en georganiseerd (schets 2), ontstond in het leger een ingrijpende commando-wijziging. Na het gebeurde bij Kirkilisse, werd de bevelhebber van het Turksche Oosterleger ABDOELLAH PASJA, feitelijk uitgeschakeld.

„A partir du 25 Oct. — zegt M. M. 2) — les relations écrites avec ABDOELLAH PACHA furent interrompues; toute la correspondance officielle fut adressée à NAZIM PASJA à Tsjerkeskieu. NAZIM, (de M. v. O.) prenait de fait le commandement supérieur.”

Niettemin bleef de opperbevelhebber in zijn commando gehandhaafd en zijn hoofdkwartier te Sakiskieu gevestigd; hij riep daar op dikwijls héél ongelegen tijdstippen zijn legercommandanten ter conferentie bijeen, gaf hun ook bevelen, maar wat de uitvoering betreft, deden zij of hij niets had gezegd.

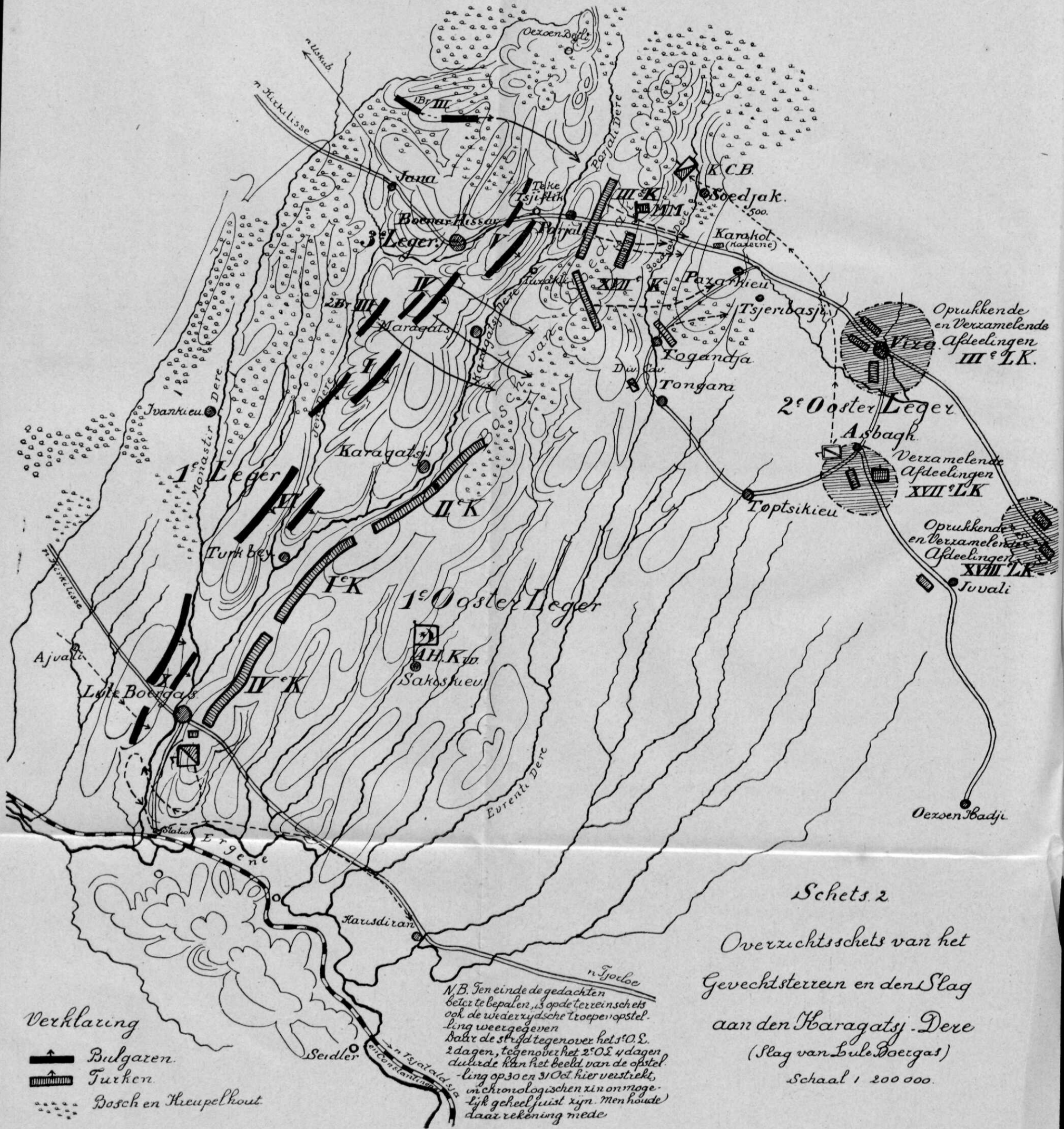
Op den 28sten Oct. hoorde de Ct. van het IIIe Leger, die toen nog te Viza was, kanongebulder in Z. richting en trok daaruit de conclusie, dat de slag op den linkervleugel van het leger in vollen gang was. Hij was dan ook niets verbaasd, in den avond van dien dag van NAZIM PASJA het bevel te krijgen, den rechtervleugel der slaglinie met de noodige troepen te dekken.

„Toen kon ik evenwel uit de verspreide en uitgeputte troepen niet meer dan 8 bataljons formeeren — zegt M. M. — Aan een offensief kon nog niet worden gedacht.” Met zeer veel moeite konden drie detachementen — divisies noemt M. M. hen — worden gevormd en op marsch gezonden; één zou naar Boenar Hissar, een tweede naar Toghandja, 5 K.M. t. N. van Tongara gaan, de derde op Pazarkieu worden gedirigeerd. Daar die afdeelingen, al naar er manschappen beschikbaar kwamen, werden samengesteld, gingen zij ook na elkander op marsch; het eerste marcheerde den 29sten ten 5 n.m. af (schets 2.)

Maar reeds in den nacht van 28 op 29 Oct. kreeg de Ct. van het IIIe korps het navolgend telegram: „Intervenez dans la bataille en partant de Viza. La lutte est engagée sur le front Tongara-Karagatsj-Turk Bey-Lule-Boergas . . .” Daaruit blijkt ons dus het algemeen beloop der gevechtlinie.

1) De Karagatsj-Dere is de rechter zijrivier der Ergene, waaraan op schets 1 „Adrianopel en het operatietoneel in Noordelijk Thracie” de plaatsen Karagatsj, Turk Bey en Lule-Boergas zijn gelegen (heet verder schets 1 of overzichtskaart.)

2) MAHMOET MOEKTAR PASJA. „Mon commandement au cours de la campagne des Balkans de 1912” (wordt verder aangehaald als M. M. — C. D. B.)

Verklaring

- Bulgaren.
- Turken.
- Bosch en Heupelhout

N.B. Ten einde de gedachten beter te bepalen, is op de terreinschets ook de wederzijdsche troepenopstelling weergegeven. Daar de strijd tegenover het 1° O. L. 2 dagen, tegenover het 2° O. L. 4 dagen duurde kan het beeld van de opstelling op 30 en 31 Oct hier verstrekt, in chronologischen zin onmogelijk geheel juist zijn. Men houde daar rekening mede.

Schets 2
Overzichtsschets van het
Gevechtsterrein en den Slag
aan den Karagatsj-Dere
(Slag van Lule-Boergas)
Schaal 1:200 000.

Op den 29sten 's morgens vroeg ontving MOEKTAR in een tweede telegram bepaalde bevelen; deze zal ik ter wille van een duidelijk overzicht der situatie „in extenso” wedergeven 1). (Zie schets 2.)

„Het IIe, Ie en IVE korps werden in den loop van den dag over het front Tongara-Karagatsj-Turk Bey-Lule-Bourgaz in gevecht gewikkeld. Morgen gaan wij over de gansche linie tot een krachtig offensief over. Het IIIe korps zal onder Uwe bevelen op den rechtervleugel van het leger tot den aanval oprukken. Van het XVIIIe korps marcheeren 9 bataljons en 3 batterijen van Seraj naar Viza. Van het XVIIe korps marcheeren 10 bataljons en 4 batterijen, te Oezoan Hadji verzameld, bij het aanbreken van den dag over Juvali naar Asbagh.

De 9 bataljons van het XVIIIe korps, die zich op het oogenblik te Tsjerkeskieu bevinden, zullen bij het aanbreken van den dag naar Seraj worden gedirigeerd (zie ook schets 1).

Het IIe, IVE en Ie korps komen onder de bevelen van FERIK ABOEK AHMED PASJA, commt. van het IVE korps, het IIIe, XVIIe en XVIIIe korps, onder die van FERIK HAMDİ PASJA, commt. van het XVIIIe korps.

De brigade lichte cavalerie bevindt zich op den rechtervleugel van het leger; de zelfstandige cavalerie-divisie op den linkervleugel.

Dezen nacht nog zult ge de noodige aanvulling van munitie en levensmiddelen ontvangen.

Ik bid God, dat de ijver en bekwaamheid, waarvan Uwe Excellentie tot dusverre zooveel bewijzen gaf, ditmaal met een schitterende overwinning zullen worden beloond”.

Dit bevel was in den nacht van 28 op 29 Oct. samengesteld. Het is wel eens goed zoo'n order aan te halen, omdat men daaruit zooveel wijzer omtrent allerlei anders niet te ontwarren gebeurtenissen wordt. Dit bevel hier geheel bespreken gaat niet, wel is het echter mogelijk, de aandacht op enkele saillante punten te vestigen.

Wij zien daaruit ten eerste de reorganisatie van het Oosterleger in twee groepen, vandaar dan ook dat M. M. spreekt van Ie en IIe Oosterleger; hij noemt zich zelf commt. van het IIe Oosterleger, hoewel uit het bevel van NAZİM PASJA blijkt, dat niet hij (C. IIIe K.) maar FERIK HAMDİ PASJA (C. XVIII K.) het bevel krijgt. Intusschen — de practijk wijst uit, dat M. M. metterdaad het commando voert; van HAMDİ verneemt men niets meer; later wordt het M. M. dan ook officieel toegekend.

Voorts blijkt, dat het Turksche leger, na de eerste groote ontmoeting tot kort voor de tweede, druk bezig is met de formatie van nieuwe, uit Klein-Azië aangevoerde troepen (XVIIen XVIIIe korps); nog altijd is de mobilisatie dus in vollen gang. In welke mate de troepen nog verspreid zijn, hoe zij, terwijl de vijand reeds voor den nieuwen aanval oprukt, nog moeten concentreeren, blijkt uit de omstandigheid, dat zich nog 9 bataljons en 3 bataljons van het XVIII bij Seraj bevinden, 10 bataljons en 4 batterijen van het XVIIe korps nóg verder achterwaarts te Oezoan Hadji, terwijl nog 9 andere bataljons van het XVIIIe korps

1) M. M. — C. d. B.

heelemaal bij Tsjerkeskieu zijn, dat tusschen Jenikieu en Tsjorloe aan de Ergene is gelegen (zie schets 1). Ten slotte zien wij uit het bevel, dat zich ook op den Turkschen rechtervleugel nog cavalerie bevindt. Daar deze echter niet „zelfstandig” wordt genoemd, zooals de divisie, welke op den linkervleugel is, (de cavalerie onder SALIH-PASJA) hebben wij hier te doen met de korps-cavalerie-brigade van het IIIe korps, in den geest als deze tot voor kort in het Fransche leger bestonden. Van divisie-cavalerie verneemt men weinig; de enkele patrouilles, die men van tijd tot tijd ziet uitzenden, zullen wel dáárvan afkomstig zijn.

Eigenaardig is het slot van het bevel; wij zijn zoo niet gewend, dat daarin onder aanroeping van het Opperwezen de overwinning over onze wapenen wordt afgesmeekt. Tóch lijkt mij dit wel een middel om — in oorlogstijd tenminste — de geestdrift der troepen aan te wakkeren.

Tezelfdertijd ontvangt M. M. twee berichten van zijn cavalerie. In een hunner treft mij de volgende klacht als een waarschuwing, die men zich ook elders ten nutte kan maken: . . . „le manque de Jumelles ne m'a pas permis d'apprécier exactement la force de l'adversaire”.

Uit het voorgaande blijkt, dat de hoofdmacht van het voorste, aanvallende korps, het IIIe, zich met zijn aanvoerder te Viza bevond, de beide andere korpsen waren nog op vrij grooten afstand achterwaarts. Westwaarts, voorbij het bosch van Soedsjak, waren voorposten vooruitgeschoven; daar zich bovendien een cavalerie-brigade op den rechtervleugel bevond, konden, van dié zijde dreigende gevaren, tijdig worden onderkend en gekeerd. Veel gevaarlijker was het groote hiaat, dat op den 29sten tusschen den linkervleugel van het IIIe, later XVIIe korps en den rechtervleugel van het IIe korps bleef bestaan. Dat dit gevaar niet denkbeeldig was, zou spoedig blijken, toen daarin sterke Bulgaarsche afdeelingen doordrongen en bij hen het streven voelbaar werd, de rechter en linkergroep der Turken te scheiden en zoo afzonderlijk te verslaan. Het zou, ware de alom-tegenwoordige en bekwame MOEKTAR PASJA daarop niet bedacht geweest, een doorbreking in Napoleontischen trant zijn geworden.

Op den 29sten wist deze energieke aanvoerder de Bulgaren zelfs terug te dringen en in het defensief te werpen. In hetgeen volgt zal men nog wel eens denken aan wat Maj. von Hochwaechter van den zeer door hem vereerden PASJA zegt 1): „Une fois de plus MOEKTAR PASJA s'était montré l'âme de la résistance et avait assuré par ses interventions personnelles le succès de la journée”.

Links van het IIe korps stond het Ie en op den linkervleugel het IVe; dus werd „tant soit peu” beschermd door de cavalerie-divisie van SALIH PASJA (Schets 2.)

In deze linie vormde de Karagatsj-rivier (dere) de voornaamste terreinhindernis; uit den aard der zaak bepaalde zij dan ook in algemeenen zin de lijn van weerstand, die echter ter wille van de vuuruitwerking

1) Au feu avec les Turcs.

op ruimen afstand van den eigenlijken, steil afloopenden oeverrand moest worden bezet. Zooals alle rivieren in de hoogvlakte van Thracië, loopt ook de Karagatsj, een der voornaamste zijstroompjes der Ergene, in een diep uitgesneden bed zuidwaarts; zij ligt dus echt, wat de Franschen noemen: „encaissée” en het terrein ter weerszijden maakt den indruk van een heuvelachtig plateau. Iets dergelijks dus als de Maas bij Dinant, maar dan niet met zoó steile, hooge en rotsachtige oeverwanden. De rivier, na de aanhoudende regens sterk gezwollen en niet doorwaadbaar, was alleen bij de bruggen van Lule-Boergas, Turk Bey, Karagatsj en Porjali, op den hoofdweg Boenar Hissar—Seraj, te passeeren. Deze plaatsen waren dus de aangewezen, eenigszins vooruitspringende tactische steunpunten der linie. Lule-Boergas, met wijn- en boomgaarden omringd, ligt als in een kom; ook Turk Bey is in een verwijding van het ravijn gebouwd en ligt als verborgen in het omringende kreupelhout. Karagatsj en Porjali liggen aan den zeer onregelmatig naar het zuiden uitspringenden rand van de bosschen van Soedsjak, welke deel uitmaken van de uitgestrekte Istrandja-wouden. Deze tactisch, niet zeer gunstig gelegen steunpunten, moest de bezetting dan ook spoedig ontruimen, om zich op de achterliggende, dominerende hoogten terug te trekken.

Deze stelling had, hoewel zij vooral op den rechtervleugel onvoldoende aanleuning bezat — daarom wilde ABDOELLAH haar ook niet bezetten — dit voordeel, dat zij zoo weinig mogelijk terrein aan den invaller afstond en zijn verderen opmarsch naar de Tsjataldja-linie op de hoofdmarschwegen coupeerde.

ABDOELLAH evenwel had achter de Karagatsj alleen zijn terugvloeiende legerscharen willen opnemen en reorganiseeren en eerst achter de lijn genikieu-Tsjerkeskieu-Tsjorloe, dus achter de Ergene, en, daar, door den betrekkelijk geringen afstand van Zwarte en Marmora zee tegen omtrekking gewaarborgd, hardnekkig weerstand willen bieden. (schets 1.)

In verband met den toestand was dit voornemen, ook al waren voor het oogenblik de voornaamste moeilijkheden met betrekking tot de munitie en de verpleging bezworen, alleszins te billijken. Een nieuwe aanval, welke na zoo korten tijd in een niet al te sterke positie volgde, zou de slechts zeer oppervlakkig herstelde verbanden wellicht voor goed kunnen oplossen.

Maar, zooals gezegd, ABDOELLAH werd eenvoudig uitgeschakeld. Op een oogenblik, waarin eendrachtig handelen tusschen de hoogste legerautoriteiten meer dan ooit was geboden, onstond tusschen den opperbevelhebber eenerzijds, zijn bevelvoerende Generaals en den M. v. O. anderzijds, omtrent de keuze der weerstandslijn, Karagatsj of Ergene, noodlottig verschil van meening; noodlottig, omdat zich de korpscommandanten, hun opperbevelhebber kortweg buiten haakjes brengend, rechtstreeks met NAZIM in verbinding stelden. In stede van het gezag van ABDOELLAH te steunen en hen terug te wijzen, stelde de M. v. O., die

generaals in het gelijk en werd op hun aandringen achter de Karagatsj stelling genomen. Ook overigens was de positie van den opperbevelhebber en van zijn hoofdkwartier te Sakiskieu verre van benijdenswaardig. Door het totaal ontbreken van electriche verbindingen met de standplaatsen zijner onderaanvoerders zou zijn invloed op den loop van den komenden strijd uiteraard zeer beperkt zijn. De zeer geringe voorraad levensmiddelen, die men door requisitie in de armoedige omgeving der troepen had kunnen verzamelen, de geringe hoeveelheid munitie bij de artillerie aanwezig of aangevoerd, deden het ergste voorzien.

Zorgeloosheid, laksheid, wellicht ook de zoo juist genoemde oneenigheid bij de keuze der weerstandslinjen waren reden, dat van den 24sten tot den 28sten Oct. weinig anders dan het herstellen en aanvullen der troepenverbanden was verricht. De aangelegde versterkingen bepaalden zich tot enkele in der haast opgeworpen loopgraven; van hindernissen en schuilplaatsen geen spoor. Diensondanks was de positie achter den Karagatsj — althans in front — zeer sterk. Het als een glacis flauw naar de steil afvallende rivieroever hellend terrein bood aan infanterie en mitrailleurs een uitnemend schootsveld.

Ofschoon de breede eveneens diep ingesneden Ergene den linkervleugel voldoende aanleuning waarborgde, deed onvoldoende bezetting van het terrein tusschen Lule-Boergas en die rivier — een zeer verzwakte cavalerie-divisie en 2 redifbataljons — aan de beteekenis dier aanleuning ernstig afbreuk.

Het schijnt wel, dat de Turken, die anders als het op het inrichten van verdedigende stellingen aankwam, zeer groote activiteit betoonden, na hun eerste échec als met lamheid geslagen waren. Van de aanvoerders, die geen gezag bezaten, ging niets uit.

In eerste linie stonden + 50.000 m.; met de achterwaarts opgevangen vluchtelingen en pas aangevoerde recruten telde het leger 90.000 m.; een groot deel der veld-artillerie, + 55 vuurmonden, was evenals de bagagetreinen, bij den terugtocht in de modder blijven steken en in handen van den vijand gevallen. De afstand Karagatsj-station Lule-Boergas bedraagt + 25 K.M., de gansche lengte der stelling, Soedsjak en Porjali inbegrepen, bijna het dubbele; hetgeen in vergelijking met de sterkte der bezetting veel te groot is. Dat de strijd nog zoo lang duurde, de verdediger ongehinderd de Tsjatalsja-linie bereikte, is vooral te verklaren uit de zeer slechte weersgesteldheid, die den aanvaller het oprukken, vooral van zijne artillerie, buitengewoon bemoeilijkte, zijn munitieaanvulling en verpleging zeer vertraagde en niet minder te danken aan de activiteit van M. M., die, terwijl op den 30sten Oct. centrum en linkervleugel in panische wanorde terugvloden, nog bijna 2 dagen stand hield en daardoor den vijand tot zich trok. Eerst op den 2^{den} Nov. ging M. M. steeds van zich afbijtend en altijd vervuld van de gedachte, om, als het maar even kon, het offensief te hernemen, terug. De toestand zijner troepen — hoofdzakelijk een gevolg van

weinig krijgstucht, zeer onvoldoende verpleging en gebrek aan munitie sloot dit echter ten eenenmale uit. Ook bij zijn leger trad ten slotte een paniek in; ik kom daarop nog terug.

Verschillende krachtige, openlijke verkenningen in den loop van den 28sten uitgevoerd, verschaften den Bulgaren voldoende zekerheid omtrent 's vijands opstelling. Zij besloten op den 29sten tot den aanval op de linie Karagatsj-Turk Bey over te gaan; daardoor kwam het dien dag vooral op het middengedeelte der Turksche weerstandslijn tot een zuiver frontalen aanval, terwijl de Bulgaarsche linkervleugel, verder Noordwaarts uithalend, de vijandelijke stelling trachtte te omvatten en zij hun rechtervleugel naar Lule-Bourgas verlengden. Dientengevolge moest het Bulgaarsche front om de strekking N. O.—Z. W., door de Karagatsj-Dere en dus door de Turksche weerstandslijn bepaald, te verkrijgen, om zijn uitersten linkervleugel als spil omzwenken.

Dit geschiedde door linksafmarch, waarbij dus de afdeelingen op dien uitersten linkervleugel, de Ve divisie, de overige troepen, welke zich naar rechts en eenigszins achterwaarts echelonnerden, vooruitkwam. Het Ie Bulgaarsche leger rukte weder wat meer rechts en achterwaarts van DIMITRIEFS troepen op en kwam achtereenvolgens van links naar rechts daarnaast in gevechtlinie. De opmarch werd dus door de ontwikkeling van het IIIe leger ingeleid. Inmiddels werden alle afdeelingen, die het IIe leger voor Adrianopel kon missen, naar het Ie leger gedirigeerd en volgden als Xe en XIe reserve-divisie achter den rechtervleugel van Generaal KOETINSJEFS troepen. Tijdens dien opmarch werd de Bulgaarsche cavalerie over Eski-Baba naar de spoorlijn Adrianopel-Constantinopel gezonden met opdracht de verbindingslinie tusschen Vesting en Hoofdstad te verbreken.

Men kan zich dus gemakkelijk voorstellen, dat de Ve divisie, die over Uskub-Dere naar den eenigen nog vrij bruikbaren straatweg die van Boenar-Hissar, naar Viza oprukte, op de andere divisieën, welke door het terrein en over haast onbegaanbare nevenwegen moesten marcheeren en dan ook zeer moeizaam vooruitkwamen, aanvankelijk een niet onbelangrijken voorsprong verkreeg.

Op den 28sten had zij na zwakken weerstand der Turksche voorposten Boenar-Hissar vermeersterd; in den morgen van den 29sten bereikt zij den bovenloop van de Karagatsj-Dere en stuit bij Teke-Tjiflik en Porjali op de voorste divisie van het IIIe leger (Djemal), welke haar door een krachtigen aanval weldra in het defensief terugwerpt. De Bulgaren trekken over korten afstand terug en zetten zich ter sterkte van 2 brigades op het plateau t. O. van Boenar-Hissar tegenover den rand van het Soedjak-bosch in loopgraven vast, terwijl de IIIe Brigade t. W. van Tsjiflik in reserve komt. Hier weet zich de Ve divisie, Commt.-Generaal CHRISTOFF, den ganschen 29sten tegenover de herhaalde krachtige aanvallen van MAHMOET MOEKTARS overmachtige troepen te handhaven.

Met afwisselend succes aangevallen, bevinden zich Boenar-Hissar, Tsjifik en Porjali beurtelings in Turksche en Bulgaarsche handen.

In den loop van den dag komt ook de IVe divisie in de gevechtslinie en verlegt aldus den rechtervleugel der Ve, zoodat het front van het IIIe Bulgaarsche leger zich nu tot voorbij Karagatsj uitbreidt.

Na het middaguur bereiken ook de voorste afdeelingen van het Ie leger het tooneel van den strijd. De voorhoede der linkerdivisie van dit leger, d. i. de Ie divisie, schrijdt dus aanvankelijk schouder aan schouder ten aanval met de rechterdivisie van het IIIe leger d. i. de IVe divisie. Later zullen zich de 2 Brigades der IIIe divisie tusschen IVe en Ie divisie schuiven. Deze beide laatste divisien, verdrijven de voorwaarts naar den Westelijken oever van den Karagatsj uitgezonden Turksche afdeelingen naar de overzijde, terwijl de VIe Bulgaarsche divisie de bezetting van Turk Bey verjaagt.

De Xe divisie eindelijk, naast de VIe ontwikkelend, vermeestert Lule-Boergas en omvat den Turkschen linkervleugel, nadat zij de cavalerie-divisie van SALIH PASJA, welke zich daartegen zoowel te voet als te paard verzet, met groote verliezen heeft verdreven.

„Ons vuur — aldus Luit. SELIM BEY I) — vertraagt het oprukken der Bulgaarsche infanterie niet merkbaar; in één lange tirailleurlinie gaat zij steeds met sprongen voorwaarts, aanhoudende versterkingen verdichten die vuurlinie steeds meer. Wij zien de infanteristen duidelijk loopen, dan laten zij zich neervallen en, na korter of langer te hebben gevuurd, staan zij plotseling weer op, nemen zij kalmweg hun tusschenruimte van een pas door den arm horizontaal tot den schouder van hun nevenman uit te strekken en gaan dan opnieuw in den looppas vooruit. Duidelijk blijkt, dat onze karabijn, zoo min als het geweer der redifs, die trouwens zeer middelmatige schutters zijn, in staat is, den vijand op een afstand te houden. Onze Generaal (SALIH PASJA) geeft zich volkomen rekenschap van den critieken toestand, die nog wordt verscherpt, doordat een tweede vijandelijke afdeeling, die over Aivala tegen het IVe korps oprukt, evenmin voldoende tegenstand ontmoet en daardoor in staat is, onze divisie onder écharpeerend vuur te nemen. Hij neemt het kloeke besluit dan maar te paard te stijgen en den aanval door de charge te stuiten.

„Te paard!” — ik snel naar mijn eskadron en neem mijn plaats in achter den kolonel. Aanvankelijk verplaatst zich de divisie gedekt door een heuvelkam naar het Zuiden, weldra bereikt zij een inzinking, die haar in staat stelt, Westwaarts te déboucheeren. Eenige commando's — de divisie is in gevechtsformatie: 1e en 3e regiment in eerste linie, in tweede linie door het 4e als ondersteuningstroep gevolgd; daarachter, in derde linie, links geëchelonneerd, de 3e brigade. Zoodra wij ontwikkeld zijn, wordt de draf aangenomen; wij bevinden ons nu op 1500 M. van den vijand, hij schijnt ons niet te zien. Maar plotseling

1) Carnet de campagne.

wordt mitrailleurvuur op ons geopend en weldra bevuurt ons ook de heele tirailleur-linie. De kogels gaan fluitend, veel te hoog over onze hoofden; dadelijk daarop verneem ik vlak achter mij een zonderling metaalachtig aanslaan; thans is 's vijands vuur beter gericht; wij nemen den galop aan en strekken den gang uit; krampachtig omklem ik den greep van mijn sabel, nog maar 500 M. en wij zitten op den vijand; plotseling schalt het signaal: pelotons linksomkeert. Blijkbaar wordt de charge niet uitgereden, zij is dus mislukt. Spoedig daarop bereiken wij weder den dekkenden heuvelrug, maar verscheidenen onzer zijn op het terrein achtergebleven."

Ziehier de beschrijving van eenen cavalerie-aanval door een ooggetuige, die hem nog betrekkelijk kort geleden in werkelijken strijd medereed. Juist daarom is hij hier medegedeeld, omdat hij zoo goed het beeld geeft, dat wij daarvan tegenover met oorlogsmunitie schietende infanterie zullen zien, indien wij op even onbekwame wijze als SALIH PASJA'S ruitery worden aangevoerd. Na eenige totaal nuttelooze verliezen wordt n.l. op 500 M. van den vijand keert gemaakt, omdat men, na reeds op 1500 M. te zijn ontdekt, eindelijk begrijpt, hem tóch niet levend te zullen bereiken. Maar dát had men op dien laatsten afstand óók wel kunnen inzien; wanneer men dán reeds is waargenomen, komt er tóch niets van te recht, zeker niet tegenover zegevierend oprukkende infanterie, die bovendien over mitrailleurs beschikt. Van verrassend optreden bij SALIH PASJA'S aanvoering geen sprake; van voorbereiding, althans begeleiding van den aanval door de artillerie en mitrailleurs der divisie wordt door SELIM niet gerept. De vijandelijke artillerie laat deze ongelukkige ruitery echter, nu zij zich eenmaal bloot heeft gegeven, zoo gauw niet meer los. Met zoo'n vijand valt niet te spotten.

De cavalerie-divisie is naar het station Lule-Boergas teruggewezen; dáár komt zij onder het vijandelijk geschutvuur. Dat moment is zoowel in figuurlijken als in letterlijken zin te treffend, om het hier nog niet even weer te geven.

„Het is juist 2¹⁵ n.m., een G. K. T. springt boven het station, onmiddellijk daarop een tweede; een derde springt vlak boven ons hoofd. De artillerie heeft ons blijkbaar met haar projectielen gevolgd en den juisten afstand te pakken. Vlug te paard en weg is alles wat ons overblijft; reeds zijn de brigades in beweging. Onze eigen artillerie kan niet antwoorden; de vijand heeft ons zóó onder vuur, dat zij zelfs geen besluit kan nemen en buiten staat is de opstelling der vijandelijke vuurmonden, die ons met een snelheid van 18 à 20 schoten per minuut als met projectielen overstelpen, te ontdekken. Nu volgt een droevig tooneel. Geen pen kan beschrijven, wat wij thans doormaken. Ten O. van het station Lule-Boergas vlucht spoedig een compacte massa ruiters, infanterie, losse paarden, bespannen voertuigen zonder geleiders in bonte verwarring onder het moordend, vervolgend vuur. De troep denkt aan niets dan aan vluchten uit dién hel, alle pogingen der officieren het te stuiten zijn vruchteloos, elk begrip van krijgstucht is weg”

Ziedaar de toestand van cavalerie onder vervolgend vuur van modern snelvuurgeschut. Eerst op den 30sten Oct. 9 v.m. dus den volgenden dag, krijgt SALIH PASJA bij Karisdiran zijn divisie weer in de hand; zij is tot de sterkte van één regiment gereduceerd, de eskadrons tellen 15 sabels. Men zal wel willen gelooven, dat die ruitery uitgepraat was, al heeft zij, naar SELIM beweert nog verschillende heldendaden verricht.

Heldendaden, die Generaal SALIH PASJA aanleiding geven op één gegeven moment een kleine voorstelling te geven door, een zijner ruiters omhelzend, zijn troepen als volgt toe te spreken:

„Officieren, onderofficieren, trompetters en soldaten, ik ben er trotsch op troepen, als gij zijt, te bevelen. Gedurende drie dagen vechtens hebt ge U gedragen als de helden uit onzen gloriëtijd. Het lot was ons niet gunstig, maar niettemin deedt gij uitstekend Uw plicht. Meer zal ik er niet van zeggen, de geschiedenis zal ongetwijfeld Uw roem aan het nageslacht verkondigen.”

Wie denkt hier niet aan het bekende: „du sublime au ridicule, il n'y a qu'un pas.”

Het krachtige, goedgevoede artillerie-vuur der Bulgaarsche divisien, tegenover het IVe Turksche korps ontwikkeld, brengt zijn batterijen spoedig tot zwijgen; enkele uren later, dus in den namiddag van 29 Oct., valt Lule-Boergas den aanvaller in handen.

Spoedig daarop wordt die stad echter door een retour-offensief van een der divisien hernomen, maar als de avond valt en de Turksche soldaten onder begunstiging der duisternis de gelederen verlaten, om onder den drang van den honger in de dorpen achter het lediggeeten stadje op roof uit te gaan, ligt het veel omstreden Lule-Boergas onbezett tusschen de strijdende partijen. Het heet echter, dat de Turken hun stellingen op de hoogten t. O. der stad terugtrokken. Men moet de Turksche beeldspraak maar begrijpen.

Ook bij Turk Bey en Karagatsj hebben de Bulgaren in den loop van den 20sten eenige voordeelen behaald, doch verwoede tegenaanvallen uit het Turksche front, dat hun, zoolang het Ie leger te ver achter is, om te kunnen ingrijpen, nog te sterk is, zijn oorzaak, dat, als de avond valt, op den eersten gevechtsdag aan geen van beide zijden beslissende voordeelen zijn verkregen.

Gedurende den nacht van 29 op 30 Oct., heeft de hoofdmacht van het Ie Bulgaarsche leger zijn opmarsch voltooid, sluiten alle afdeelingen op en als de morgen van den 30sten aanbreekt, ontwikkelen de Bulgaren tegenover centrum en linkervleugel van den verdediger een zóódanige kracht, dat zij in den namiddag over de gansche linie tot wijken worden gebracht.

Vreemd genoeg blijft, zooals hierna blijken zal, MAMOET MOEKTAR totaal onkundig van het teruggaan der nevénkorpsen, de breede opening in het voorgaande tusschen zijn linkervleugel en den rechtervleugel van het IIe korps geconstateerd, gemis aan electriche verbindingsen tusschen korpscomm^{ten} en opperbevelhebber, en voorts ten-

gevolge van NAZIM PASJA's ingrijpen, uitblijven van eenige leiding van ABDOELLAH PASJA, zijn daarvan ongetwijfeld de voornaamste oorzaken geweest.

Door energiek, plaatselijk zelfs onstuimig optreden van enkele bataljons, het bij herhaling door troepen in tweede linie terugjagen van afdeelingen welke gedemoraliseerd de gevechtlinie verlaten, het inzetten eindelijk van nog steeds oprukkende of op het laatste oogenblik bijeengeraapte nieuwe formaties, weet MAHMOET MOEKTAR echter op den 30sten den vijand in toom te houden, op sommige punten zelfs voordeelen te behalen. Zóó eindigt voor den rechtervleugel de 30ste Oct. niet ongunstig en wordt de 31ste al vroeg met nieuwe gevechten ingezet. Maar wat geeft ten slotte die weerstand, wat baten zelfs die voordeelen, nu het IIIe en het inmiddels links achterwaarts daarvan ontwikkelde XVIIe korps alleen en met in de lucht hangende vleugels tegenover verpletterende, hen aan beide zijden omvattende overmacht staan. Ook *zijn* troepen moeten ten slotte in weinig betere houding dan die van het eerste Oosterleger het tooneel van den strijd verlaten. Zij echter, hun dappere aanvoerder, hebben de eer der Turksche wapenen gered.

Alvorens de zeer belangrijke gebeurtenissen op den Turkschen rechtervleugel op den tweeden en derden gevechtsdag, 30 en 31 Oct., wat nader te schetsen, zij terwille van een duidelijk overzicht van een op het eerste oog chaotische gevechtswanorde, het optreden der Bulgaren aldus geresumeerd.

Van links naar rechts en naar dien kant eenigszins achterwaarts geëchelonneerd, treffen wij op den meest Noordelijken vleugel tegenover MAHMOET MOEKTAR's overmacht de van den aanvang af in het defensief geworpen Ve divisie aan.

Daarnaast en iets meer terug de IVe divisie. Deze beide divisien vormden het IIIe Bulgaarsche leger. Reeds zij dadelijk vermeld, dat de hiervóór genoemde twee brigades van de IIIe divisie eerst op den 31sten October het gevechtveld bereikten. Zij werden toen aangezet in de tusschenruimte van rechtervleugel IVe divisie IIIe leger en linkervleugel Ie divisie Ie leger. Het waren deze Bulgaarsche afdeelingen, die, zooals reeds werd medegedeeld, het hiaat tusschen MOEKTAR's linkervleugel en den rechtervleugel van het IIe Turksche korps binnendrongen en het IIIe en IIe Turksche legerkorps in de lijn Toegandja-Tongara-Karagatsj dreigden te scheiden, althans naar MOEKTAR's meening, die niet wist dat het IIe korps reeds was geweken.

Men zal zich voorts herinneren, dat de andere brigade der IIIe divisie, die van den aanvang af de operatiën van het IIIe leger had meege maakt, ten N. van Kirkilisse op den uitersten linkervleugel van dat leger tegen den Turkschen rechtervleugel was gedirigeerd en daar feitelijk een luchtstoot maakte, omdat de vijand door onverklaarbare panische schrik bevangen, reeds vóór haar verschijnen op de vlucht was geslagen.

De brigade kwam ook thans na een zeer vermoeienden tocht door het met bosschen bedekte heuvelland der Z.-W. Istrandja-hellingen te laat. Door dit zware terrein naar Boenar Hissar gedirigeerd, was zij niet meer in staat directen invloed op den strijd uit te oefenen; indirect door MOEKTAR met omvatting van zijn rechttervleugel te dreigen, echter wel.

Naast de IVe divisie van het IIIe leger ontwikkelde zich dus de Ie divisie van het Ie leger; daarnaast de VIe divisie van dat leger. Op den 29sten bereikten alleen de gevechtsvoorhoeden dier divisien, waarbij sterke artillerie, den vijand, die zich daartegenover niet zonder inspanning kon handhaven.

Nog meer Zuidelijk was het de voorhoede der Xe divisie, die tegen Lule-Boergas oprukte en met de cavalerie-divisie SALIH PASJA op de reeds beschreven wijze in aanraking kwam.

Deze ruitery ging zooals wij zagen met zware verliezen op Karisdiran terug en heeft daarna geen rol van beteekenis meer vervuld.

Toen stonden dus in het front Karagatsj tot en met Lule-Boergas, — zie ook schets 2 —, de Ie Bulgaarsche divisie tegenover het IIe, de VIe en Xe divisie tegenover het Ie en IVe Turksche legerkorps. Het Ie korps, dat reeds één divisie aan het IIe korps had moeten afstaan, toen dit, ernstig geteisterd door 's vijands artillerie, begon te wijken, was ook door detacheringen naar het IVe korps verzwakt.

Eerst toen de avond van den 29sten viel, kwamen, zooals reeds werd gereleveerd, de hoofdkrachten van Ie, VIe en Xe divisie van het Ie korps ter plaatse en namen toen een zóódanige opstelling in, dat zij in staat zouden zijn, hun voorste afdeelingen, die van de duisternis gebruik maakten, om zich tot dicht voor de vijandelijke stelling vooruit te werken, krachtig te steunen.

Zoo moest dus op den 30sten, voor wat dit deel van het gevechtsfront betreft, de beslissing vallen.

Is in het voorgaande getracht, de opstelling en de gevechten der wederzijdsche troepen in een der belangrijkste slagen van dezen krijg zoo duidelijk als met de thans beschikbare gegevens mogelijk is, te doen spreken, ook de zoo gewichtige gebeurtenissen op den Turkschen rechttervleugel mogen niet stilzwijgend worden voorbijgegaan. Vooral niet, omdat hier veel meer dan op de andere deelen der linie van krachtige, actieve leiding kan worden getuigd.

Wij zien MAHMOET MOEKTAR PASJA in gevecht met de Ve Bulgaarsche divisie. De commandant van het IIIe Turksche korps, die bovendien de beschikking had verkregen over twee nieuwgevormde Redif-divisien ontving nog van ABDOELLAH PASJA den last over Viza en Boenar-Hissar tot het offensief over te gaan. Bij de uitvoering van dat bevel stiet hij op de Ve Bulgaarsche divisie, die zich, zooals reeds bekend is, door onmiddellijk in te graven aan het terrein vastklampte en er aldus in slaagde zich t. O. van laatstgenoemde plaats ondanks 's vijand herhaalde aanvallen te handhaven.

Hielden beide tegenstanders elkaar dus in échec, over en weer had hun poging tot doordringen van den grootsten invloed op den verderen loop der operatiën kunnen zijn.

Zoo MAHMOET MOEKTAR er in geslaagd ware over Boenar-Hissar in de richting van Kirkilisse door te dringen — en dit was zijn plan — of beter nog — den Bulgaarschen linkervleugel omvattend, de Ve divisie in te drukken, zouden de Bulgaarsche verbindingen ernstig zijn bedreigd en hun verplegingsaanvoer, die tóch reeds met groote bezwaren te kampen had, zijn afgesneden. Met de vijandelijke vesting Adrianopel in den rug ware de positie der Bulgaren zeer critiek geworden.

Beter nog laten zich de gevolgen overzien van het nu eenmaal meer waarschijnlijke geval, dat de Ve Bulgaarsche divisie den Turkschen rechtervleugel had teruggeslagen of hem omvattend, had opgerold.

Door de IIIe en IVe divisie ondersteund, in de richting van Toptsikieu doordringend, zouden de Bulgaren de Turksche terugtochtslijnen hebben afgesneden en het gansche leger tot capitulatie in het open veld hebben gedwongen. Dán ware Lule-Boergas inderdaad tot een beslissenden veldslag geworden.

Daarvan kwam echter niets. De krachtige leiding van den eenigen bekwaamen Turkschen aanvoerder heeft met overigens zeer minderwaardige troepen en onder voor de gevechtsleiding buitengewoon ongunstige voorwaarden niet alleen capitulatie van het geheele Oosterleger voorkomen, maar op den 30sten Oct. zelfs de Turksche wapeneer gered.

Hoe op den 30sten Oct. de strijd voor centrum en linkervleugel verliep, is na het voorgaande niet moeilijk te raden.

Het IIe, Ie en IVe Turksche legerkorps zijn op dien dag, onder de reeds vroegtijdig ingezette onstuimige aanvallen der Bulgaarsche hoofdmacht bezweken en gaven hun stellingen bij het vallen van den avond prijs. Langzaam maar zeker had de Bulgaarsche infanterie, krachtig door haar juist schietende artillerie gesteund, terrein gewonnen. Het eerst week het IVe korps terug, de beide andere korpsen wisten zich tot na het invallen der duisternis te handhaven.

Dezelfde gebreken in organisatie en aanvoering, gebrek aan levensmiddelen en munitie, onvoldoend gezag der aanvoerders, al de invloeden, welke bij Petra en Kirkilisse meer nog dan 's vijands bekwaamheid en vuuruitwerking de nederlaag hadden veroorzaakt, misten ook thans hun noodlottige uitwerking niet.

Toen deze korpsen hun stellingen hadden prijsgegeven, moest ten slotte ook MOEKTARS legergroep het veld ruimen. Zij hield echter nog twee dagen langer stand en ging in den nacht van 1 op 2 Nov. maar tóen óók in paniek op Seraj terug.

De omstandigheden, waaronder die weerstand werd geboden en de terugtocht volgde, zullen het besluit van deze beschouwingen vormen. Zij zijn van hooger belang dan de gebeurtenissen bij centrum en linkervleugel. Dáár, niets dan alleenstaande handelingen, absoluut gemis aan verband en leiding en aan samenwerking der wapens; slapheid en

onbekwaamheid der leiding. Hier krachtig, onvermoeid ingrijpen der aanvoering. Beide legers, het IIe niet minder dan het Ie, bestonden uit zeer gedemoraliseerde en van huis uit minderwaardige troepen. uit troepen, die, zoodra maar eenige verliezen intraden, terugweken, ja kalmweg, zoo zich de aanvoerders niet krachtig deden gelden, hunne gelederen verlieten.

Maar zoo men wil zien, wat zelfs een lafhartige, slecht georganiseerde en onvoldoend geoeffende en verpleegde troep onder krachtige leiding vermocht, dan loont het tóch wel de moeite eens wat nader met de gebeurtenissen op den Turkschen rechtervleugel kennis te maken.

Hierover in een volgende aflevering.

(Wordt vervolgd.)

Cavaleriebrigade en geen Cavalerie over de divisiën verdeeld.

Pour traiter un sujet, il n'est pas nécessaire de l'épuiser, il suffit de faire penser.

MONTESQUIEU.

In verschillende artikelen in „de Nieuwe Courant,” en „de Militaire Spectator” werd pro en contra de noodzakelijkheid gepleit om de Cavalerie onder den I. C. te doen ressorteeren, waardoor volgens de voorstanders de resultaten der vredesopleiding aanzienlijk zouden worden verhoogd en reeds in vredestijd de grondslag voor een cavaleriebrigade zou worden gelegd, het eenige middel om zich de zekerheid te verschaffen in oorlogstijd een ruitermacht te bezitten, die aan de haar gestelde verwachtingen kan beantwoorden en haar superioriteit door het verkrijgen der gevraagde inlichtingen zou weten te toonen. Zelfs werd ook getwijfeld aan de noodzakelijkheid van het bestaan eener cavaleriebrigade!

v. D. heeft het loffelijk voorbeeld gegeven om naar aanleiding van deze artikelen het onderwerp in te leiden in de hoop, dat voor- en tegenstanders zich zullen doen hooren om daardoor te trachten het vraagstuk een belangrijke schrede voorwaarts te dragen.

Of een cavaleriebrigade recht van bestaan heeft, wordt m. i. door de volgende vragen beheerscht.

1°. Is een orgaan in handen van den Alg. Bev. (C. V.) niet onmisbaar, om zijne overwegingen op een vastere basis te doen steunen?

2°. Is éénhoofdige leiding bij den ophelderings- r.p. verkenningsdienst niet noodzakelijk?

Worden deze vragen bevestigend beantwoord en de voordeelen door de toepassing dezer beginselen erkend, dan is tevens op de strijdvraag beslist.

Den Alg. Bev. moeten onafgebroken inlichtingen verschaft worden omtrent:

a. de al of niet aanwezigheid van vijandelijke hoofdkrachten in bepaald genoemde streken, om den toestand te kunnen blijven beheerschen.

b. den gemelden vijand, dien hij gaat bestrijden om bevelen voor legering, beveiliging en gevecht te kunnen geven en het initiatief aan eigen zijde te kunnen houden.

Het doel, dat de troepenleiding zich voorstelt te bereiken, bepaalt de vraagpunten, waaromtrent inlichtingen moeten worden ingewonnen.

Wie zal deze punten, welker beantwoording van het grootste belang is, beter kunnen ontwerpen en in opdrachten kunnen formuleeren, dan de Alg. Bev. zelf?

De troepenleiding, wie het eigen na te streven doel helder voor oogen staat, dient alzoo een instructie voor de Cavalerie te ontwerpen, om te doen vaststellen of veronderstelde vijandelijke bewegingen en groepeeringsplaats vinden en zoo ja, waar en met welke krachten.

De noodzakelijkheid van het zelf ontwerpen eener instructie sluit in zich, het bestaan van een orgaan, dat rechtstreeks onder de bevelen dier leiding staat en voor wie deze instructie bestemd is, zoodat de belangrijke gevraagde inlichtingen door een uitsluitend daarvoor georganiseerden ophelderings- r.p. verkenningsdienst zonder voorbehoud en tusschenpersoon aan de troepenleiding gegeven kunnen worden.

De schepping alleen van een dergelijk orgaan is niet voldoende. Het moet door één gedachte bezielde worden, er moet éenhoofdige leiding zijn. Van verschillende te zamen optredende cavalerieaanvoerders kan men toch niet verwachten, dat zij over den algemeenen toestand dezelfde opvatting huldigen; evenmin kan aangenomen worden, dat hunne onafhankelijk van elkaar verrichtte handelingen, zelfs al zijn deze volgens hunne r.p. meeningen in den geest van den Alg. Bev., voortdurend een harmonisch geheel zullen vormen.

Er moet één Cavalerieaanvoerder zijn, het vertrouwen van den Alg. Bev. genietende, die de uitvoering der opheldering (strategische) weet ondergeschikt te maken aan de plannen van de legeraanvoering en die voortdurend zijne maatregelen weet aan te passen aan den steeds zich wijzigenden toestand, welke elken dag nieuwe eischen stelt. Hij moet geheel op de hoogte van die plannen gebracht worden.

„Der höhere Kavallerieführer musz die Anschauungen kennen, welche „das Oberkommando über den Feind gewonnen hat, die Zuverlässigkeit „der Grundlage, auf welcher sie beruhen, die Vermutungen und Erwartungen, denen es sich hingibt, die Abhängigkeit des weiteren Handelns „von einem vorgängigen Aufklärungsergebnis. Die Anweisungen an eine „Kavalleriedivision müssen also von den eigenen Gedanken und Absichten „mehr erhalten als die an die übrigen Truppen, die Mitteilungen von „Vermutungen, die in den sonstigen Befehlen verpönt ist, wird hier „fast zur Pflicht (Mil W.blatt 1910, n°. 113.)

In verhoogde mate geldt de noodzakelijkheid van eenhoofdige leiding voor de cavalerie belast met de verkenning. Was de cavalerie over de divisien verdeeld, dan zou de troepenleiding zich vrijwillig een orgaan uit handen geven, van welks verrichtingen hare besluiten grootendeels afhankelijk zijn en zouden de bevelen voor den verkenningsdienst — voor den Alg. Bev. van het meeste belang — langs een omweg over de Div. Cⁿ gegeven moeten worden. Niet vereenigd zijnde kunnen de verspreide regimenten wegens hun geringe kracht slechts in de nabijheid hunner resp. divisien optreden, zeer laat inzage (indien het nog mogelijk is!) van 's vijands bewegingen krijgen, in elk geval

te laat om aan de troepenleiding, die aan het hoofd van het logge lichaam van 72 bataljons staat, volkomen vrijheid van handelen te verschaffen.

Deze vrijheid van handelen kan alleen verkregen worden door de gezamenlijke Cavalerie op 15—25 K.M vóór het legerfront haar werkring te doen vervullen; dan kunnen de noodige aanwijzingen en bevelen tijdig gegeven worden.

De Cav. Ct. moet een macht in handen hebben om met een eventueelen strijd rekening te houden, want zonder strijd zal deze bevoorrechte opstelling wel niet behouden kunnen worden, al wordt die strijd niet door ons gezocht.

Wat zou, bij verdeelde cavalerie, van de verkenning terecht komen, indien het marschfront verkleind werd en de rayons der verschillende verkenningsafdeelingen in elkander vielen? Nog erger zou de toestand worden, wanneer een frontverandering noodig bleek, de rayons der verkenningsafdeelingen gedeeltelijk achter elkander zouden vallen en de noodzakelijkerwijze nieuw uit te zenden patrouillenetten de verwarring zouden vergrooten.

Ontbreekt één leidende gedachte en één leidende hand, dan bestaat de kans, dat de handelingen der afzonderlijk optredende regimenten zich tot beperkten kring zullen bepalen, wellicht zullen samenvallen met die der veiligheidscavalerie.

Concentratie beteekent niet alleen het verzekeren van een kracht om zijn wil door te drijven en zich de grootste kans te verzekeren de broodnoodige inlichtingen te verkrijgen, doch scheidt ook de mogelijkheid om het zwaartepunt der verkenning op elk oogenblik in de gewilde richting te verplaatsen. Daarenboven wordt voorkomen, dat elke Cav. Commandant, wellicht naar aanleiding van bevelen der Divisie-Commandanten, slechts het heil zijner divisie voor oogen zou houden, ten nadeele van het gemeenschappelijk doel — vrijheid van handelen van den C. V.

„Die Aufklärung ist ferner einheitlicher und kann auch ökonomischer „betrieben werden, als wenn sie von 2 oder 3 Stellen erfolgt; schlieszlich „ist die Anordnung für das Korpskommando einfacher, weil die seitliche „Abgrenzung der Aufklärungszonen zwischen den Divisionen entfällt.“ (Kav. Mon. Mei 1912).

Hoe zou bij een versnippering der cavalerie over de divisiën de verkenning op de beide flanken des vijands volgens punt 38 Gevechtshandleiding, plotseling georganiseerd moeten worden?

Wie is dan, de Ct. der cav., die maatregelen neemt opdat de bevelen van den Alg. Bev. hem kunnen bereiken?

Hoe zou bij een dergelijke verdeling der cavalerie gevolg gegeven kunnen worden aan punt 49 der Gevechtshandleiding, om de hoofdmacht der cavalerie bij een gevecht op den vleugel gereed te houden, daar waar de beslissing gezocht wordt?

Op welke wijze zouden de voorstanders van de verdeling der cavalerie

over de divisieën de uitvoering van de taak der cavalerie bij een terugtocht geregeld willen zien, wanneer aller oogen op de cavalerie gevestigd zullen zijn om coute que coute, de vijandelijke cavalerie tot staan te brengen?

Is de vervolging ook geen handeling, waarvan de eerste krachtige impuls slechts van de cavalerie kan uitgaan en moet de cavalerie daarvoor niet vereenigd zijn?

Zoowel een operatief als een tactisch optreden vragen dus het verzamelen van een kracht, m. a. w. sterk of zwak, er wordt een Cavaleriebrigade geformeerd, HET LEGERBELANG EISCHT DIT.

Al is deze brigade niet zoo sterk om alles weg te vegen, wat hinderlijk is, toch kan men eischen, dat zij zich zoo lang mogelijk voor het front handhaaft, totdat contact met de vijandelijke infanterie is verkregen.

„De fins cavaliers savent, ce qu'on peut faire avec un bon fusil, un „terrain bien choisi pour y accrocher sa défense, pensent qu'avec „nos brigades de corps bien appuyés à un front de protection, une „masse de cavalerie ennemie n'aura pas le jeu si facile de rompre la „résistance de nos escadrons et de faire un trou dedans pour y passer.” (CHERFILS).

Menigmaal wordt gezegd: wie de vijandelijke cavalerie heeft geslagen, heeft verder vrij handelen. Doch deze meening heeft alleen grond van waarheid onmiddellijk na een treffen, wanneer een krachtige vervolging 's vijands krachten momentaneel desorganiseert. Willen echter de gevolgen van een ongunstige wending invloed uitoefenen op den ophelderingdienst, dan moet het „schaakmat houden” dagen duren en dit kan met het oog op de eigen opdracht niet gevergd worden.

„Der moralische Erfolg der siegreichen Attaque wird einer minder- „werthigen Cavallerie gegenüber wohl ein imponirender sein, die gut „ausgebildete und von tüchtigen Cavalleristen geführte Reitertruppe „wird nach einem Misserfolge den Muth nicht sinken lassen.” (VLADAR).

Al mocht de brigade eens déveine hebben, dan blijven de verkenningsorganen toch onafhankelijk van het gevecht hun verkenning vervolgen. De brigade blijft in zulk een geval een factor, waarmede de momenteel gelukkige winnaar vóór en in den komenden strijd nog te rekenen heeft.

Hoe krachtiger de brigade, hoe meer cavalerie, des te eerder zal het noodige licht verschaft kunnen worden.

Dat de gansche kwestie dus feitelijk beheerscht wordt door een te kort aan cavalerie, zooals v. D. in „de Mil. Spect.” April beweert, kan ik niet beamen; het gaat om het beginsel of de legeraanvoering over een orgaan uit cavalerie bestaande moet beschikken.

Het orgaan moet er zijn, al is het zwak en al is er een te kort aan cavalerie. Gelukkig betwijfelt v. D. evenmin het bestaansrecht en vinden wij in hem een voorstander om de cavalerie uit te breiden. Dit onder-

werp der uitbreiding was reeds openlijk aangeroerd in „de Mil. Spectator” Aug. '13.

Ook is er m. i. geen plaats voor een redeneering: of een sterke divisie cavalerie en dan geen cav. brigade of een reeds in vreedstijd behoorlijk georganiseerde zoo sterk mogelijke cav. brigade. Het eerste geval geeft een verdeeling, waarvan ik de nadeelen voldoende op den voorgrond heb gebracht. Het tweede geval moet als de eenige bestaansrecht hebbende organisatie aangenomen, als axioma beschouwd worden.

Dat de geringe hoeveelheid cavalerie het vraagstuk der bevelvoering volgens A. P. S. moeilijk maakt, kan evenmin onderschreven worden. Dit vraagstuk is eenvoudig genoeg, maar de geringe hoeveelheid cavalerie geeft te weinig kracht aan de voor de aanvoering onmisbare organen.

De 1ste Luit. SEYFFARDT schrijft, nadat hij erop gewezen heeft, dat de formatie facultatief is: „Nu echter ook de mogelijkheid bestaat, dat „de brigade niet zal worden geformeerd, doet zich die wenschelijkheid „niet zoo sterk gevoelen en is er zelfs veel tegen te zeggen.” Waarom? Omdat bij gevaar van schending onzer neutraliteit niet onmiddellijk te voorzien is, wáár een eventueele schending zal plaats hebben?

Het samentrekken der regimenten, waaruit de brigade zal bestaan zoo spoedig mogelijk na de mobilisatie, is zeer zeker niet gewenscht, zoolang de operatierichting niet bekend is; doch is deze richting bekend en wordt het veldleger (c. q. het grootste gedeelte ervan) samengetrokken, dan zijn er geen redenen te vinden om het veldleger te onthouden, waarop het uit operatief oogpunt recht heeft. Nog onverantwoordelijker zou het zijn dit recht te onthouden bij een rechtstreekschen aanval op onze onafhankelijkheid, wanneer een beslissend treffen onvermijdelijk is.

Is de weinige appreciatie van de erkenning der noodzakelijkheid van een orgaan voor de troepenleiding wellicht een gevolg van kleinere manoeuvres, waarbij van den verkenningsdienst minder wordt gevergd en dus de verhouding der daarvoor bestemde cavalerie tot die voor den veiligheidsdienst aangewezen onwillekeurig veel ongunstiger wordt dan noodig is bij gevallen, waarin de leiding met „das Unbekannte errathend...” voor oogen, naar sterke verkenningscavalerie ter harer uitsluitende beschikking zal snakken?

A. P. S. is ook bevreesd, dat bij het formeeren der cav. brigade, de overblijvende eskadrons onmogelijk in de vele dan nog te vervullen diensten kunnen voorzien. Eén eskadron per divisie is niet veel, doch dit eskadron kan voldoen aan de tegenwoordige eischen van het gewijzigde V. V., al is het met groote inspanning. Heeft men geen volgend vertrouwen in deze kleine macht, dankbaar zal de roep om meer cavalerie, om oprichting van een 5de eskadron per regiment tot uitbreiding der divisiecavalerie, ons stemmen. Wellicht zijn er termen aanwezig om deze uitbreiding vóór die der artillerie ter hand te nemen, nu de aanvoering van de B batterijen grootendeels in de lucht hangt,

(W. J. B. '13 blz. 8) en door het officiersvraagstuk zelfs niet wenschelijk schijnt. Maar van de thans aanwezige hoeveelheid cavalerie niet méér voor de D. Cn. vragen ten koste van het orgaan van den C. V., dat niet sterk genoeg kan zijn, terwijl de divisien, in hooger verband optredende, met één eskadron kunnen volstaan!

Ook wil ik, evenals v. D. protest aanteekenen tegen een overdreven zucht naar beveiliging. A. P. S. schrijft op blz. 348: „Het is toch zeer „waarschijnlijk, dat ons veldleger tegen overmacht moet optreden en „reeds daardoor de flank van één of beide vleugeldivisiën bedreigd is.” Er wordt zeker bedoeld „..... zou kunnen worden” De kans hiervoor moet tijdig door de cavaleriebrigade gemeld worden en dan behoort de troepenleiding (C. V.) en niet de Ct. der vleugeldivisie maatregelen te nemen om een omtrekking te voorkomen; een reden te meer om het orgaan van den C. V. in de eerste plaats zoo krachtig mogelijk te maken, omdat deze autoriteit eventueel de bevelen moet geven.

Het voorkomen van kleinere verrassingen blijft taak van de cavalerie toegevoegd aan de flankpatrouilles c q. flankdekking (§ A 28 en 30) en deze taak is niet zoo zwaar als men dikwijls doet voorkomen, aangezien de marschdiepte der 18 bataljons sterke divisien in de nabijheid des vijands zeer veel geringer zal zijn.

Niets belet daarenboven den Ct. der cavaleriebrigade verkenningsdetachementen te dirigeeren in de richting, die hij als zeer bedreigd, naar aanleiding der resultaten zijner verkenningen, meent te moeten aanmerken.

Hopende hiermede het groote legerbelang door het bestaan eener cavaleriebrigade op voldoende wijze in het licht te hebben gesteld, wil ik verder verwijzen naar „de Mil. Spect.” Maart 1913 en Aug. 1913.

Zal de cavaleriebrigade, evenals de divisien, volgens de Oorlogsorganisatie een onderdeel van het veldleger vormen, dan moet tevens onder de oogen worden gezien of het niet wenschelijk, ja dringend noodzakelijk is om in vreedstijd deze cavalerie onder den in oorlogstijd aangewezen Commandant te plaatsen.

Hoe moet deze Commandant zich thans voorbereiden voor de leiding en de aanvoering wanneer de persoonlijke eigenschappen zijner onderaanvoerders hem onbekend zijn en de oefeningen ter voorbereiding van het optreden in hooger verband niet in zijn hand berusten?

Wordt de brigade geformeerd en onder de bevelen van den C. V. gesteld, dan moet ook in vreedstijd hetzelfde beginsel doorgevoerd worden, dat voor de D. Cn. geldend is en aan den Brigadecommandant het toezicht over zijne eskadrons worden opgedragen, welke eskadrons in oorlogstijd voor het grootste gedeelte toch buiten den invloed der D. Cn. blijven.

WIRIX.

Gedachten over onze Cavalerie.

Welke maatregelen zouden genomen kunnen worden om den geregelden gang der oefeningen te bevorderen.

Als er een wapen is, hetwelk zich in den laatsten tijd verheugen mag in de publieke belangstelling, dan is het zeker wel de Nederlandsche Cavalerie. Zoowel in de volksvertegenwoordiging als in de pers zijn hare belangen herhaaldelijk besproken, is de wenschelijkheid van de oprichting eener Cavalerie-Brigade in vreedstijd betoogd en bestreden en is de noodzakelijkheid van de uitbreiding van het wapen aangetoond.

Over dit laatste is vrij wel iedereen het eens, doch alles kan niet te gelijk komen; het Leger heeft nog zooveel noodig, dat geld kost en het zal dan ook nog wel eenigen tijd duren vóór we onze strijdmacht in het bezit zien van een zoodanige hoeveelheid cavalerie, dat hiervan een cavalerie-brigade of divisie van behoorlijke sterkte kan worden geformeerd, terwijl bovendien de divisien van het Veldleger van een voldoende cavaleriemacht voorzien zijn. Verder is ieder het er mede eens, dat we — in afwachting van die noodzakelijke uitbreiding — hetgeen we aan sterkte te kort komen, moeten trachten te vergoeden door een zoo groot mogelijke geoefendheid.

Dat het mogelijk zou zijn — zelfs onder de meest gunstige voorwaarden — die geoefendheid hooger op te voeren dan in andere legers het geval is, vermeen ik te moeten betwijfelen. Er is tot nu toe geen enkel argument aan te voeren, dat de Nederlander van nature zoodanig cavaleristisch zou zijn aangelegd, dat deze het in een korteren eerste-oefeningstijd verder zoude brengen dan bijv. een Duitscher of een Belg in een langeren tijd.

Wil het echter mogelijk zijn, die geoefendheid zoo hoog mogelijk op te voeren, dan is het beslist noodzakelijk, dat alle invloeden, die storend werken op den geregelden gang van den dienst bij de eskadrons en op de regelmatige opleiding van personeel en verdere africhting van paarden, worden weggenomen.

En die invloeden zijn vele. De buitenstaander kan dit uit den aard der zaak niet bemerken, doch hij, die persoonlijk in het Wapen dient en het wel en wee ervan ondervindt, voelt zulks, om zoo te zeggen, dagelijks aan den lijve.

Een officiële sterktestaat maakt bijv. een fraaien indruk, wanneer een ritmeester bij den zomerdienst bij zijn eskadron de organieke 7 beroeps-wachtmeesters present heeft, doch hoe wordt men ontnuchterd, als men bedenkt, dat hij, in het gunstigste geval, uitrukt met 2 vrij-

willige wachtmeesters en in het ongunstigste geval van die zeven er:
 1 gedetacheerd is aan de Schietschool:

1 " " " " Gymnastiekschool of aan de Rijkschool;
 1 " " " bij de Treinafdeeling van het Regiment Veld-
 Artillerie der Divisie:

1 geëmployeerd is, (Facteur, menagemeester of in de cantine);
 1 in de week is,

terwijl bij het eskadron 2 klassen rekruten in africhting zijn, bij elke waarvan in den regel 1 onderofficier moet zijn ingedeeld.

Het eskadron rukt dan uit zonder vrijwillige wachtmeesters, en indien er geen enkele onderofficier op wacht, ziek of met verlof is, met misschien 3 miliciën-wachtmeesters, die nog hun geheele praktische opleiding in dien rang moeten hebben, daar zij niet vóór 1 April van het tweede dienstjaar als zoodanig kunnen worden aangesteld. Bovendien worden door de twee bovengenoemde rekrutenklassen 20 à 30 goed-gaande paarden aan den gewonen dienst van het eskadron onttrokken, terwijl op vele dagen nog een aantal eveneens goedgaande paarden moeten worden beschikbaar gesteld voor kaderoefeningen van onbereden officieren enz. Doch hierover later; duidelijk is, dat onder dergelijke omstandigheden de oefeningen van het veld-eskadron ernstig schade lijden.

Dergelijke toestanden bestaan; ik overdrijf niet.

Wij zullen bij onze beschouwingen eenige jaren teruggaan en wel tot de reorganisatie in 1905, toen de depot-eskadrons werden opgeheven. Vóór dien tijd bestond het Wapen — behalve de speciale inrichtingen — uit 3 regimenten, elk van 5 veld- en 1 depot-eskadron; thans beschikken we over 4 regimenten, elk van 4 veld eskadrons, benevens over 2 depots huzaren, bij welke laatste uitsluitend paarden worden afgericht.

Het ligt niet in onze bedoeling een pleidooi te voeren voor de wederoprichting der depot-eskadrons in hun vroegeren vorm; de strijd over dit onderwerp is uitgestreden; bovendien zou het onder de tegenwoordige omstandigheden — sterke inlichtingen en weinig vrijwilligers — o.i. niet wel doenlijk zijn tot den vorigen toestand terug te keeren, ook al is men in beginsel een beslist voorstander van de africhting der rekruten bij de depot-eskadrons.

Hoe zou toch de toestand worden? Ongeveer 1 October komt nage-
 noeg de geheele militie onder de wapenen, zijnde ongeveer de helft van de sterkte van het eskadron. Werden deze miliciens-rekruten bij de depot-eskadrons afgericht, dan zou men daarbij moeten beschikken over een groot aantal paarden, die des zomers voor dat doel aldaar niet noodig zijn, evenmin als het kader, hetwelk bij die africhting gebruikt zou moeten worden. In de praktijk zou het er dus op neer komen, dat door de veld-eskadrons gedurende den winter kader en paarden bij de depot-eskadrons werden gedetacheerd en deze des zomers met de afgerichte militie weder bij hunne eskadrons zouden inrukken.

Dan is het eenvoudiger de africhting dier miliciens-rekruten bij de veld-eskadrons te doen geschieden.

We moeten ons dus neerleggen bij den toestand, dat alle veld-eskadrons gedurende een half jaar depot-eskadrons zijn, n.l. van ongeveer 1 October tot ongeveer 1 April.

Het zal een ieder duidelijk zijn, dat de taak van de officieren en het kader der eskadrons veel zwaarder is geworden in vergelijking met vroeger, toen bij de veld-eskadrons uitsluitend afgericht personeel aanwezig was. Wel is waar vermeldt punt 35 van het ontwerp Cavalerie-Reglement I o a.: „Belast te worden met de vorming der rekruten tot „ontwikkelde, vertrouwde en bruikbare ruiters is een onderscheiding”, doch het is te begrijpen dat voor het verleenen van een dergelijke onderscheiding de keuze al zeer gering is.

De praktijk, geboren uit de noodzakelijkheid, is dan ook, dat alle luitenants, en alle onderofficieren, die niet zoo jong in hun rang zijn, dat zij zelf daarin nog opleiding moeten ontvangen, met de vorming dier rekruten moeten worden belast. Met de tegenwoordige sterkte der lichteningen is toch een indeeling der miliciens-rekruten in 4 klassen (in elk peloton één) regel.

Men kan als vaststaande aannemen, dat bij een eskadron zelden 4 luitenants present zijn. Het gunstigste geval is meestal 3 luitenants en de opperwachtmeester-instructeur. Van de 7 beroepswachtmeesters moeten er dus minstens 4 bij de rekrutenklassen worden ingedeeld. Is er bij het eskadron dan nog een z.g. werkklasse (punt 33 O. C. R. I) in africhting, dan vereischt zulks bovendien minstens nog 1 onderofficier.

Voor de voortgezette opleiding van het afgerichte personeel zijn dan ook in den regel hoogstens 2 onderofficieren beschikbaar.

Hierbij wordt dan nog uitgegaan van het denkbeeld, dat het eskadron behalve over 3 luitenants, beschikt over het compleete aantal onderofficieren en paarden. Doch ook dit is zoo goed als nooit het geval, want zooals reeds hiervoren in het kort werd aangegeven, men kan als zeker vooropstellen, dat een der onderofficieren gedetacheerd of geëmployeerd, een in de week en mogelijk een op wacht, ziek of met verlof is.

De ondervinding leert dan ook dat wij te weinig kader hebben.

Toen de depot-eskadrons werden opgeheven, verdween ook het daarbij ingedeelde kader, terwijl dat van de veld-eskadrons niet werd uitgebreid. Billijk en in het belang van den dienst ware het geweest indien een deel van het vroeger tot de depot-eskadrons behorende kader ten bate ware gekomen van de veld-eskadrons.

Vooral duidelijk spreekt dit laatste bij de opleiding in het schermen en de gymnastiek. Wel kan men als eisch stellen dat iedere gegradueerde als onderwijzer in deze takken van dienst moet kunnen optreden, doch in de werkelijkheid is deze eisch eenvoudig onbereikbaar. Bij elk eskadron is dan ook als regel een wachtmeester-schermmeester, die een meer bijzondere opleiding als zoodanig heeft genoten en die als onderwijzer optreedt bij alle schermoefeningen van het eskadron.

Hij is echter tevens gewoon sectiecommandant, is ingedeeld in een klasse van zijn peloton, waardoor hij ook aan andere oefeningen moet deel nemen, rijdt meestal gedurende den winterdienst een jong paard, komt evenals zijne collega's in de week en op wacht, kan zelfs ook ziek worden of met verlof moeten gaan. Een meer bijzondere opleiding te geven aan hen, die zich wenschen voor te bereiden voor den graad van prevot of meester is nagenoeg onmogelijk. Alleen de uren van het z.g. „vrijwillig schermen” (meestal 's avonds) zijn daarvoor beschikbaar, daar gedurende den gewonen dienstdag de krachten van de(n) schermmeester(s) in beslag worden genomen door de oefening van het eskadron.

Een eerste eisch is dan ook: uitbreiding van het aantal vrijwillig dienende onderofficieren met één, een „scharm- en gymnastiekonderwijzer”, onder wiens leiding het overige kader tot instructeurs in die vakken kan worden gevormd.

Het militiekader kan bij deze beschouwing geheel buiten rekening blijven. Zooals hiervoren reeds werd aangegeven, kunnen de miliciën-wachtmeesters niet vóór April van het tweede dienstjaar worden aangesteld, en zijn dan ongeschikt om als instructeur op te treden, waarvoor zij trouwens ook niet worden opgeleid.

Dit wat de onderofficieren betreft. Over de korporaals kunnen wij kort zijn en alleen vermelden dat het ontbrekende aantal steeds grooter wordt, hetgeen natuurlijk niet nalaat zijn invloed te doen gelden op de aanvulling der onderofficieren.

Doch er zijn meer invloeden, die nadeelig werken op den geregelden gang van de oefeningen der eskadrons en wel voornamelijk de opleiding van personeel, niet bestemd om tot de eskadrons te blijven behooren, zoomede het afstaan van personeel en paarden ten behoeve van diensten en oefeningen, die niet in rechtstreeksch verband staan met die van het Wapen.

Sommen wij deze invloeden op:

- 1e. de aanvulling van het Eskadron Ordonnansen;
- 2e. de aanvulling der remonteberijders en verder personeel bij de Depots Huzaren;
- 3e. de opleiding der miliciën-paardenoppassers ten behoeve van bereden officieren, niet tot bereden korpsen behorende, en gerechtigd tot het houden van één dienstpaard;
- 4e. de beschikbaarstelling van paardenverzorgers aan de Rij- en Hoefsmidschool;
- 5e. het verstrekken van oppassers aan de Koninklijke Militaire Academie;
- 6e. het verstrekken van oppassers aan bereden officieren, niet tot bereden korpsen behorende en gerechtigd tot het houden van twee dienstpaarden;
- 7e. de opleiding van de miliciën-paardenverzorgers van het Remontedepot;

8e. de africhting van de zich op ongeregelde tijdstippen anmeldende huzaren-vrijwilligers;

9e. de beschikbaarstelling van personeel en paarden ten behoeve van de rijlessen van onbereden officieren, waarbij te 's Gravenhage nog komt het geven van rijlessen aan de officieren-leerlingen der Hoogere Krijgsschool, waarvoor ook personeel en paarden aan de eskadrons worden onttrokken;

10e. het beschikbaar stellen van personeel en paarden ten behoeve van de kaderoefeningen van officieren niet tot de cavalerie behorende, het bereden maken van adjudanten enz.

We zullen hieronder deze bezwaren nader beschouwen en daarna aangeven op welke wijze naar ons gevoelen daaraan voor een groot gedeelte zou kunnen worden tegemoet gekomen.

Ad. 1e. De bezwaren, hieraan voor de eskadrons verbonden, zijn vrijwel tot een minimum gereduceerd. Vroeger bestond het Eskadron Ordonnansen uitsluitend uit vrijwilligers; thans is dit niet meer het geval. Zulks zou bovendien toch niet mogelijk zijn, omdat er bijna geen vrijwilligers meer zijn.

Tegenwoordig wordt dan ook ieder jaar, bij den aanvang der opleiding, van de miliciens van elk regiment een aantal dienstplichtigen bij het Eskadron Ordonnansen gedetacheerd, terwijl bovendien een billijk getal onafgerichte vrijwilligers daarbij wordt overgeplaatst. Daar het aantal door de regimenten af te geven huzaren of miliciens bij de vaststelling van de sterkte der lichte in rekening is gebracht en de eskadrons niet belast zijn met hunne opleiding, blijft slechts als eenig bezwaar over het inlijven, kleeden en daarna detacheeren der miliciens — een gering bezwaar. Hieraan zou kunnen worden tegemoet gekomen door deze miliciens dadelijk te bestemmen voor inlijving bij het Eskadron Ordonnansen, indien men daarbij de zekerheid kon hebben, dat zij intellectueel zoodanig ontwikkeld zijn, dat zij later met vrucht als ordonnans zullen kunnen optreden.

Ad. 2e. De aanvulling van de remonteberijders is een steeds terugkeerende druk op de eskadrons, die hierdoor veel van hun beste personeel moeten afgeven.

Een voldoende aantal vrijwilligers om in die aanvulling te voorzien, is er niet. Het is nu eenmaal een feit, dat het getal ontbrekende vrijwilligers voortdurend grooter wordt, gedeeltelijk een gevolg van de tegenwoordige maatschappelijke toestanden. Het grootste gedeelte van de remonteberijders bestaat dan ook reeds uit miliciens en de pogingen aangewend om milicien-remonteberijders te bewegen na het einde van hun eerste-oefeningstijd nog vrijwillig onder de wapen te blijven, hebben nagenoeg geen resultaat gehad.

Wel is waar is bij de vaststelling van de sterkte der lichte voor de cavalerie ook met bovenbedoelde aanvulling rekening gehouden, doch de opleiding van de remonteberijders blijft ten laste van de eskadrons, en de beste ruiters gaan naar de Depots. Dit laatste is onver-

mijdbaar. Met slechte remonteberijders is het onmogelijk paarden behoorlijk af te richten en op slecht afgerichte paarden kan men evenmin behoorlijke ruiters vormen. We komen bij deze beschouwingen weder bij den z.g. vicieusen cirkel, — commentaar hierop is overbodig

Wil men goede remonteberijders hebben, dan moeten zij behoorlijk betaald worden, dan wèl de militie moet zoo lang dienen, dat daaruit bruikbare remonte-berijders kunnen gevormd worden, d.w.z. minstens 3 jaar.

Zoolang wij geen eerste-oefeningstijd van 3 jaren voor de cavalerie hebben, komt ons de eenige afdoende oplossing van dit vraagstuk voor de instelling van een speciaal korps „remonterijders”, waarbij het personeel, na gebleken geschiktheid, een verbintenis aangaat, in den geest als thans bij de Kon. Marechaussee geschiedt, en waarbij een zoodanige bezoldiging wordt genoten, dat de positie van „remonteberijder” gelijk staat met het hebben van een betrekking.

Wat nu betreft de aanvulling van het overige personeel der Depots Huzaren (officiers-oppassers en geëmployeerden), deze geschiedt thans op onregelmatige tijdstippen en naar behoefte, zoodat hierdoor telkens uit de eskadrons personeel genomen moet worden, waaraan moeite en zorg voor opleiding is besteed en waaraan men dus daarbij verder niets heeft.

Ad. 3e. Ieder jaar worden boven en behalve de voor het wapen bestemde lotelingen bij alle regimenten een zeker aantal miliciëns ingelijfd met bestemming om te worden opgeleid voor paardenoppasser van bereden officieren niet tot bereden korpsen behorende en gerechtigd tot het houden van één dienstpaard. Vóór het jaar 1914 was dit aantal echter ontoereikend en moesten ook uit de andere miliciëns, die dus feitelijk voor den dienst bij de eskadrons bestemd waren, de voor dat doel noodige, worden afgestaan. Dankbaar moge dan ook hier worden erkend, dat in de lichting 1914 een voldoende aantal miliciën-paardenoppassers, als hier bedoeld, is begrepen.

De opleiding dezer miliciëns komt echter ten laste der eskadrons, die hiervoor onderwijskrachten en paarden moeten afstaan, welke daardoor aan de oefeningen en den dienst bij het eskadron worden onttrokken.

Tot dusverre worden die miliciëns in Maart ingelijfd met bestemming om omstreeks October als officiers-oppasser op te treden en drukt dus hunne opleiding op de juist zoo belangrijke zomeroefening van het eskadron. De aan hen in te deelen paarden, waarop bij de organisatie van het eskadron niet gerekend is, moeten natuurlijk goed-gaande en gemakkelijke zijn, die feitelijk niet kunnen worden gemist, daar zij zeer noodig zijn voor de jonge pas afgerichte miliciëns en huzaren.

Een eskadron komt tengevolge van deze opleiding en van andere oorzaken dan ook meermalen paarden te kort, te meer daar het organieke aantal paarden bijna nooit aanwezig is.

Werden de miliciën-paardenoppassers in October ingelijfd, gelijktijdig met de overige lotelingen, dan zou hunne opleiding niet zoo zwaar

drukken. Dan toch zouden zij over alle eskadrons kunnen worden verdeeld en aldaar in de gewone rekrutenklassen worden opgenomen.

Een speciale opleiding voor „paardenoppasser van een officier met 1 paard” is in onze oogen vrijwel een absurditeit.

Een dergelijke opleiding ontvangt ook de oppasser van een cavalerie-officier niet, noch die van een ander officier met twee paarden.

Thans echter, nu zij in Maart worden ingelijfd, is men genoodzaakt, ten einde een zoo spaarzaam mogelijk gebruik te maken van de onderwijskrachten, hen te vereenigen tot klassen van normale sterkte en hen bij niet meer dan 2 eskadrons per regiment in te deelen.

Bij het nagaan van de middelen, die zouden kunnen worden aangevend om tegemoet te komen aan de bezwaren, verbonden aan de opleiding dezer miliciens, moet men uitgaan van een der twee volgende grondslagen en wel:

a of de oppassers moeten geheel als huzaar worden atgericht, (hetgeen nu het geval is, daar zij ruim 6 maanden bij het eskadron blijven); dan wel

b zij worden alleen opgeleid voor hun eigenlijke bestemming, d.w.z. paardenverzorger ten behoeve van een officier, die slechts één paard heeft, en dit *dus* zelf rijdt. De milicien behoeft in dit geval geen rijkunstige opleiding te hebben, hetgeen ook in overeenstemming is met zijn functie in oorlogstijd, d.i. onberekend oppasser. De tijd en de moeite, gedurende 6 maanden in het eskadron besteed aan de opleiding van menschen, waaraan men niets heeft, en die later zoowat al het geleerde weder geheel vergeten, daar zij dit practisch nooit meer noodig hebben, staan derhalve in belangrijke wanverhouding tot het nuttig effect, dat zij afwerpen.

Wij aarzelen dan ook niet ons als beslist voorstander van laatstgenoemd beginsel te verklaren. Is de betrokken officier met verlof, ziek of om de een of andere reden verhinderd zelf te rijden, dan kan de oppasser het paard aan de hand beweging geven; dit moeten zij leeren, doch rijden is onnoodig.

Het kan volstrekt geen kwaad, dat een dergelijke oppasser van tijd tot tijd een paar uur wandelt; bij mobilisatie moet hij dit ook doen; het is verder zeer gezond en een uitstekend middel tegen de kwaal van veel te weinig te doen te hebben, waaraan die categorie van militairen over het algemeen lijdt en die een ongunstigen terugslag uitoefent op hun dienstijver.

Een verzoek, dat wel eens door een officier met 1 paard, bij het indienen van zijn aanvraag om een oppasser, wordt gedaan, om, zoo mogelijk, een man te krijgen, geschikt om een jong of een moeilijk enz. paard te kunnen rijden of verder af te richten, moet dan ook, minstens genomen, overdreven en als niet voor vervulling vatbaar worden aangemerkt. Geen enkele cavalerie-officier stelt dien eisch, wetende, dat het zoo goed als onmogelijk is, dergelijke menschen reeds na 6 maanden oefening te vinden, en mocht zulks een enkele maal

het geval dan moet zijn, het belang van den dienst van het Wapen zwaarder wegen door hen te bestemmen voor kader of remonteberijder.

Ad. 4e. Zoowel door het Wapen der Cavalerie als door dat der Bereden Artillerie moeten jaarlijks 35 militairen als paardenverzorger bij de Rij- en Hoefsmidsschool worden gedetacheerd. Eigenlijk moeten al deze paardenverzorgers vrijwilligers zijn, doch duidelijk is, dat onder de tegenwoordige omstandigheden de mogelijkheid daarvan is buitengesloten. Het grootste gedeelte bestaat dan ook uit miliciëns.

De bepaling opgenomen in de Aanschr. D. v. O. d. d. 13 Augustus 1912 IIe Afd. 657 (R. M. blz. 914 e. v.) dat de vervanging der paardenverzorgers, behorende tot de oneven regimenten plaats heeft op 1 October, en van die behorende tot de even regimenten op 1 November van ieder jaar, heeft dan ook vrij wel hare beteekenis verloren; de bij de Rij- en Hoefsmidsschool gedetacheerde miliciëns vertrekken omstreeks 1 October allen met groot verlof en worden alsdan door andere vervangen, die een opleiding bij de eskadrons hebben genoten, welke niet in verhouding staat tot hun verderen werkkring. Bij mobilisatie en zelfs bij de herhalingsoefeningen zijn deze miliciëns bij de eskadrons niet te gebruiken, daar zij onvoldoende geoefend zijn.

Bij de vaststelling van de sterkte der lichter wordt ook met het benoodigde aantal miliciëns voor dit doel rekening gehouden.

Ad. 5e. De oppassers der Koninklijke Militaire Academie, behorende tot het Wapen der Cavalerie, moeten feitelijk vrijwilligers zijn. In verband met het steeds toenemend gebrek aan deze categorie van militairen, moeten deze oppassers ook voor een groot deel uit de militia genomen worden en is op hen het hiervoren vermelde ad. 4e eveneens van toepassing.

Ad. 6e. De bezwaren Ad. 5e genaamd gelden ook voor deze militairen.

Ad. 7e. Ieder jaar worden bij de regimenten huzaren in Maart 65 miliciëns ingelijfd met bestemming om 7 April d. a. v. als paardenverzorger bij het Remontedepot te worden gedetacheerd, alwaar zij hun verderen dienstdienst doorbrengen.

Wel is waar zijn deze miliciëns bij mobilisatie niet bestemd voor de eskadrons en heeft men er na den overgang bij het Remontedepot geen andere dan administratieve bemoeienis mede, doch gedurende eenige weken onttrekken zij toch onderwijskrachten en middelen aan den troep, die er door gehinderd wordt in zijn eigen oefening.

Ad. 8e. Zooals hiervoren reeds werd aangegeven, oefent de africhting van de zich op ongeregelde tijdstippen aanmeldende huzaren-rekruten, in het bijzonder gedurende den zomerdienst, een zeer nadeeligen invloed uit op den geregelden gang der oefeningen van het eskadron door het daaraan onttrekken van kader en goedgaande paarden, terwijl wederom onvoldoend toezicht door den toch verantwoordelijken eskadronscommandant dikwerf een nadeeligen invloed op die opleiding uitoefent, waardoor die rekruten later soms als minder bruikbare elementen in het eskadron intreden.

Ad. 9 en 10. Voor den buitenstaander is het moeilijk zich een begrip te vormen van den druk, die hierdoor op de cavalerie, in het bijzonder op het 3e Regiment Huzaren, wordt gelegd. Soms is het of een geheel eskadron uitrukt, wanneer men alle paarden bijeen ziet, die ten behoeve van deze diensten op één dag moeten worden geleverd. Bovendien moeten dit weer de gemakkelijke paarden zijn; het eskadron met zijn groot aantal jonge menschen behoudt altijd de andere.

Gedurende den winterdienst moeten boven en behalve het personeel en de paarden die in de cavaleriegarnizoenen beschikbaar worden gesteld ten behoeve van de rijlessen van onbereden officieren, nog ieder jaar voor hetzelfde doel worden gegeven:

- te Nijmegen: 1 officier, 1 wachtmeester, 1 korporaal, 8 huzaren, 12 troepenpaarden;
- te Assen: 1 officier, 1 wachtmeester, 1 korporaal, 7 huzaren, 14 troepenpaarden;
- te Kampen: 1 officier, 1 wachtmeester, 3 korporaals, 14 huzaren, 24 troepenpaarden;
- te Leeuwarden: 1 officier, 1 wachtmeester, 1 korporaal, 7 huzaren, 11 troepenpaarden;
- te Venlo: 12 troepenpaarden, die dit jaar verzorgd zijn door het personeel van het thans nog aldaar in garnizoen zijnde detachement van het Eskadron Ordonnansen, terwijl de luitenant van dat detachement de rijlessen gaf. Is dit detachement uit Venlo vertrokken, dan moet natuurlijk personeel van een der regimenten daarvoor worden aangewezen.

Het is werkelijk een bijna onmogelijke zaak geworden, om onder bovengenoemde omstandigheden een voldoende aantal geschikte paarden in een eskadron aan te wijzen om bij de rekrutenopleiding te worden gebruikt.

Verder zal het wel geen nader betoog behoeven, dat van de voortgezette opleiding van het personeel, hetwelk buiten de cavaleriegarnizoenen voor die rijlessen gedetacheerd wordt, niet veel terecht kan komen. Het moet gebruikt worden voor de verzorging der paarden.

Nu nog een enkel woord over de officieren, die in de cavaleriegarnizoenen aangewezen zijn om meergemelde rijlessen te geven.

Hun gewone dienst gaat natuurlijk door; zij kunnen hierbij niet worden gemist. Alle menschelijke vermogens hebben hunne grenzen, zoo ook de capaciteit van een cavalerieofficier om rijles te geven. Wanneer men nu op één dag reeds 2 à 3 lessen bij het eskadron heeft gegeven, theorie heeft gehouden, voorbereidende schietoefeningen geleid, gymnastiek, schermen of andere oefeningen bijgewoond, toezicht gehouden op de verzorging van paarden, enz., zelf 2 paarden gereden heeft, en men moet dan 's middags nog van ± 3 tot ± 5 uur in de manege staan om nog 2 rijlessen aan onbereden officieren te geven, dan wordt het met den besten wil en de meeste ambitie dikwijls bijna ondoenlijk

hierbij nog die frischheid en helderheid te behouden, die men noodig heeft om die lessen zoo vruchtdragend mogelijk te doen zijn. Men ziet op het laatst meer de paarden ronddraaien, dan dat men alle fouten opmerkt. Een en ander doet dan ook krachtig zijn terugslag gevoelen op ijver en ambitie der betrokken officieren. Voor eigen studie is lust noch tijd meer over, vermoeid als zij zijn en afgewerkt.

Om nu aan de boven opgesomde bezwaren te gemoet te komen, moet naar een middel worden gezocht om de eskadrons te ontlasten:

a. van de opleiding van het personeel, hetwelk in beginsel niet bestemd is om daarbij ingedeeld te blijven, en waarvoor dan ook in de organieke vredessterkte van het eskadron geen paarden aanwezig zijn;

b. aan de africhting der zich op onregelde tijdstippen aanmeldende vrijwilligers, in het bijzonder gedurende den zomerdienst;

c. van den druk, die op de veldeskadrons wordt gelegd door het beschikbaar moeten stellen van personeel en paarden ten behoeve van oefeningen niet behoorende tot die van het wapen.

Bij de oplossing, die we ons omtrent deze aangelegenheid hebben gedacht, is tevens rekening gehouden met een omstandigheid, die men in den dagelijkschen dienst wel niet gevoelt, doch die niet zal nalaten zich in oorlogstijd te doen gelden, n.l., dat de Nederlandsche cavalerie ten eenen male een reserve aan bruikbare paarden mist.

Bijna nooit heeft een eskadron zijn organiek aantal paarden present en mocht zulks al op het oogenblik van overgang der pas afgerichte remontepaarden het geval zijn, dan is die toestand reeds binnen zeer korten tijd veranderd. Bij mobilisatie moet derhalve het ontbrekende aantal paarden worden aangevuld, terwijl tevens moet worden voorzien in het verschil in sterkte aan cavalerie-paarden volgens de oorlogs- en de vredesorganisatie, en in de vervanging der door ziekte uitvallende paarden.

Hiervoor zijn dan beschikbaar per eskadron de zeven z.g. „niet geheel voor den Velddienst geschikte” paarden, de 12 bij de Depots Huzaren aanwezige afgerichte en de bij diezelfde onderdeelen in africhting zijnde jonge remontepaarden. Laatstbedoelde paarden, die eerst op het laatst van hunne africhting voor die aanvulling in aanmerking kunnen komen, zijn dan echter nog te slap om eenigszins vermoeiende diensten te presteeren en zullen het spoedig afleggen.

Een zekere reserve aan afgerichte, op kracht zijnde paarden is o. i. dan ook noodzakelijk, hetgeen te meer blijkt, wanneer men bedenkt, dat bij de tegenwoordige organisatie, na de mobilisatie, geen enkel afgericht paard beschikbaar is tot oefening der alsdan bij de Depots aanwezige, tot aanvulling bestemde, cavalisten.

Het wil ons voorkomen, dat door toepassing van de hieronder volgende beginselen een oplossing ware te vinden, waardoor, zoo niet in alle, dan toch in de meeste bezwaren zou worden voorzien, terwijl bovendien

het Wapen bij mobilisatie er door gebaat zoude zijn. Op den voorgrond zij hierbij gesteld, dat slechts „beginselen” worden gegeven; geen uitgewerkte organisatie.

1e. Ook bij de cavalerie worden z.g. „administratietroepen” ingedeeld;

2e. Tot de „cavalerie-administratietroepen” behooren:

a. de paardenoppassers van de bereden officieren, niet tot bereden korpsen behorende, zoowel van hen, die gerechtigd zijn tot het houden van één, als van hen, die gerechtigd zijn tot het houden van twee dienstpaarden;

b. de paardenverzorgers der Rij- en Hoefsmidschool;

c. de paardenoppassers der Koninklijke Militaire Academie;

d. de paardenverzorgers van het Remontedepot;

3e. De „cavalerie-administratietroepen” bestaan uitsluitend uit miliciens, met een eerste-oefeningstijd van twee jaren (evenals de overige lotelingen der cavalerie), terwijl hunne „herhalingsoefeningen” onmiddellijk aansluiten aan hunnen eerste-oefeningstijd;

4e. De inlijving der „cavalerie-administratietroepen” geschiedt telken jare voor de eene helft omstreeks 1 April, voor de andere helft omstreeks 1 October, met uitzondering van de miliciens, bestemd voor het Remontedepot, waarvoor het thans geldende tijdstip van inlijving enz. gehandhaafd blijft;

5e. De Bereden Artillerie kan worden ontlast van het verstrekken van paardenoppassers aan officieren, niet tot dat wapen behorende en van paardenverzorgers bij de Rij- en Hoefsmidschool;

6e. Bij elk regiment huzaren wordt opgericht een depot-eskadron. Dit depot-eskadron bestaat uit een „remonteaafdeeling”, zijnde het gedeelte der Depots Huzaren, hetwelk thans belast is met de paardenafrichting ten behoeve van het regiment (derhalve $\pm \frac{1}{2}$ van een tegenwoordig depot) en uit een „opleidingsafdeeling”.

7e. Elk depot eskadron staat onder bevel van een ritmeester-instructeur, terwijl daarbij zijn ingedeeld 4 luitenants, 1 adjudant-onderofficier-pikeur en het verder noodige kader.

8e. Alle „cavalerie-administratietroepen” worden ingelijfd bij de depot-eskadrons, en blijven — behalve de miliciens, bestemd voor het Remontedepot — gedurende 6 maanden benevens ongeveer den duur van de herhalingsoefeningen (aaneensluitend) bij deze onderdeelen.

Alleen de a. s. paardenoppassers, bestemd voor officieren, gerechtigd tot het houden van 2 dienstpaarden, worden als ruiter afgericht.

Allen worden gedurende ongeveer drie weken opgeleid voor verzorger en worden daarna gedurende 6 maanden werkzaam gesteld als paardenverzorger bij het depot-eskadron, zoowel bij de remonteaafdeeling, als bij de opleidingsafdeeling. Zij leeren dan tevens, hetgeen wat zij voor hun dienstbetrekking in de volgende $1\frac{1}{2}$ jaar moeten kennen als officiersoppasser, paardenverzorger bij de Rij- en Hoefsmidschool, de Kon. Mil. Acad., geemployeerde. Desgewenscht bestaat in het eerste

halfjaar gelegenheid tot het doen eener keuze uit de manschappen betreffende hun verdere bestemming.

9e. In beginsel worden alle vrijwilligers afgericht bij de depot-eskadrons.

10e. De officieren der depot-eskadrons zijn — behalve met hunne gewone diensten — belast met het geven van rijlessen aan de officieren van de onbereden wapens in hunne garnizoenen; te 's Gravenhage tevens aan de leerlingen der Hoogere Krijgsschool.

Verder worden door de depot-eskadrons des winters de detachementen verstrekt voor het geven van rijkunstig onderricht in de garnizoenen, alwaar geen bereden Wapens verblijf houden, terwijl zij des zomers zooveel mogelijk de paarden, verzorgers en detachementen beschikbaar stellen, benodigd voor het bereden maken van officieren, bij kader-oefeningen, manoeuvres enz. Voor de verzorging dier paarden dienen de paardenverzorgers (a.s. officiersoppassers enz. van de depot-eskadrons).

11e. De officieren en het kader der depot-eskadrons, die des zomers hierbij niet noodig zijn (geen detachementen voor rijlessen), worden tot het onderhouden hunner practische geschiktheid gedetacheerd bij de veld-eskadrons, alwaar zij hartelijk welkom worden geheeten, daar men hier juist in den zomer belast wordt met detacheringen aan de schiet-school, gymnastiekschool, genietroepen, trainafdeeling.

12e. De afgerichte paarden der depot-eskadrons zijn bij mobilisatie bestemd om de regimenten op oorlogsterkte te brengen en verder om z.m. te dienen als een kleine aanvullingsreserve, tevens gebruikt wordende tot oefening van de alsdan bij de depots aanwezige miliciens en rekruten.

De maatregel, genoemd sub 8, om de cav. adm. tr. (behalve die van het R. D.) gedurende \pm 6 maanden bij de depot-eskadrons dienst te laten doen als paardenverzorger, is, behalve op de noodzakelijkheid om ook voor de afgerichte paarden verzorgers te hebben, gegrond op de volgende overweging:

Zooals reeds hiervoor werd betoogd, moet o.i. de oplossing van het „remonteberijder-vraagstuk” gevonden worden in de instelling van een vast korps remonteberijders met een goede bezoldiging.

Op het oogenblik is het aantal remonteberijders zoodanig, dat voor iedere 2 paarden 1 remonteberijder is. Deze remonteberijders moeten ook voorzien in wachtdiensten, de verzorging der paarden enz.

Nam men evenveel „vaste remonteberijders” met hoogere bezoldiging, als er nu gewone remonteberijders zijn, dan zouden hierdoor de kosten, vallende op de africhting der paarden, aanzienlijk meer en waarschijnlijk te groot worden.

Worden echter bovenbedoelde miliciens bij de depot-eskadrons gebruikt als paardenverzorger, voor wachtdiensten, enz., dan zal het mogelijk zijn het aantal remonteberijders te verminderen en te brengen op hoogstens 1 per 3 paarden.

Hierdoor zou dan mogelijk kunnen worden — wat de africhting der paarden betreft — te blijven binnen de kosten, die thans aan de Depots Huzaren verbonden zijn, vermeerderd met de som van f 20.000, die dit jaar is toegestaan om remonteberijders, wier verplichte diensttijd verstreken is, te bewegen om vrijwillig als zoodanig te blijven doordienen. Wij stellen ons voor het remonteberijders-vraagstuk in een volgend artikel nader te ontwikkelen. Hierbij zij reeds nu op den voorgrond gesteld, dat geen dienend militair tot een verbintenis als „remonteberijder” zou moeten worden toegelaten, vóór hij een werkelijken diensttijd van 2 jaren bij een bereden wapen heeft vervuld.

Zoals hierboven werd gezegd, gaven wij slechts beginselen, geen organisatie. Eerst wanneer deze beginselen als zoodanig aanvaard zijn, is de tijd gekomen om, beschikkende over de noodige gegevens, tot verdere uitwerking over te gaan, hierbij rekening houdende met de sterkte van het wapen op dat oogenblik of in de naaste toekomst. Dezelfde grondgedachten kunnen naar onze meening even goed toepassing vinden indien het Wapen der Cavalerie bestaat uit regimenten van 4 eskadrons, als wanneer het bestaat bijv. uit brigades, elk van 2 regimenten à 3 eskadrons, enz., zooals o.a. wordt aanbevolen in het artikel van X in het Tweede avondblad van de Nieuwe Courant van 27 Januari 1913.

Of een depot-eskadron wordt opgericht voor een regiment van 4, van 5 of voor een brigade van 6 eskadrons, maakt alleen verschil uit met betrekking tot de sterkte.

Bij die verdere uitwerking zou dan bijv. dienen te worden uitgemaakt hoeveel afgerichte paarden bij de depot-eskadrons aanwezig moeten zijn; of het — in verband met het gemiddeld aantal aanwezige rekruten-vrijwilligers — nog noodig zou zijn enkele miliciën-paardenverzorgers (derhalve Cavie. adm. troepen) bij die onderdeelen in te deelen, met bestemming om hun geheelen diensttijd daarbij te blijven, welk aantal weer verschillend kan zijn voor de onderscheidene korpsen.

Doordat de depot-eskadrons tot de regimenten zouden behooren, zou een gemakkelijke wisselwerking tusschen de onderdeelen van het zelfde korps kunnen ontstaan, ten bate komende van het geheel. Zoo zouden bij een grooten toeloop van vrijwilligers de veld-eskadrons de depot-eskadrons tijdelijk kunnen helpen door het beschikbaar stellen van paarden; zouden de vrijwilligers, die zich omstreeks den aanvang der militie-opleiding (tusschen 15 September en 15 October) verbinden, bij de veld-eskadrons kunnen worden afgericht, gelijktijdig met de militie; zouden depot-eskadrons de veld-eskadrons bij manoeuvres en bij opkomst van herhalingslichtingen z.m. kunnen helpen door het geven van paarden; kan verwisseling van officieren en kader der depot-eskadrons, voornamelijk der „opleidingsafdeelingen” gemakkelijker plaats hebben, enz.

Wat de standplaatsen betreft, zoo zouden uit den aard der zaak voor de depot-eskadrons in de eerste plaats de groote garnizoenen, waaronder 's Gravenhage, in aanmerking komen.

Wel is waar zullen alle opgesomde bezwaren ook bij aanvaarding dezer beginselen niet geheel worden opgeheven (in de meeste cavie garnizoenen zullen nog rijlessen aan onbereden officieren moeten worden gegeven en zullen enkele malen paarden voor kaderoefeningen enz. beschikbaar moeten worden gesteld), doch zeer zeker zullen de omstandigheden, waaronder de commandanten der veldeskadrons dan werken, zoodanig worden, dat men van een geregelden gang bij de oefeningen zou kunnen spreken en de strijdvaardigheid van het Wapen hooger zou kunnen worden opgevoerd dan nu het geval is.

v. M.

Militair politiek maandoverzicht.

(Afgesloten 24 Juni.)

NEDERLAND. De Vereeniging Onze Vloot gaf eene nieuwe brochure uit getiteld: „Nederlands ondergang kan en moet voorkomen worden”.

Zoude het echter waar zijn, dat Nederlands kracht onder water schuilt? Gelijktijdig ongeveer met de berichten, dat de Minister van Marine eene Commissie benoemd had, om praeadvies uit te brengen over den bouw van een slagschip en in „De Fakkel” werd medegedeeld, dat aan ons Marindepartement het vlootplan gereed is voor den bouw van 4 slagschepen van 24000 ton, loopende 22 mijlsvaart, met torpedo-jagers en onderzeebooten (later zal een tweede eskader hieraan worden toegevoegd), verscheen in de Times van de hand van Admiraal Sir PERCY SCOTT een hoogst belangrijk artikel, waarin hij het einde der dreadnoughts voorspelde. Bij de jongste marinemanoeuvres in Engeland moet men de ondervinding hebben opgedaan, dat de groote schepen vrijwel weerloos zijn tegen de aanvallen van onderzeebooten. Ook de Pall Mall Gazette huldigde deze opvatting en de Marine-correspondent van het Berliner Tageblatt verklaart, dat deze evolutie het gevolg is van de groot model onderzeeërs, die de slagvloot zouden kunnen volgen. Frankrijk bezit ook reeds onderzeeboot-flottiljes, die in het eskaderverband zijn opgenomen. De plannen voor aanbouw in Engeland moeten reeds gereed zijn. Het zijn booten met eene waterverplaatsing van 1500 ton, die boven water 22, onder water 14 knoopen loopen, voorzien zijn van 6 torpedolanceerinrichtingen en 4 kanonnen van 7.6 cM. Het succes van de torpedo was in den Russisch-Japanschen oorlog zeer gering; sedert zijn werkingssfeer en trefzekerheid echter veel verbeterd, doch eveneens zoekt men bij den scheepsbouw naar middelen, om de uitwerking van torpedo's te localiseeren.

Mocht de voorspelling echter waar blijken, dan zullen offensieve operatiën ter zee uiterst moeilijk worden. In hoeverre, bij eene actieve verdediging, de steun van zwaar geschut niet zal kunnen worden gemist, zullen we hier buiten beschouwing laten, doch sneller slaat ons hart bij de trotsche gedachte, dat de verdediging van een eilandenrijk, ook tegenover een overmacht, gemakkelijker zal zijn.

De Grieksche regeering heeft besloten een afzonderlijk Gezantschap in den Haag te vestigen.

De Nederlandsche en Russische regeering onderhandelen over het bijeenroepen van de derde vredesconferentie.

Op de „International Law Association”, welke van 7 tot 12 September te 's-Gravenhage bijeenkomt, zullen onder meer de volgende onderwerpen een punt van bespreking uitmaken: opiumconferentie, rivieren

als grenzen, internationale arbitrage en bewapening, luchtrecht, internationaal handelsrecht, strafrecht en privaatrecht, oorlogsrecht, het privaat eigendom ter zee en de gewapende koopvaardij schepen.

BELGIË. Volgens de „Patriote” is een wetsontwerp tot vorming van een korps Luxemburgsche jagers aan den generalen staf gezonden ter nadere uitwerking

De Chef van den Generalen Staf **DE CEUNINCK** heeft ontslag uit den dienst gevraagd; in zijn plaats is benoemd de Luitenant-Generaal **DE SELLIERS DE MORANVILLE**, Commandant van de gendarmerie.

De samenstelling van de Kamer na de nieuwe verkiezingen is thans: Katholieken 99; liberalen 45; sociaal-democraten 40 en christendemocraten 2. In de vorige kamer waren deze getallen 101, 44, 39 en 2.

DUITSCHLAND. Het schijnt, dat de Duitse regeering niet onverdeeld instemt met de politiek zijner bondgenooten ten opzichte van Albanië. De economische belangen in Klein Azië zijn te groot, om zonder noodzaak partij te kiezen voor den Mbret en ergo tegen de Mohamedaansche bevolking.

De Keizer heeft, vergezeld door den Minister van Marine, een bezoek gebracht te Konopischt aan den Oostenrijk-Hongaarschen troonopvolger.

De regeering heeft te Parijs verzet laten aantekenen tegen het verleenen van toestemming tot het uitvoeren van openbare werken in de steden van Marokko zonder voorafgaande inschrijving. Zij acht dit in strijd met de bepalingen van het verdrag van Algeciras, waarbij gelijkheid van rechten voor alle volken was bedongen. Van Fransche zijde vermeent men echter, dat deze bepalingen alleen van toepassing zijn op ondernemingen, die op last der regeering worden uitgevoerd. Volgens het verdrag van 4 November 1911 zullen menings verschillen, in verband met deze overeenkomst, aan het Hof van Arbitrage worden onderworpen.

Zie voor de bevolkingskwesie in Noord Sleeswijk onder **DENEMARKE**.

Om na te gaan hoeveel magazijnvoorraad aanwezig is op een tijdstip, dat de oogst van het vorige jaar uitgeput raakt, zal volgens de wet van 20 Mei jl. op 1 Juli eene graantelling plaats hebben.

CLÉMENT BAYARD, de bekende Fransche groot-industrieel is te Keulen, onder verdenking van spionage, gevangen genomen. Hij heeft zich bij zijne regeering hierover beklagd.

Er is wederom een luchtschip, de **Z. I.**, gedurende een onweer in een luchtkolk verongelukt. Het nieuwe Parsevalluchtschip de **P. 19**, dat binnenkort bij de Marine in dienst zal worden gesteld, kan op het water drijven.

De Minister van Openbare Werken heeft aan de Spoorwegdirectie te Saarbrücken opgedragen een plan te ontwerpen om de spoorlijn langs den rechter Moezeloever door te trekken tot den Rijn

In de Kölnische Zeitung van 6 Juni komt een artikel voor over de taak der gemeenten in geval van oorlog.

De Keizer heeft bepaald, dat de recruten uit Elzas Lotharingen voortaan weder, als vóór 1903, bij de legerkorpsen buiten het Rijkslaan zullen worden ingelijfd.

Het Hohenzollern-kanaal van Liebenwalde naar Eberswalde, dat de Havel met den Oder en daardoor Berlijn met Stettin verbindt, is door den Keizer geopend.

OOSTENRIJK HONGARIJE. De bekende leider der onafhankelijkheidspartij FRANS KOSSUTH is overleden. MICHAEL KAROLIJ is tot voorzitter gekozen; hij is een verwoed tegenstander van de driebondspolitiek en zoekt vooral steun voor zijne beginselen bij invloedrijke Russen.

Nadat de Servische regeering amnestie verleende aan allen, die sinds 1908 volgens militaire vergripen waren gevangen genomen (hoofdzakelijk Oostenrijkers) heeft de Oostenrijksch-Hongaarsche regeering alle personen, die om gelijke redenen in Bosnië en Herzegowina waren gevangen gezet, voornamelijk Serviërs, in vrijheid gesteld.

Niettegenstaande de verzoeningspogingen van den Minister President TISZA, zijn in de Roemeensche centra van Hongarije opnieuw rustverstoringen voorgekomen.

Eene volksvergadering te Gijnlafehervâr is door de politie uiteengedreven, de Roemeensche vlag werd geheschen op de kerken in Balaszfalva, Szandzsak en Torda. 7 Juni hield de Roemeensche partij te Kronstadt eene protest-vergadering.

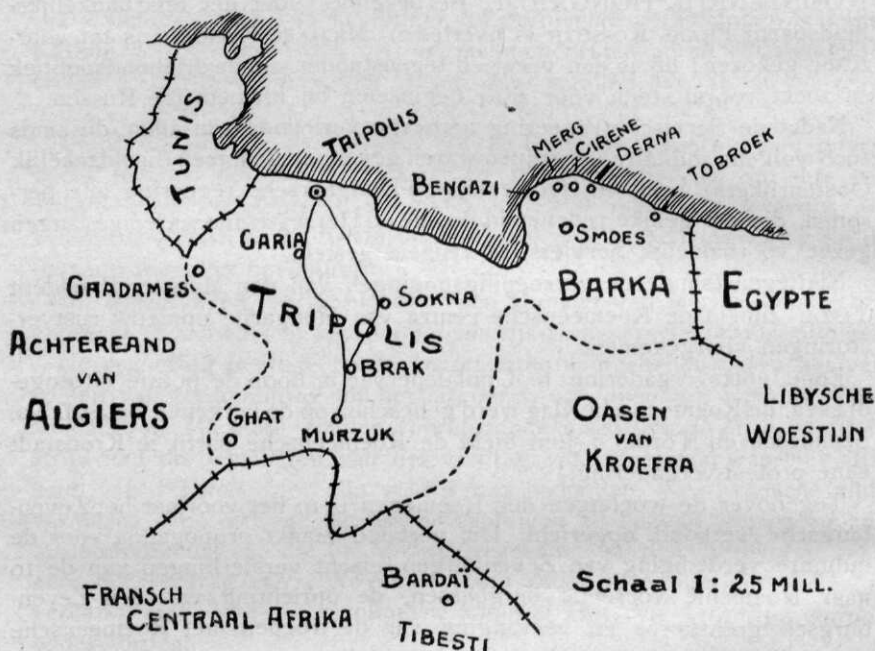
Tegenover de woelingen der Roemenen is in het voorjaar het Zevenburgsche verbond opgericht. Dit verbond maakt propoganda voor de militaire verdediging van Zevenburgen, eischt versterkingen van de 10 naar Roemenië voerende bergpassen, de oprichting van een Zevenburgsch grenskorps en vervanging van de troepen met Roemeensche nationaliteit door zuiver Hongaarsche bataljons.

ITALIË. Niettegenstaande DI SAN GUILIANO in de Kamer verklaard heeft, dat de Italiaansche politiek in Albanië hand in hand gaat met die van Oostenrijk, zoo schijnt de belangenstrijd aldaar zoo groot te zijn, dat men aan deze verklaringen niet al te veel waarde moet hechten. Hij zou voorkomen, zoo luidde de mededeeling, dat eene groote of kleine Mogendheid zich in Albanië voordeelen zou verwerven, ten nadeele van eigen belangen en vermeende, dat VON BERCHTOLD eene ongeveer gelijklopende verklaring had afgelegd. Diplomatieke redevoeringen zijn dikwijls dubbelzinnig; wanneer Oostenrijk en Italië samen Albanië bezetten, past deze handeling nog volkomen in het kader der officieele mededeeling.

De Italiaansche belangen in Albanië zijn groot, het bezit van Walona is wel eene opoffering waard.

Het is moeilijk een zuiver oordeel te krijgen over de vriendschap met Oostenrijk voor en de vijandschap achter de schermen; opvallend is het echter, dat juist in dezen spanningstijd het verdrag met Frankrijk ten opzichte van het nationaliteiten-vraagstuk in Afrika, geteekend werd, hetgeen als eene zuivere overwinning van de Fransche diplomatie moet worden beschouwd.

Italië eischte oorspronkelijk, dat de bewoners van Tripolis, volgens de overeenkomst van 1896, met Italianen zouden worden gelijk gesteld.

Men schatte de Italiaansche onderdanen in Tunis en Algiers op 30 tot 50 duizend. De Franschen hieven eene belasting, de z.g.n. Medschba, van alle Mohamedanen; toegeven aan de Italiaansche eischen zou dus, behalve een groot geldelijk nadeel voor de regeering, eene grove onbillijkheid zijn tegenover de Tunesische Mohamedanen. Ten einde in elk geval geldelijke nadeelen te voorkomen, was de Medschba reeds veranderd in eenen hoofdelijken omslag van 10 francs voor alle inwoners.

Volgens de thans bekrachtigde overeenkomst worden de wederzijdsche inboorlingen in rechten behandeld als vreemde Mohamedanen. De Tripolitanen zullen terechtstaan voor de Tunesische Mohamedaansche rechtbanken, terwijl de vonnissen ter kennis moeten worden gebracht van den Italiaanschen Consul.

Verder is eene regeling getroffen aangaande de grenspolitie, welke met het oog op de talrijke Nomadenstammen van groot belang is.

De geschillen over de grensregeling bij de Oasen Ghadames en Ghat zijn in deze overeenkomst niet opgelost (zie de schets). Begin Maart is Murzuk door de Italianen bezet, waar zij zelfs feestelijk zijn ingehaald. Van Murzuk uit zal worden voortgerukt ter bevestiging van het Italiaansche gezag in de richting Ghat. In Barka gaat de bevestiging minder voorspoedig. Het land is in 5 militaire zônes verdeeld (Bengasi Merg, Cîrene, Derna en Tobroek). De opstandige Arabieren kunnen met moeite in bedwang worden gehouden, hunne hoofdmacht bevindt zich te Msoes, 150 K.M. Z. O. van Bengasi. Aan het einde van 1913 waren in Afrika 2178 officieren en 69.441 man, waarvan resp. 1879 en 55.494 uit het moederland afkomstig. Geen wonder dat deze groote troepenmacht en de vreedzame pacificatie van Tripolis in Frankrijk als eene bedreiging beschouwd wordt voor Tunis en Algiers, in geval van oorlog.

Reeds de vorige maand werd het gerucht verspreid, dat de Engelsch-Egyptische regeering zich niet zou verzetten tegen eene bezetting van de Oasen van Koefra door Italië. De Italianen hebben eene vrij aanzienlijke troepenmacht verzameld bij Asmaia aan de grens van Abessinîë, met de uitsluitende bedoeling de neutraliteit te handhaven tegen oproerige stammen. Geruchten omtrent de bezetting van Abessinisch grondgebied komen volgens de Stampa uit den koker van den Oostenrijk-Hongaarschen gezant te Addis Abeba en zijn volgens den Minister van Buitenlandsche zaken zuivere verdachtmakingen.

FRANKRIJK. De jongste verkiezingen hebben in de Kamer eene merkbare verschuiving naar links tengevolge gehad, de vereenigde sociaal democraten, de vrije sociaal democraten en de vereenigde radicalen beschikken over bijna de helft van het aantal stemmen. Gedeeltelijk steunende op de meer gematigde partijen en een handig gebruik makende van de verdeeldheid in de eigen radicale groep, kon DOUMERGUE, die zelf radicaal is, voor de wet op den driejarigen dienstdienst in de afgetreden kamer eene meerderheid vinden. Na de verkiezingen, waaruit duidelijk bleek, dat de meerderheid van de kiezers terugkeer tot den tweejarigen dienstdienst verlangde, in overeenstemming met het radicale programma van PAU, vermeende DOUMERGUE ontslag te moeten vragen.

Aangezien de President van de Republiek zelf het groote belang van den 3-jarigen dienstdienst op den voorgrond blijft stellen, hetgeen onder anderen is gebleken uit eene redevoering, welke hij te Rennes gehouden heeft en waarin hij verklaarde, dat Frankrijk een sterk leger noodig heeft, dat snel gemobiliseerd kan worden, werd de Ministerieele crisis uiterst ingewikkeld. Een persoonlijke invloed van den president op de politiek wordt in het democratische land niet geduld. De radicalen weigerden een ministerie te steunen, dat zich openlijk voor de driejaarswet uitsprak; RIBOT viel daarom reeds bij zijn eerste optreden.

Zoo is het Ministerie Viviani gevormd, dat met eene vage belofte tot terugkeer naar den vroegeren toestand, de verantwoordelijkheid heeft aanvaard en uitsluitend uit mannen van links is samengesteld. Hij heeft verklaard niet eerder tot verlichting van den militairen dienstplicht te kunnen overgaan, alvorens de militaire opleiding der jeugd en de vorming der reservetroepen afdoende zou zijn geregeld, daarbij rekening houdende met de eischen van 's lands defensie. Frankrijk is echter tegen de steeds groeiende militaire macht van Duitschland niet meer opgewassen. Een eerste echelon van minstens 250.000 man moet aan de N. O. grenzen ten allen tijde gereed zijn, om een Duitsch offensief het hoofd te bieden en de mobilisatie van reservetroepen mogelijk te maken. Dit is alleen door verlenging van den dienstdag te bereiken. We herinneren ons de woorden van von FALKENHAYN in den Rijksdag, dat Duitschland bij eenen Europeeschen oorlog onmiddellijk gereed moet zijn voor een krachtig doorgevoerd offensief.

Daar de legeruitbreiding en verbetering der mobilisatie in Rusland een gevolg is van overeenkomsten met Frankrijk, is de Fransche regeering ook harerzijds tot de uiterste krachtsinpanning verplicht.

Als verblijvend verschijnsel om de politieke ophitsing in een waar daglicht te stellen, moeten de pogingen worden vermeld van de voorstanders voor verbroedering tusschen Frankrijk en Duitschland, die te Bazel hebben vergaderd. Zij hebben besloten door een wederzijdsch inlichtingenbureau elkander op de hoogte te houden van de ware toedracht der zaken, om het verspreiden van valsche en opruijende berichten tegen te gaan.

ENGELAND. Het Lagerhuis heeft het Home Rule ontwerp in derde lezing met 351 tegen 274 stemmen aangenomen.

De Ulstervrijwilligers treden steeds driester op; in het hoofdkwartier worden bevelen uitgegeven, die met de ergste bedreiging gelijk staan.

In het wijzigingsontwerp stelt de regeering voor, om de Graafschappen het recht te geven zich voor twee verkiezingstijdperken buiten Home Rule te stemmen. De Iersche partij heeft in den laatsten tijd eveneens gewapende vrijwilligerskorpsen georganiseerd; de Daily mail schat, dat 80.000 nationalisten staan tegenover 84.000 Ulsterianen.

De Britsche regeering moet eene commissie hebben benoemd naar aanleiding van het Artikel van Sir PERCY SCOTT (Zie onder Nederland) om een onderzoek in te stellen naar de waarde van dreadnoughts in eenen zeeoorlog.

Eene gebeurtenis van bijzondere beteekenis zijn de plannen der regeering om van de petroleum winning een Staatsbedrijf te maken. Zij wenscht zich het bezit te verzekeren van 2.200.000 £ aandelen in de Anglo Persian Oil Cy. Deze onderneming is eene vertakking van de Burma Oil Cy, wier concessie geldt voor geheel Perzië met uitzondering der vijf noordelijke provinciën. Met het gestorte kapitaal wordt de pijpleiding en de raffinadery op het eiland Abadan aan de Schatt el Arab

vergroot. De regeering maakt zich hiermede onafhankelijk van de petroleummarkt en verzekert zich ten allen tijde een voldoende petroleum voorraad voor de vloot. In het Lagerhuis achtten verscheiden leden deze onderneming zeer gevaarlijk, omdat voor de bescherming der belangen wellicht eene militaire expeditie noodig zou blijken.

De Daily Telegraph verspreidde weder een bericht van een Fransch-Engelsche overeenkomst betreffende China. Engeland zou als invloedssfeer het Jangste dal, Frankrijk de provinciën Joennan, Kwangsie, Kweitsjou en Tsetsjoean krijgen. De overeenkomst met Duitschland over den Bagdad-spoorweg is geteekend; de bepalingen zullen worden bekend gemaakt, zoodra de toestemming van Turkije verkregen is.

Sir EDWARD GREIJ heeft andermaal in het Lagerhuis verklaard, dat er nimmer eene overeenkomst is gesloten met eenige mogendheid, waarbij Engeland bij eenen Europeeschen oorlog bepaalde verplichtingen op zich zou hebben genomen.

18 Juli heeft te Spithead eene vlootshow plaats, waaraan 400 oorlogsschepen zullen deelnemen.

De Minister van Oorlog van de Australische Bondsregeering heeft naar aanleiding van CHURCHILL's vlootpolitiek verklaard, dat Australische oorlogsschepen nimmer naar het moederland kunnen worden gezonden. Hij achtte eene nieuwe conferentie noodzakelijk. Men heeft in Australië geen vertrouwen in de bescherming van de Japansche vloot, waarop CHURCHILL's politiek, in strijd met de afspraken, berust.

Onder Kolonel SAM HUGHES, Minister van Oorlog in Canada, zijn de kosten voor de militie tot 25 millioen gulden gestegen. Hij acht oorlogsgevaar voor Canada volstrekt niet uitgesloten en vermeent dat de Kolonie gemakkelijk eene militie van 150.000 man kan onderhouden, mits de noodige fondsen worden beschikbaar gesteld.

Thans kan hij een veldleger van 68.000 man mobiliseeren.

RUSLAND. Een wetsontwerp is aanhangig gemaakt tot aanleg van eenen belangrijken spoorweg door den Kaukasus van Tiflis naar Wladikawkas, welke lijn niet vóór 1922 gereed kan zijn.

De derde dreadnought van de Zwarte zee-vloot, de Imperatritza Jakaterine II is te Nikolajef van stapel geloopen.

De buitengewone begrooting van 100 millioen Roebel voor de Zwarte zee-vloot schijnt bestemd voor aanbouw van één slagschip van 27000 ton, twee kruisers van 7500 ton, 8 torpedobooten en 6 onderzeeërs. Deze schepen moeten in 1917 gereed zijn. Men vermoedt, dat binnenkort weer 600 millioen voor de vlootuitbreiding zullen worden aangevraagd, waarvan de helft bestemd is voor de Zwarte zee.

De nieuwe Russische Chef van den Admiralen Staf RUSSIN, heeft een bezoek aan Parijs gebracht.

De „Semschtschina" waarschuwt naar aanleiding van SASONOW's jongste politieke rede tegen de nadeelige gevolgen van het bondgenootschap met Frankrijk. Hierdoor, verklaart het blad, heerscht in Duitschland een

voortdurend wantrouwen, is Rusland verplicht tot onnoodig hooge militaire uitgaven ter wille van Frankrijk en verliest het de vriendschap van Turkije en Zweden. Oostenrijk beschouwt het blad alleen als een natuurlijke vijand. Als militaire machtstaat is Frankrijk zwak, daarom is steun zoeken bij Engeland noodzakelijk geworden, waardoor Rusland van alle Aziatische markten verdreven wordt. Na de Russen uit Afghanistan, Tibet en Zuid Perzië te hebben verjaagd, begint men nu hetzelfde in Noord Perzië.

Nu de benoeming van een Perzisch gezant door de Russische regering niet is goedgekeurd, schijnt de Perzische regering de hulp te hebben ingeroepen van Engeland om beveiligd te zijn tegen het optreden der Russen, dat in strijd is met de Russisch-Engelsch-Perzische overeenkomst.

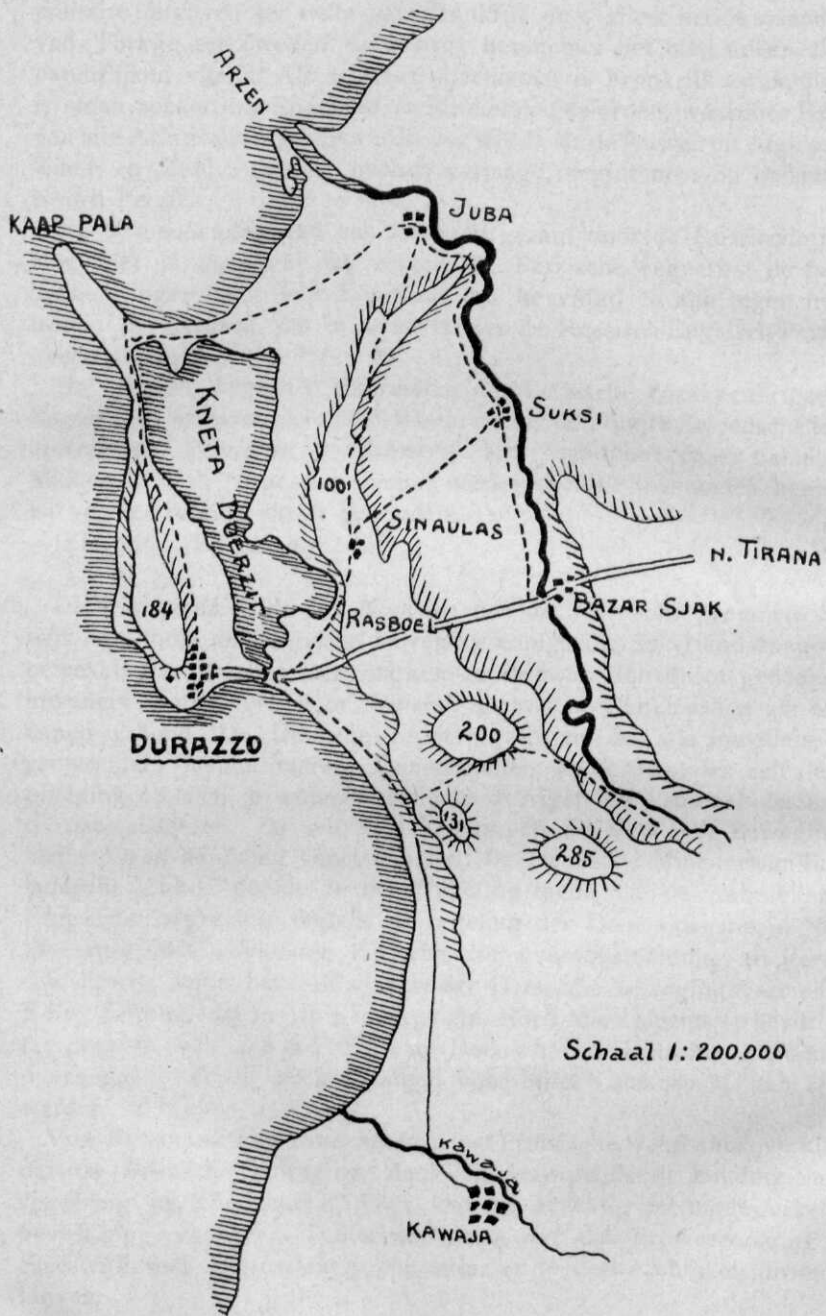
De Russen wenschen uitbreiding der Perzische kozakkenbrigade, de Engelschen streven naar machtsuitbreiding der, onder Zweedsche leiding optredende, Perzische gendarmerie. Het brandpunt dezer belangen is Midden Perzië, waar nog weinig verkwikkelijke toestanden heerschen en veel petroleum wordt gevonden.

(Zie onder Engeland.)

DENEMARKEN. In het Noorden van de Pruisische provincie Sleeswijk verstoort de Deensche beweging eenigszins de vriendschappelijke betrekkingen tusschen Denemarken en Pruisen. Een groot gedeelte der inwoners wordt noch door Pruisen, noch door Denemarken als onderdanen erkend. De Deutsche regering eischt, dat alle inwoners, wier grootouders Denen waren, Denen zullen worden, zonder zelf de verplichting op zich te willen nemen de overigen als Pruisisch onderdaan te naturaliseeren. Zij wil zich tegenover de Deensche beweging de vrijheid van handelen voorbehouden. De Deensche Minister van Buitenlandsche Zaken deelde in het Folketing mede, dat de voorstellen der Pruisische regering nopens de regeling der Denen-kwestie in Noord-Sleeswijk niet voldoende zijn om tot overeenstemming te geraken. Als bewijs voor het veldwinnen der Deensche beweging vermeldt de Köln. Zeitung, dat in 1913 in de z.g.n. Nord Mark slechts 10 bezittingen ter waarde van 458 500 M. van Deensche in Deutsche handen zijn overgegaan, terwijl 28 bezittingen voor bijna 1.200.000 M. aan Denen werden verkocht.

VON BETHMANN HOLLWEG heeft in het Pruisische Heerenhuis verklaard, dat de Deensche beweging, dank zij de welwillende houding van de regering te Kopenhagen, luwt, dat hij krachtig zal medewerken tot bevestiging van den Deutschen geest en dat de vereeniging van Sleeswijk met Denemarken een nimmer te verwezenlijken droom zal blijven.

ZWEDEN. De nieuwe regering heeft bij den Rijksdag haar ontwerp tot hervorming der landsverdediging ingediend. Zij stelt voor den

dienstplicht van 20 tot 42-jarigen leeftijd vast te stellen en den oefeningstijd bij de infanterie te bepalen op 340 dagen.

Het oorlogsmaterieel zal vermeerderd worden, de reserves uitgebreid. De vloot zal uit 8 pantserschepen van het tijpe Sverige en 16 torpedojagers bestaan. Hermösand zal worden versterkt. De uitgaven bedragen 93 millioen, waarvan 30 millioen voor de marine.

De liberalen stellen hiertegenover een eersten oefeningstijd van 280 dagen. Zij willen slechts 2 lineschepen bouwen, bewapend met 2 kanonnen van 30.5 cM., met 30 mijlsvaart, 2 of 3 torpedojagers en 2 of 3 onderzeeboten; de sociaal-democraten eischen 180 dagen eerste oefening, 6 onderzeeboten, 5 torpedojagers en 1 lineschip.

Aangezien liberalen en sociaal-democraten na de laatste verkiezing gezamenlijk beschikken over bijna $\frac{2}{3}$ van het aantal stemmen in den Rijksdag, is er weinig kans, dat de regeering hare plannen volkomen zal kunnen uitvoeren.

NOORWEGEN. Half Juni zijn te Christiania afgevaardigden van Noorwegen, Zweden, Denemarken, Rusland, Duitschland, Frankrijk, Engeland, Nederland en de Vereenigde Staten van Noord-Amerika bijeengekomen om overeenstemming te verkrijgen over eene bestuursregeling van Spitsbergen. Deze eilandengroep heeft nimmer aan eene bepaalde mogendheid toebehoord. In 1871 heeft de Minister van Buitenslandsche Zaken van Zweden en Noorwegen getracht deze eilanden in te lijven, hetgeen echter op grooten tegenstand van Rusland is afgesprongen. Sedert is men nimmer tot een vergelijk kunnen komen. Aangezien het mijnbedrijf zich geregeld ontwikkelt, is eene voorziening in de bestuursregeling en de regeling van de internationale positie, dringend noodzakelijk. Men zal nu voorstellen het bestuur in handen te stellen van eene commissie; Zweden, Noorwegen en Rusland zullen elk een lid benoemen. De rechtspraak wordt uitgeoefend door een politieambtenaar, door deze commissie benoemd, welke laatste tevens de rechtspraak in hooger beroep uitoefent.

SPANJE. De vredessterkte van het Spaansche leger zal, volgens het onlangs ingediende wetsontwerp, 128 763 man bedragen, terwijl de regeering het recht wordt toegekend dit cijfer te verhoogen, als de omstandigheden het noodzakelijk maken.

BALKANONTWIKKELING. ALGEMEEN. De voorspelling van Sir GERARD HOWTHER, den vroegeren gezant van Groot Britannië te Konstantinopel is uitgekomen. Aangezien de vrede van Boekarest geen rekening heeft gehouden met de natuurlijke bevolkingsgrenzen, achtte hij òf uitroeing, òf eene algemeene volksverhuizing de eenige oplossing. Als verwoede vijanden drijven Grieken, Bulgaren en Turken elkander uit het bezette gebied, de wreedheden en wanordelijkheden nemen zulk

een omvang aan, dat het gevaar voor een nieuwen oorlog steeds grooter wordt.

Bulgarije en Turkije hebben getracht door eene overeenkomst de landverhuizing te regelen; Griekenland wil echter van eene dergelijke regeling niets weten, met dat gevolg, dat de Grieksche bewoners aan de kust van Klein Azië en aan de zee van Marmora eenvoudig worden verjaagd, béroofd en doodgeslagen. De Grieksche patriarch heeft alle kerken en scholen laten sluiten, de regeering eischt schadevergoeding en herstel van rechten. DE PORTE beroept zich op het feit dat eveneens duizenden Muzelmannen uit Grieksch Macedonië zijn verdreven, zoodat voldoening in deze alleen met wederzijdsche tegemoetkoming kan verkregen worden.

De Serven zijn tegenover de landbouwende Muzelmansche bevolking meer welwillend gestemd, toch trekken ook uit Servië duizenden naar de Egeïsche zee. Grieken, Serven en Bulgaren maken elkander eveneens het rustig bestaan onmogelijk, inwoners van Sofia hebben bezit genomen van de Grieksche kerk, te Warna en Boergas zijn uit wraak de Grieken overvallen. Zonder tot overeenstemming te zijn gekomen, schijnt de Grieksche regeering van plan het inlijvingsbesluit van Chios en Mytilene, welke eilanden inmiddels zijn versterkt, uit te vaardigen. Om reeds dadelijk tegen de Turksche vloot te zijn opgewassen kocht Griekenland de Idaho en de Mississippi van de Vereenigde Staten, terwijl de in Amerika gekochte kruiser Helli reeds onder weg is.

Turkije is na den jongsten oorlog met koortsachtigen ijver bezig aan de versterking der vloot. Binnen niet al te langen tijd beschikt de Turksche regeering reeds over 3 moderne slagschepen met personeel, dat onder Engelsche leiding geoefend is; de Reschadië, die in September 1913 van stapel is geloopt, de Sultan OSMAN (Rio de Janeiro), die in het najaar beschikbaar zal zijn, terwijl een derde slagschip de Machmoed Fathi bij Armstrong sedert Juli 1912 op stapel staat.

Het is voor Turkije voorloopig van het grootste belang eenen nieuwen oorlog uit te stellen, totdat de vloot tegen de Grieksche zal zijn opgewassen. Van de drie, door Griekenland in het vlootontwerp opgenomen, slagschepen is onlangs de eerste besteld. Beide regeeringen breiden steeds hun torpedo- en onderzeevloot uit.

Albanië bedreigt nog altijd den Europeeschen vrede.

ALBANIË. Een diep gevoel van weemoed vervulde ons bij het doodsbericht van den veelbelovenden Nederlandschen organisator, die het slachtoffer is geworden van internationale politiek. Een woord van eerbiedige hulde zij hier gewijd aan dezen landgenoot, die in eerlijke plichtsbetrachting den dood vond. Hij heeft Europa een voorbeeld gegeven van soldaten-eer, moed en zelfverloochening, zijn naam zij geëerd, hij ruste in vrede

In het kort kan de geschiedenis van Albanië als volgt worden samengevat. Oorspronkelijk in het verdeelingsplan van Servië, Griekenland

en Bulgarije begrepen, is de stichting van den Albaneeschen staat een succes geweest voor de Oostenrijksche diplomatie. Hierbij kon Oostenrijk rekenen op den steun van Italië, dat machtsuitbreiding van andere mogendheden aan de Adriatische zee als een gevaar beschouwt voor de eigen belangen.

Met de stichting was tevens de mogelijkheid niet uitgesloten dat, bij eene eventueele mislukking, Italië zich het bezit zou kunnen verzekeren van Walona, waardoor het de Straat van Otranto, die aldaar nauwelijks 75 K.M. breed is, volkomen zou beheerschen.

Zoover uit al de berichten is op te maken, was de Oostenrijksche politiek, zoodra tot de stichting van Albanië was besloten, eerlijk en onpartijdig; zulks paste in het kader om overheersching van Italië in de Adriatische zee te voorkomen.

Onze Nederlandsche officieren hebben in de uitvoering hunner taak den lof van Oostenrijk inge oogst, terwijl kleine fouten van Italiaansche zijde breed werden uitgemeten. Volgens verschillende dagbladen zijn de handelingen der Italianen van een dubbelzinnig karakter.

De stichting van Albanië droeg reeds bij den aanvang het gevaar voor mislukking in zich, omdat de najverige mogendheden nalieten met de daad te bevestigen, wat zij in theorie hadden geschapen. Zij, die de geschiedenis wilden maken, hadden blijkbaar vergeten haar te bestudeeren. De Albanees heeft tot nu toe nimmer voor een hooger doel willen vechten, dan zijne eigen bandelooze vrijheid, alleen voor geld was hij gevoelig; uit eenen ongeordenden middeleeuwschen toestand kan niet in eens, zonder hulp, een eenheidsstaat worden gevormd. De jonge vorst werd een speelbal van de partijen.

Werden de Mohamedaansche opstandelingen in het geheim gesteund door de Panislamitische propagandisten in Konstantinopel, of steunden de Italianen de opstandelingen in het geheim met geld, zooals „De Telegraaf” vermeldde? Wie zal het zeggen? Heeft misschien Servië in het geheim de zaak aangestookt? Het blijft een even open vraag, ofschoon de machtige invloed van de officiersliga dit zeker doet vermoeden.

We zullen ons niet wagen in voorspellingen over den afloop van dit drama.

Vorenstaand schetsje geeft op den schaal van 1 : 200.000 een indruk van de ligging van Durazzo.

TURKIJE. De Turksche vloot is thans nog niet tegen de Grieksche opgewassen. De regeering bestelde 6 torpedojagers en 10 duikbooten in Engeland.

De recruten van de lichten 1887—1893, die nog niet gediend hebben, zijn onder de wapenen geroepen.

SERVIË. De buitengewone oorlogsbegroting van 122 millioen dinar is goedgekeurd.

De regeering heeft voorgesteld het leger op 12 divisien te brengen.

Aangezien zij wenschte door te zetten, dat in het nieuwe gebied de militaire macht ondergeschikt zal zijn aan het burgerlijk gezag en niet wilde toegeven aan de eischen der oppositie, die onder den invloed staat van de militaire Liga, heeft zij den Koning om ontslag gevraagd. Toen de oppositie niet in staat bleek een homogeen ministerie te vormen, verzocht de Koning aan PASJITS om aan te blijven.

Oostenrijk heeft in deze tijden van spanning zich buigzamer betoond, dan voorheen. De onderhandelingen over den Oriëntspoorweg zullen in het voordeel van Servië afloopen, het zullen Servische Staatsspoorwegen worden, terwijl de Oostenrijksche nijverheid voor de verbinding met Bosnië nieuwe lijnen zal mogen aanleggen.

GRIEKENLAND. ZOGRAPHOS, de leider der Epiroten, is in de Grieksche Kamer gekozen. Behalve de beide Amerikaansche oorlogsschepen, wil de regeering nog een Admiraalsschip bestellen, 4 duikbooten, 6 torpedobooten en watervliegtuigen. Van de laatste bezitten zij er reeds 6.

Tusschen de Grieksche en Roemeensche regeering wordt onderhandeld over de instelling van een Roemeensch Bisdom met hoofdplaats te Karaferia, ten behoeve van de Kutzo Walachen.

De nieuwe legerorganisatie stelt de regeering in staat 500.000 man te mobiliseeren.

Den 11en Juni zond Griekenland een ultimatum aan Turkije. De marinereserve is onder de wapenen geroepen.

BULGARIJE. De regeering tracht te Berlijn eene leening te sluiten van 500 millioen francs. In den aanvang dreigden de onderhandelingen te mislukken, doch werden op verzoek van Oostenrijk hervat.

Te Sofia betreurt men de uitspattingen tegen de Grieken en heeft men beloofd de schuldigen te zullen straffen.

ROEMENIË. De Tsaar heeft te Constanza een bezoek gebracht aan Koning CAROL. Berichten omtrent eene nauwere aansluiting van Roemenië bij Rusland moeten echter nog als voorbarig worden beschouwd.

De regeering heeft er in toegestemd voor alle hangende vraagstukken met Bulgarije eene regelingscommissie te benoemen.

VEREENIGDE STATEN. De Engelsche en Nederlandsche Gezanten zijn met Bryan overeengekomen, dat de aanspraken en eigendomsrechten in Mexico niet zullen worden gewijzigd.

De Duitsche stoomschepen IJpiranga en Bavaria zijn door het Amerikaansch tolkantoor te Vera Cruz tot 1.000.000. pesos boete veroordeeld, omdat zij wapenen en munitie te Puerto Mexico hebben aangevoerd, hetgeen niet overeenkomstig de scheepspapieren bleek te zijn. De Amerikanen beroepen zich hierbij op een Mexicaansche wet en kennen geen recht van bestaan toe aan het besluit van HUERTA van 13 Mei jl., waarbij

de desbetreffende wetsbepaling in bijzondere gevallen buiten werking is gesteld. Duitsland echter heeft het bewind van HUERTA wel erkend.

Volgens de Army and Navy Journal bedraagt de sterkte van de georganiseerde militia 9142 officieren en 112.710 man. Men veronderstelt, dat ongeveer 75% zich eventueel als vrijwilliger zullen opgeven. De oorlogsvoorbereiding van eene dergelijke onsamenhangende en slecht geoefende macht vordert verscheidene maanden. Volgens datzelfde blad is aan het Departement van Oorlog een operatiëplan uitgewerkt om Mexico te bezetten. Eene Cavaleriedivisie, zou in snelle marschen de verbinding des vijands aan de spoorlijn Vera Cruz-Mexico bedreigen, 7 Regimenten Cavalerie staan in Texas gereed.

Van het staande leger bevinden zich 10.000 man op de Philippijnen, 6.000 op Hawaï, 2.000 op Porto-Rico, het 10e Regiment Infanterie te Panama, verder enkele afdelingen in China. Voor de kustverdediging zijn 18.000 man bestemd, zoodat hoogstens 35.000 man voor eene expeditie beschikbaar zijn.

Volgens voorstel van den Minister van Marine zullen de slagschepen Idaho en Mississippi verkocht worden (zie Griekenland), deze schepen zouden alleen voor de kustverdediging geschikt zijn.

Het wetsvoorstel om de voorkeurrechten op de Kanaaltollen af te schaffen, is aangenomen.

Reuter heeft het bericht verspreid, dat een wetsontwerp gereed is om de Philippijnen onafhankelijk te verklaren, nadat de mogendheden er in zouden hebben toegestemd deze eilandengroep als onzijdig gebied te beschouwen.

Wie de internationale verdragen naar waarde weet te schatten, moet begrijpen van hoeveel belang deze maatregel ook voor ons land is.

MEXICO. De vertegenwoordigers te Niagara Falls hebben hunne bemiddeling nog niet tot een goed einde kunnen brengen. Carranza heeft laten weten, dat hij elke beslissing als waardeloos beschouwt, wanneer hij er zelf niet in gekend is. Aangezien hij niet in eenen wapenstilstand wil toestemmen, weigert de Commissie vertegenwoordigers van hem te ontvangen. HUERTA zal aftreden zoodra Mexico tot rust is gekomen, doch stelt den eisch, dat de voorloopige regeering den steun zal genieten van de publieke opinie. Op deze grondslagen is eene oplossing onmogelijk. Men verwijt de Vereenigde Staten dat zij Carranza in zijne volharding heimelijk steunen. Zij hebben den aanvoer van wapenen voor de opstandelingen te Tampico niet belet, voorgevende dat zulks op een misverstand berustte; terwijl het papieren geld van Carranza in Amerika wel wordt aangenomen, wordt het regeeringspapier van Huerta geweigerd. Zij eischen zelfs een constitutionalist als voorloopig president.

CARRANZA heeft zich als voorloopig president van Mexico laten uitroepen en Saltillo als residentie gekozen. HUERTA heeft tegen 5 Juli de nieuwe verkiezingen uitgeschreven.

Inmiddels rukken de opstandelingen steeds verder zuidwaarts; nadat

Saltillo, Colima en San Louis Potosi zijn gevallen, wordt thans Zacatecas en Guadalajara bedreigd. De laatste berichten luiden echter, dank zij den aanvoer van wapenen en munitie te Puerto Mexico, voor de regeringstroepen minder ongunstig.

Tusschen VILLA en CARRANZA moet ernstig verschil van meening zijn ontstaan.

De Vereenigde Staten hebben de vertegenwoordigers van HUERTA en CARRANZA tot eene niet officieele conferentie aan de andere zijde van de Niagara uitgenoodigd.

CHINA. De nieuwe grondwet, die op 1 Mei in werking is getreden, brengt China terug tot een verkapt Keizerrijk onder Joeantsikaï. Na de revolutie zegevierde in den aanvang de republikeinsche partij, die alle provinciale macht wenschte afgeschaft te zien. Zij wilde, tegen den raad van Joeantsikaï die de grootste moeilijkheden voorzag, éénhoofdige leiding van politie, onderwijs, geldwezen en rechtswezen.

Geleidelijk zag men in, dat eene bevestiging van de republiek alleen mogelijk was door terug te keeren tot het oude regime, alleen het leger is centraal georganiseerd en onttrokken aan den invloed van de provinciale gouverneurs, wier macht over het algemeen veel minder is dan vroeger.

De president wendt thans alle krachten aan om het geldwezen te regelen. Den 9en Juni zijn te Peking de onderhandelingen over de 5% geldleening der vijfmogendhedengroep geopend.

Het correspondentiebureau van het Verre Oosten berichtte de plannen voor een Amerikaansch-Chineesch verbond, dat China zou beveiligen tegen den invloed van Engeland en Japan. Aangezien China als machtsstaat geen beteekenis heeft, kan zulks alleen duiden op economische voordeelen ten bate der Vereenigde Staten.

SOENJATSEN, de leider der sociaal-democraten, schijnt van uit Japan openlijk een opstand tegen Joeantsikaï te organiseeren.

Korte mededeelingen omtrent militaire zaken in verschillende landen.

België. *De toepassing van het verdubbelingsstelsel.* In de Februari aflevering van de Mil. Spect. zijn voorloopige gegevens bekend gemaakt over de nieuwe organisatie. Volgens de laatste beschikkingen bestaat de Infanterie eener gemengde brigade administratief uit 1 regiment, ofschoon voor het tweede regiment der brigade het kader aanwezig is. Deze kaderregimenten hebben onlangs de nummers 21 tot 34 Linie R., 4-6 R. J., 3 en 4 R. K. en 2 R. G. gekregen.

Volgens ministerieele circulaire van 4 Mei zal de organisatie als volgt worden toegepast.

De lichting 1913 is 15 Sept. j. l. onder de wapenen gekomen bij de regimenten met lage nummers, de lichting 1914 zal opkomen bij de regimenten met hooge nummers, zoodat in de periode van 15 Sept.—15 Dec. de beide regimenten ééne vredeslichting hebben.

Wanneer 15 Dec. 1914 de lichting 1913 met groot verlof gaat, zijn bij de regimenten met lage nummers dus uitsluitend onder de wapenen: officieren, onderofficieren, vrijwilligers en miliciens, die hunnen diensttijd vrijwillig verlengen. De beide laatstgenoemde categoriën gaan dan als subsistenten over bij het andere regiment, terwijl het officiers- en onderofficiers kader in de eerste plaats dient tot aanvulling van de ontbrekende plaatsen bij dat regiment. Met de overigen zullen kaderoefeningen worden gehouden, zij zijn bestemd voor algemeene en garnizoensdiensten, de officieren kunnen bij andere wapens worden gedetacheerd, schietoefeningen bijwonen in het kamp van Brasschaet of zij kunnen langdurige verloven krijgen, onder beding, dat allen tegenwoordig zijn bij schietoefeningen en manoeuvres, waarbij reservisten onder de wapenen komen.

Hieronder volgt eene nadere opgave van de vredesorganisatie van een regiment Infanterie, volgens gegevens, waarover in Februari nog niet kon worden beschikt.

	hoofd off.	Kaps.	Luits.	Kwartier meesters.	Off. van gezondheid.	Muziek.	Onderofficieren.	Korpls.	Mindr.
Regts. Staf	3	3	1	1	3	39	4		
3 actieve bats. staven	3			3			3	9	
12 compagnieën		24	48				156	192	1068
1 mitrailleur Cie		1	2				8	4	46
3 bats. staven 2e Regt.	3								
3 vesting bats. staven									
12 vesting compagnieën									
1 school									
			3 hoofdofficieren of kapiteins						
			6	6			24	12	3
			gedetacheerd v/h regiment.						

Te kort aan officieren. Het Belgische officiersboekje is in Mei verschenen en bijgewerkt tot 20 Februari 1914. Op dien datum ontbraken aan de organisatie bij de Infanterie: 53 hoofdofficieren, 140 kapiteins en 232 luitenants. Deze getallen zijn bij de Cavalerie, Artillerie, Genie en Transportkorps achtereenvolgens 6-20-6; 20-106-185; 4-0-28 en 0-0-16.

Duitschland. *Mededeelingen van den Minister van Oorlog bij de tweede lezing van de Oorlogsbegroting.* Van Juli tot October 1913 moesten maatregelen getroffen worden om 60.000 man en 21.000 paarden meer onder dak te brengen, in de verpleging en uitrusting van 26 nieuwe bataljons, 178 compagnieën, 7 cavalerieregimenten en 43 verschillende staven moest worden voorzien.

Van de jongste lichte bleven 38 000 volkomen geschikte jonge mannen over, die niet werden ingedeeld, niettegenstaande de keureisichen volkomen gelijk zijn gebleven. Tot 1 Maart waren slechts 4% van de in October 1913 ingedeelden, wegens later gebleken ongeschiktheid, ontslagen, tegen $4\frac{1}{2}\%$ in het vorige jaar. Wegens onmisbaarheid in het huisgezin zijn 2.68% vrijgesteld, tegen 2.37% verleden jaar.

Van de 30.000 officieren ontbreken er nog slechts 3000, welk tekort wegens het groote aantal aanmeldingen vermoedelijk in 2 jaren zal zijn ingehaald.

Volgens de nieuwe legerwet was er een tekort van 10.000 onderofficieren, 15 Nov. 1913 ontbraken er nog 4000, eind 1914 is ook dit incompleet gedekt; door de verdere uitbreiding van dit jaar komen er nog 1100 plaatsen meer open, zoodat maatregelen in overweging zijn in de toekomst de vooruitzichten te verbeteren.

De remonteering eischte 1800 jonge paarden meer, die zonder moeite zijn verkregen; van Augustus tot November zijn 17000 volwassen paarden aangekocht, het oordeel over deze paarden is over het algemeen gunstig.

Slechts $\frac{1}{6}$ der remonte paarden komt uit het buitenland.

14 bataljons, 6 Cavalerie regimenten, 3 afdelingen Artillerie en 12 zelfstandige compagnieën werden op 1 October in houten barakken onder gebracht, die uitstekend voldoen.

Wat de gezondheidstoestand van het leger betreft was 1913 een record jaar.

De nationaal-liberaal Basserman betoogde de noodzakelijkheid van de vorming van Cavaleriedivisiën in vreedstijd, om te voorkomen dat de divisie Ct. bij mobilisatie een Staf van officieren onder zich krijgt, dien hij niet kent.

De M. v. O. zag hiervan de noodzakelijkheid niet in, doch erkende, dat het noodig was, in vreedstijd de bevelvoering zoodanig te regelen, dat de Divisie staven in oorlogstijd onmiddellijk beschikbaar zijn. In dien geest wordt thans gewerkt.

Aan eene betere organisatie van den trein wordt gearbeid, in 't bij-

zonder wat betreft de zelfverdediging; de uitvoering hiervan zal van den Rijksdag afhangen.

Schietopleiding. Te Döberitz zijn proeven genomen met Kinematografische doelen ten dienste van de schietopleiding.

Frankrijk. *Reorganisatie departement van oorlog.* Bij besluit van 11 April j.l. is met afwijking van het besluit van 1 Febr. 1909 eene reorganisatie vastgesteld, in verband met de instelling van een „sous secrétariat d'Etat" (besluit van 9 Dec. 1913) en de aanstelling van een directeur en twee bureau-chefs voor de directie der militaire luchtvaart (besluit van 31 Dec. 1913).

Smaldeel gepantserde vliegtuigen. De proeven in het Kamp van Mailly zullen eerdaags eindigen. Het zijn tweedekkers, voorzien van 2 zitplaatsen, beschermd door eene staalplaat van 2 m.M., die boven de 700 M. volkomen dekking geeft tegen geweerkogels. De motoren zijn van 75 P.k., de snelheid is 100 K.M.

Reorganisatie Genie. Volgens besluit van 28 April j.l. wordt de in-deeling:

Moederland. 1) 9 Regimenten van 3 en 1 regiment van 2 bataljons sapeurs en mineurs. Aan deze regimenten zijn de detachementen post-duiven-wielrijders, de Alpengroepen en de zoeklichtsectiën toegevoegd.

2) 1 Telegraafregiment van 4 bataljons voor kabeltelegrafie en 1 bataljon voor draadlooze telegrafie. De vestingdetachementen zijn hierbij ingedeeld.

3) 1 Spoorwegregiment van 4 bataljons.

Algiers en Tunis. 2 Bataljons, elk met eene sectie zoeklicht- en telegraaf-detachementen.

Marokko. Memorie. (Zie La France Mil.)

Luchtvaart. De instelling der verboden kringen volgens besluit van 24 Oct. 1913, de luchtvaartregeling (besluit van 17 Dec 1913) en de instelling van een „Conseil supérieur de l'aeronautique militaire" komen voor in het B. O. van 18 Mei.

Uitbreiding regimenten Spahis. Van de 20 eskadrons Spahis zijn er 13 in Marokko. Om in Algiers en Tunis over meer Cavalerie te beschikken, zijn bij besluit van 15 Mei, 8 nieuwe eskadrons opgericht, n.l. 1, 5, 1 en 1 achtereenvolgens bij het 1ste, 2e, 3e en 4e Regiment. Een 5e Regiment Spahis wordt samengesteld.

Albanie: Sterkte der Strijdkrachten in Epirus, M. Woch, No. 65.

Amerika (Vereenigde Staten v. Noord-): Panama-kanaalzone, Jahrb. A. u. M., Mei. Landsverdediging, M. Woch., No. 65 Oorlog met Mexico, M. Woch., No. 67. Bepalingen voor oorlogscorrespondenten. Zwaar kustgeschut. Detacheering van officieren der bereden wapens bij de infanterie. Nieuwe cavaleriezadels, M. Woch., No. 68. Officieren voor

het vrijwilligersleger, M. Woch., No. 71. Oproeping der nationale garde. Gebruik van cavalerie in Mexico, M. Woch., No. 72

Bulgarije: Opleiding van officieren in Duitschland, Jahrb. A. u. M., Mei. Voortzetting van den arbeid der Turksch-Bulgaarsche grenscommissie, M. Woch., No. 77.

Chili: Het commando over de kust-artillerie, Jahrb. A. u. M., Mei.

Denemarken: Ingenieur-regiment, Jahrb. A. u. M., Mei. Vrijwillige Rekylgeweerformatiën, M. Woch., No. 73.

Duitschland: Een vliegtuigmodel als doel voor de artillerie. Draadlooze telegrafie in het Zuid-Zee gebied, Jahrb. A. u. M., Mei. De eerste legeraanvulling na de nieuwe bepalingen. Het linesschip „Ersatz Wörth,” Int. Rev., Juni. Levende doelen, M. Woch., No. 73. Plan van een scheepvaartkanaal tusschen Rijn en Noord-Zee op Duitsch grondgebied, Streffl., Mrt.

Engeland: Hippische wedstrijd, M. Woch., No. 63. Herbewapening der veld-artillerie. Gereedschapswagen der infanterie. Vrijwillig last-auto-korps, Jahrb. A. u. M., Mei. Voorziening in de behoefte aan koren in oorlogstijd, M. Woch., No. 77. Opleiding van officieren. Veranderingen in het Ministerie van Oorlog, M. Woch., No. 78. Scholen voor onderricht in het seinen, Jahrb. A. u. M., Juni.

Frankrijk: De nieuwe legerplannen en de gevolgen. Legervraagstukken. Veranderingen in de opperste krijgsraad. Vermeerdering der officieren bij de aan de Duitsche grens liggende reserve-regimenten. Pioniergereedschap als infanterieschild in den Balkan-oorlog. De nieuwe 10 cM kanonnen. Het veldhouwitservraagstuk en het Systeem „Malandrin”. 7.5 cM. automobielkanonnen. Geschutturen voor vier stukken. Kustverdedigingskorps. Bepalingen op de in den herfst uit Marokko terugkeerende manschappen, M. Woch., No. 77. Toelichtingen op de op 3 April aangenomen kaderwet. De artillerie in 't gevecht volgens het nieuwe velddienstreglement. De legerkredieten. Proeven met een nieuw veldprojectiel. Het 10.5 c.m. kanon M. 1913. Verdwaald projectiel uit een luchtvaartuig Kal. 3.7 c.m. Aanvalsoefening, Jahrb. A. u. M., Juni.

Griekenland: Stations voor draadlooze telegrafie. Technische troepen,

Jahr. A. u. M., Mei. Spoorwegbouw in Macedonië. Sterkte der gendarmerie, M. Woch., No. 77.

Italië: Nieuwe plannen van den Minister van Oorlog, M. Woch., No. 63. Nieuw kruit, Jahr. A. u. M., Mei. Uitbreiding der veld-artillerie, Int. Rev., Juni. De legerraad. Uniformverandering voor de Karabinieriofficieren, M. Woch., No. 73. Voorschrift veldpost in oorlogstijd. Toelagen voor aeronautische studiën. Wisselprijs voor militaire vliegers. Aanvulling van reserve-artsen en paardenartsen. Werkingssfeer en bevoegdheden van den chef van den marinestaf, Streffl., Mrt. Vlamvrij buskruit. Draadlooze telegrafie. Reorganisatie der krijgsmacht in Tripolitanië en Cyrenaika. Proeven met mitrailleurs. De opperste commissie voor de landsverdediging, M. Woch., No. 78. Het arbeidsprogram van den nieuwen en de verdienste van den afgetreden minister van oorlog. Aantal der officieren. Aanvulling der generale staf-officieren. Het Departementmaterieel, Jahr. A. u. M., Juni.

Japan: Mijnwerper, Jahr. A. u. M., Mei. Manoeuvres 1914, M. Woch., No. 72.

Mexico: Bespoedigde bouw van twee stoombooten voor troepenvervoer, Jahr. A. u. M., Mei. Het leger van generaal VILLA, M. Woch., No. 67. Spoorwegbeveiliging, Jahr. A. u. M., Juni.

Oostenrijk-Hongarije: Legeruitbreiding. Technische nieuwe formaties. Fortificatie-scholen. Patrouilles voor 't seinen op groote afstanden, Jahr. A. u. M., Mei. Begrooting 1914-15. Legeruitbreiding na de nieuwe begrooting, M. Woch., No. 65. Ontwikkeling van het militaire vliegwezen. Leger- en marinebegrooting 1914-'15, Int. Rev., Juni. Het in werking treden van de legerwet van 1914, Jahr. A. u. M., Juni.

Rusland: Nieuw bevorderingsvoorschrift voor de kapiteins der infanterie. Het vechten met de lans, M. Woch., No. 63. Aanzetter met wisscher voor vesting- en kustgeschut, Jahr. A. u. M., Mei. Het doen van meldingen van uit vliegtuigen. Het verbod van het overvliegen van de Russische grens, Int. Rev., Juni. Proefmobilisaties. Nieuw manoeuvre-voorschrift. Spoorwegtroepen. Schietstanden. Dienstplicht in Turkestan. Oud-Russische schuttersbond, M. Woch., No. 73. Reglement voor de opleiding der infanterie. „Ilja Muromjez”, het reuzen-vliegtuig van Sikorski. Toelating tot de generale-staf-academie, Streffl., Mrt. Deelname aan sportwedstrijden in Frankrijk. Nieuwe bepalingen betreffende de officierspaarden. De nieuwe Finsche infanterie-regimenten. Recrutencontingent in 1914. Tentoonstelling van paarden, M. Woch., No. 77. Oefeningen van reservisten. Strijd tegen de alcohol, M. Woch., No. 78. Proefmobilisatie. Bereden mitrailleurs-commando's. Roode kruis.

Legertoerusting. Bereden sappeur-commando's. Uitrusting met zoeklichten, Jahrb. A. u. M., Juni.

Servië: Grensjagerskorps. Verlenging van den dienstdag voor studeerenden, M. Woch., No. 65. Bepalingen op de opname van de aspirant-officieren in de krijgsschool, M. Woch., No. 67. Kosten van den laatsten veldtocht. Aanleg van wachthuizen langs de nieuwe grens. Overgang van reserve-officieren in actieven dienst, M. Woch., No. 77.

Spanje: Draadlooze ontsteking op grooten afstand, Jahrb. A. u. M., Mei. Recrutendeeling 1914. Legerbegrooting 1914/15. Beschietsing van Tetuan in Marokko, M. Woch., No. 68.

Zwitserland: Houwitserbatterijen. Proeven met eenheidsprojectielen. Pionierformaties, Jahrb. A. u. M., Mei. Vermeerdering van houwitseren berg-artillerie-formatiën, Int. Rev., Juni.

Boekaankondiging.

Over breuk na herhaalde belasting, een onderzoek naar de oorzaken van breuk en de optredende spanningen bij duurzaamheidsproeven van metalen door C. BOEKE, civiel ingenieur. *Rotterdam, 1914.*
W. L. EN J. BRUSSE.

Het vraagstuk van breuk na herhaalde belasting is in den laatsten tijd zeer actueel geworden. Reeds lang was bekend, dat metaalconstructies, bijv. schroef- en spoorwegassen, rails, wielbanden, ketelplaten, enz., die afwisselend aan belastingen zijn blootgesteld, op den duur vaak de zg. metaalziekte („uitputting”) gaan vertoonen, daarin bestaande, dat die constructies gaan breken, zelfs bij zeer lage belastingen, indien deze slechts een genoegzaam aantal malen worden herhaald. Omtrent de verklaring van dat verschijnsel bestonden, en bestaan nog, de meest uiteenlopende inzichten.

Men is echter in de laatste jaren — nu vooral bij den bouw van automobielen en vliegtuigen naar de grootste mogelijke lichtheid in constructie, gepaard nochtans met hooge eischen uit een oogpunt van veiligheid, wordt gestreefd — gaan begrijpen, dat de oudere theoriën omtrent vastheid, waarbij „ruime” zekerheidscoëfficiënten een grooten rol spelen, minder doeltreffend zijn, en zeker niet bevorderlijk aan boven bedoelden eisch van lichtheid. Meer en meer is men zich dan ook met het verschijnsel van de ontarding van het metaal door „uitputting” gaan bezig houden, en o. a. op het in 1909 te Kopenhagen gehouden 5e internationale Congres voor metaalonderzoek vormde het een der belangrijkste vraagpunten. Het algemeen inzicht is thans, dat de oplossing van het vraagstuk gezocht moet worden in zeer nauwkeurige waarneming bij talrijke zg. „duurzaamheidsproeven”, waaraan de metalen worden onderworpen.

Schr. levert omtrent de verschillende over het vraagstuk bestaande theoriën eene critische beschouwing, en komt tot de conclusie, dat de „barst-theorie” — volgens welke in het metaal barstjes optreden, aanvankelijk minimaal klein, doch later grooter, welke ten slotte de breuk veroorzaken — de juiste is. Uitvoerig worden bewijsgronden daarvoor gegeven, terwijl ook over het ontstaan van den barst na herhaalde belasting, als gevolg van de kristallijne structuur der metalen, breedvoerig wordt uitgeweid.

De bestandheid van het metaal tegen herhaalde belasting zal alzoo afhangen van de bestandheid tegen barsten; het ontstaan van de barstjes

moet dus in de eerste plaats worden voorkomen, want is eenmaal een begin van barst gevormd, dan is op den duur breuk onvermijdelijk en het metaal ten doode opgeschreven.

Zelf heeft schr. in het Engineering Laboratory van University College te Londen vele proeven op het onderwerpeijk gebied genomen en deze beschreven.

Deze belangrijke en zaakkundige verhandeling wordt den militairen-ingenieur, als ook den artillerie-officier, die uit den aard zijner werkkring met metaalconstructies te maken heeft, ten zeerste ter lezing aanbevolen.

d. B.

La fortification dans la guerre napoléonienne,
par le général CAMON. *Paris-Nancy*, 1914. BERGER-
LEVRAULT.

Er is op krijgskundig gebied heel wat veranderd, sedert Napoleon zijne instructies gaf, omtrent den aanleg van vestingen en hun gebruik en toch zijn vele der door hem gegeven aanwijzingen ook thans nog van belang. Schrijver heeft derhalve een nuttig werk verricht door het wetenswaardige op dit gebied uit de Correspondance bijeen te garen en te rangschikken.

Achtereenvolgens zien wij de beteekenis van vestingen in den bewegings- en den positie oorlog, bij grensverdediging, op neven operatie tooneelen en bij kustverdediging, waarbij de oorlogen uit het Napoleonisch tijdperk de revue passeeren.

Als studiemateriaal betreffende de waarde van versterkingen verdient dit werkje de aandacht.

de G.

Historique de la guerre souterraine, par le
Capitaine du génie, A. GENEZ. *Paris-Nancy*, 1914.
BERGER-LEVRAULT.

De schrijver beoogt met bovenstaand werk nog eens ter dege de aandacht te vestigen op de groote waarde van den mijnoorlog, ook met het oog op de hedendaagsche wijze van oorlogvoeren, niet al te zeer te onderschatten.

Zooals bekend is, heeft de mijnoorlog in vroegere tijden een belangrijken rol gespeeld, doch is daarna langen tijd als het ware in vergetelheid geraakt, tot op eens de strijd om Port-Athur hem grootendeels weder in eere heeft hersteld.

Schr. is overtuigd, dat ook in een toekomstigen krijg de mijnoorlog nog wel degelijk een rol zal kunnen spelen, vooral wanneer het zal gaan om de verdediging van een onafhankelijk volksbestaan, waarbij met alle energie tot het uiterste zal worden doorgestreden. Laten wij (Franschen), zegt hij, hopen steeds „à l'attaque” te zullen zijn, doch zou eventueel een ongelukkig verloop van den strijd ons noodzaken ot terugtrekken, om de bolwerken van het vaderland „in extremis” te

verdedigen, laten wij daarbij dan ook *alle* middelen aanwenden en zeker het gebruik van mijnen niet vergeten.

De mijnoorlog moet dus ook thans nog worden bestudeerd en beoefend. Dat men in Frankrijk in het algemeen die meening deelt, getuigt het feit, dat aldaar nog het vorig jaar eene oefening op uitgebreide schaal in den onderaardschen oorlog is gehouden.

Het geschiedkundig overzicht is over vier periodes verdeeld en is voorzien van een groot aantal duidelijke kaarten en teekeningen. In de laatste periode, welke loopt van 1762 (beleg van Schweidnitz) tot heden, wordt de mijnstrijd om Port-Arthur zeer uitvoerig behandeld; daaraan alleen is reeds meer dan een derde gedeelte van het boekwerk gewijd. Voor den genie-officier een zeer interessant werk!

Le chien militaire belge employé à la traction
des mitrailleuses „Maxim”. Quelques notes par le
Lieutenant VANDEPUTTE du 1er Regiment de ca-
rabiniers. *Bruxelles*, 1914. GOYOT FRÈRES.

Waar door ons Legerbestuur in beginsel is besloten tot invoering van honden als trekkracht voor de infanterie-mitrailleurs, zal binnen kort dit nieuwe element in onze legerorganisatie zijn intrede doen.

Vanaf dat oogenblik zullen alle luitenants commandanten van mitrailleurpelotons geacht worden met deze nieuwe trekkracht vertrouwd te zijn en de volle verantwoordelijkheid daarvoor hebben te dragen. Zij zullen geheel op de hoogte moeten zijn van:

- 1e. de verplichtingen voortvloeiende uit de eischen van verpleging;
- 2e. de verplichtingen voortvloeiende uit de eischen van dressuur;
- 3e. de eischen van opleiding en van den omgang met honden voor nieuw ingedeeld personeel (kader en manschappen)

en dit alles ter wille van een groote gevechtvaardigheid der mitrailleurpelotons

Onder deze omstandigheden is het dringend noodzakelijk dat die officieren in de gelegenheid worden gesteld, om zich *van te voren* volkomen met hun taak vertrouwd te maken.

Dubbel groot was daarom onze vreugde, dat, de man, wiens naam met de hondentractie voor mitrailleurs vereenzelvd is, een werkje onder bovenstaanden titel het licht deed zien. Het warme hart, dat deze officier de hondentractie toedraagt, benevens de groote kennis van honden, die hij bezit waarborgden ons reeds een degelijken inhoud, die een belangrijke steun voor bovenbedoelde officieren kan zijn. Toch overtrof dit werkje nog onze verwachtingen, want bij lezing bleek ons, dat indien den heer v. d. Putte door ons legerbestuur de opdracht was verstrekt een leiddraad samen te stellen ter ondervanging van de, door onkunde met de hondentractie te verwachten, moeilijkheden, hij daaraan niet vollediger kon hebben voldaan, dan thans het geval is. In een negental hoofdstukken, alle even zaakkundig geschreven, wordt geen

enkel vraagpunt overgeslagen : dressuur, verpleging, opleiding personeel, inrichting der kennels en onderhoud, verpleging in geval van ziekte en hoe deze ziekten te onderkennen en tot slot eenige opmerkingen omtrent het handelen met de met honden gespannen mitrailleurs.

Het doel waarmede het boekje werd uitgegeven blijkt uit het slot van het voorwoord luidende :

„Mijn eenig streven was om deze nieuwe organisatie in ons leger n goede banen te helpen leiden voor het welzijn van het land”.

Wij spreken den wensch uit dat dit werkje, in handen zal komen van allen, die met de hondentractie te maken krijgen.

Het boekje vormt een uitstekende basis voor de samenstelling van een leidraad die ten onzent het licht zal moeten zien alvorens tot de verstrekking van honden aan de korpsen kan worden overgegaan.

Ter aankondiging ontvangen.

Een goed woord voor het mindere Marine-personeel, door S. P. l'HONORÉ NABER. 's Gravenhage, 1914. MARTINUS NIJHOFF.

La guerre au XXe siècle. Essais stratégiques, par le Lt. Colonel HENRI MORDACQ. Paris-Nancy, 1914. BERGER LEVRAULT.

De veldtocht van Prins Maurits in 1597, door Dr. J. J. VAN DEN HOEK. 's Gravenhage, 1914. MARTINUS NIJHOFF.

Taktische gegevens voor het Veldleger, door W. VOSMAER, oud kolonel der Artillerie. Zesde opnieuw bewerkte druk. Utrecht, 1914. H. HONIG.

Les Archives militaires. Revue Trimestrielle. No. 9. Paris, 1914. BERGER LEVRAULT.

Le chien militaire belge employé à la traction des mitrailleuses „Maxim”. Quelques notes par le Lieutenant VANDEPUTTE du 1er Regiment de carabiniers. Bruxelles, 1914. GOYOT FRÈRES.

Handboek voor Timmerlieden; tevens ten dienste van Bouwkundigen, Inrichtingen voor Ambachtsonderwijs en voor Akte en Eigen Studie, door H. J. DE GROOT, Inspecteur M. O. Derde belangrijk verbeterde en vermeerderde druk. Amsterdam, 1914. S. L. VAN LOOY.